

Informace o II. sněmu České advokátní komory	3
Úvodník	
Čermák Karel: 2000	16
Články	
Osmančík Otakar: K novému zákonu o výkonu trestu odnětí svobody	19
Mach Jan: Náhrada škody za újmu na zdraví	26
Svoboda Petr: Právní jednání obce (prvá část)	30
Mitröhner Miroslav: Čas jako významná právní skutečnost (k trestnosti vraždy novorozeného dítěte matkou)	44
Recenze, anotace	
Jelínek Jiří: Poškozený v českém trestním řízení (Václav Mandák)	46
Čáslavský a kol.: Daňové judikáty, 1. díl (Petr Mrkývka)	50
Z judikatury	
• Důkazní břemeno při námitkách do kauzálního vztahu ze směnečného nároku	51
• K otázce výkladu projevu vůle při veřejném příslibu	54
• Forma rozhodnutí o nepřipuštění obecného zmocněnce v občanskoprávním řízení	59
• K hodnocení důkazů v trestním řízení	61
• Studium spisu obhájcem při převzetí věci až po vyhlášení rozsudku je samostatným tarifním úkonem právní služby	63
Z České advokátní komory	
1) Informace o schůzích představenstva ČAK konaných dne 2. 11. 1999 a 8. 11. 1999	67
2) Závady při přemísťování obviněných ve vazebních věznicích (neuvědomění advokáta) – řešení	67
3) Studijní pobyt skupiny advokátů – členů Výboru lidských práv a spolupráce s Radou Evropy v Radě Evropy a u Evropského soudu lidských práv ve dnech 13. – 17. září 1999	70
4) Informace o výsledku advokátních zkoušek ve II. pololetí – II. termín	71
5) Informce o výsledku uznávacích zkoušek	72
6) <u>Fakultativní semináře pro advokátní koncipienty – sdělení</u>	72
7) <u>Upozornění advokátním koncipientům – konání seminářů v Brně</u>	73

OBSAH

Informace

- Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie – po třech letech výuky
výběrového předmětu na Právnické fakultě Západočeské univerzity
(Stanislav Balík) 73

Z kárné praxe

- Je závažným porušením povinností advokáta, jestliže nesplní
pokyn klienta k výplatě svěřených peněz jeho věřitelům. 75

Fejeton

- První gratulant – vzpomínka na slib advokátů (Marie Ludvová) 76

Z minulosti

- Šlechtické tituly (Milan Závurka) 77

Personalia

- Odešel JUDr. Jan Kober (Jindřich Skácel) 80

Ze zahraničí

- Sandberg Ole R.: Úvod do právního systému USA pro uvážlivého
zahraničního advokáta 82

- Zpráva o zasedání Výkonného výboru AIJA – Bejrút, říjen 1999
(Radka Pelikánová) 94

120. výročí založení Saské advokátní komory v Drážďanech (Milan Kyjovský) 95

- Ještě k praní špinavých peněz – z článku „Advokáti zařazení podle
revidované Směrnice Evropské komise“ (Jana Wurstová) 96

- Vyšlo č. 4/1999 Bulletinu slovenské advokacie (Jaroslava Vanderková) 97

- Z odborného tisku** (Jaroslava Vanderková) 99

- Tisk o advokacii** (Květoslava Slavíková) 106

Různé

- Přednášky Association Masaryk o evropském právu 115

- Nakonec** 116

- Inzerce** 117

VSTUPNÍ ŠKOLENÍ KONCIPIENTŮ – OPRAVA TERMÍNU

V čísle 10/1999 na formuláři přihlášky na školení došlo k tiskové chybě.

Vstupní seminář se koná 27. až 31. 3. 2000, nikoliv 27. až 31. 1. 2000.

INFORMACE O II. SNĚMU ČAK

Slavnostní zahájení II. sněmu České advokátní komory se uskutečnilo dne 7. listopadu 1999, ve večerních hodinách, programem Křížíkovy fontány v Křížíkových pavilonech na Výstavišti v Praze 7. Slavnostní část pak pokračovala projevem JUDr. Karla Čermáka, předsedy České advokátní komory, a dále proslovy významných hostů. K nim mj. patřil JUDr. Otakar Motejl, ministr spravedlnosti ČR, JUDr. Eliška Wagnerová, předsedkyně Nejvyššího soudu ČR a prof. JUDr. Vojtěch Cepl, soudce Ústavního soudu. Jménem zahraničních hostů promluvil p. Georges Flecheux, zástupce Pařížské advokátní komory, p. Marian Anczyk, zástupce Hlavní advokátní rady z Polska, JUDr. Štefan Detvai, předseda Slovenské advokátní komory a JUDr. Ing. Jaroslav Brda, předseda Komory komerčních právníků SR.

II. sněm se konal dne 8. listopadu 1999 v Pravém křídle Průmyslového paláce, Výstaviště, v Praha 7.

Jednání zahájil předseda České advokátní komory JUDr. Karel Čermák a poté byl schválen pořad jednání sněmu.

Dále bylo zvoleno předsednictvo sněmu ve složení JUDr. Burešová, JUDr. Glatzová, JUDr. Nykodým, JUDr. Sedlatý, JUDr. Sokol, JUDr. Vych a JUDr. Zoufalý, které pokračovalo v řízení dalšího jednání. Následně proběhla volba volební, mandátové a návrhové komise.

Pak předseda České advokátní komory JUDr. Karel Čermák přednesl zprávu o činnosti představenstva a zprávu o hospodaření ČAK za uplynulé funkční období.

Zprávu o činnosti kontrolní rady České advokátní komory přednesl JUDr. Jan Mikš, zprávu o činnosti kárné komise České advokátní komory podal JUDr. Ladislav Krym a zprávu zkušební komise pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky přednesl JUDr. Milan Skalník.

Zprávu volební komise podal JUDr. František Hrudka a zprávu mandátové komise přednesl JUDr. Vladimír Papež.

V průběhu polední přestávky proběhly volby členů a náhradníků představenstva, kontrolní rady a kárné komise.

Po této přestávce byly schváleny následující stavovské předpisy: Organizační řád České advokátní komory, usnesení sněmu o sociálním fondu Komory, usnesení sněmu, kterým se schvaluje výše náhrad za ztrátu času, stráveného výkonem funkcí v orgánech České advokátní komory a upravuje poskytování náhrad hotových výdajů, usnesení sněmu, kterým se mění usnesení sněmu č. 3/1996 Věstníku, o výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory a usnesení, kterým se schvaluje výše a splatnost odvodu advokátů do sociálního fondu České advokátní komory.

Předseda JUDr. Karel Čermák při přednesu zprávy představenstva ČAK

V diskusi k předneseným zprávám a návrhům se jednalo zejména o výši ročního příspěvku na činnost Komory, zaměření činnosti na další období a o přípravu návrhu nového volebního řádu. V rámci ní zazněla také vystoupení některých hostů sněmu a příspěvek Mgr. Radky Pelikánové, prezidentského zástupce (AJA) asociace mladých advokátů k problematice globalizace a znalostí cizího práva. Diskusi uzavřel JUDr. Karel Čermák, předseda České advokátní komory. Podal další informace k některým okruhům diskutovaných problémů a vyzval všechny členy advokátního stavu k zapojení do činnosti České advokátní komory, a to prostřednictvím práce v poradních výborech, kde je prostor a příležitost názory uplatňovat a konfrontovat s názory dalšími.

Pak sněm přijal usnesení, které předložil JUDr. Michal Račok, předseda návrhové komise (viz dále).

Následovalo seznámení s výsledky voleb; všechny orgány Komory byly zvoleny v plném počtu členů. Volba nového předsedy a místopředsedů České advokátní komory byla provedena na zasedání nově zvoleného představenstva České advokátní komory dne 14. prosince 1999.

Pracovní předsednictvo sněmu (zleva: Dr. Sokol, Dr. Glatzová, Dr. Zoufalý, Dr. Burešová, Dr. Nykodým, Dr. Sedlatý, Dr. Vych)

Pracovní část sněmu byla ukončena závěrečným slovem JUDr. Karla Čermáka, dosavadního předsedy České advokátní komory.

Sněm byl slavnostně zakončen reprezentačním plesem advokátů, který se konal ve večerních hodinách v Obecním domě v Praze.

Protokol z jednání sněmu je uložen v kanceláři Komory, kde je možno získat bližší informace.

Usnesení II. sněmu České advokátní komory

Druhý sněm České advokátní komory konaný dne 7. a 8. 11. 1999 v Praze bere na vědomí zprávu odstupujícího představenstva a nově zvoleným orgánům České advokátní komory ukládá v příštím funkčním období tyto úkoly:

1. Usilovat o další přiblížení úrovně české advokacie úrovni dosažené v Evropské unii, a to zejména
  - implementací směrnice Evropské unie o volném usazování advokátů do právního řádu České republiky ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti, vládou a parlamentem České republiky;
  - informovaností advokátů o evropském právu;
  - vyhodnocením a případnou novelizací pravidel etiky a soutěže advokátů České republiky v souladu s evropskými trendy, zvláště pak s novelizovanými etickými pravidly CCBE;
  - dalším prohloubením spolupráce s Radou Evropy při ochraně lidských práv na území České republiky;
  - důsledným postupem proti všem jevům v práci advokátů, které jsou neslučitelné se standardním chováním evropského advokáta.
2. Uvážit a případně legislativně připravit organizační změny při výkonu advokátního povolání a při jeho správě, zejména v souvislosti
  - s multidisciplinárním sdružováním advokátů;
  - s výkonem advokacie v dalších obchodních společnostech;
  - s výkonem advokacie v pracovním poměru k advokátovi nebo obchodní společnosti pro výkon advokacie;
  - s dalším posílením role regionů při správě advokátního povolání
3. V patřičné míře se podílet na přípravě legislativy v České republice, a to zvláště
  - osobní účastí ve vrcholných i resortních legislativních místech;
  - připomínkami a náměty ve všech oborech legislativy, které se týkají soukromého práva a z veřejnoprávních oborů těch, které se dotýkají lidských a občanských práv, právních zájmů převážné části obyvatelstva, nebo zájmů stavu;
  - pečlivou organizací připomínkové a námětové činnosti na ústřední, ale případně i regionální úrovni.
4. Důsledně obhajovat existenční zájmy stavu a rovněž důležité zájmy jednotlivých advokátů, především z hledisek jejich nezávislosti; v této souvislosti zejména sledovat
  - důvodnost trestních a jiných postihů advokátů v souvislosti s výkonem jejich povolání;
  - soutěžní podmínky, v nichž advokáti poskytují právní služby ve vztahu k jiným právníckým povoláním;
  - daňové a poplatkové prostředí z hlediska rovných soutěžních podmínek mezi jednotlivými advokáty, ale i mezi advokáty a jinými poskytovateli služeb, to vše též s přihlédnutím k dostupnosti právních služeb poskytova-

- ných advokáty a k rovnosti mezi účastníky různých soudních a úředních řízení;
- vztahy advokátů ke státnímu rozpočtu v případech, kde stát poskytnutí právní služby advokátovi ukládá.
5. Připravit k projednání a schválení na příštím sněmu návrh nového jednacího řádu sněmu a návrh nového volebního řádu s tím, že návrh nového volebního řádu bude vycházet z těchto zásad
- kandidátní listinu pro volbu představenstva, kontrolní rady a kárné komise Komory sestavuje představenstvo,
  - představenstvo je povinno zařadit na kandidátní listinu každého advokáta, kterého písemně navrhne alespoň padesát advokátů,
  - představenstvo uveřejní kandidátní listinu ve Věstníku České advokátní komory šedesát dní přede dnem konání sněmu.

Představenstvo České advokátní komory

Členové

Balík Stanislav, JUDr. PhDr., 6. 10. 1956, Pařížská 28, 110 00 Praha 1
Brož Jan, JUDr., 16. 9. 1947, Sokolská 60, 120 00 Praha 2
Čermák Karel, JUDr., 13. 9. 1934, Národní 32, 110 00 Praha 1
Jirousek Vladimír, JUDr., 10. 4. 1951, Preslova 9, 728 83 Ostrava 1
Karas Radovan, JUDr., Ing., 9. 6. 1947, Národní 10, 110 11 Praha 1
Krčmová Věra, JUDr., 5. 8. 1954, Kpt. Jaroše 6, 674 01 Třebíč
Nykodým Jiří, JUDr., 10. 7. 1945, Spálená 51, 110 00 Praha 1
Račok Michal, JUDr., 7. 6. 1953, Havlíčkova 11, 110 00 Praha 1
Papež Vladimír, JUDr., 2. 3. 1950, Kněžská 14, 370 01 České Budějovice
Smejkal František, JUDr., 18. 5. 1952, K Úsilnému 7, 370 10 České Budějovice
Šolc Martin, JUDr., 28. 5. 1953, U Imperialu 31, 360 21 Karlovy Vary

Náhradníci

Císař Jiří, JUDr., 27. 11. 1958, Pařížská 16, 400 01 Ústí nad Labem
Kovářová Daniela, JUDr., 17. 11. 1964, Malá 6, 301 12 Plzeň
Mareš Alexandr, Dr., 20. 4. 1967, Husova 5, Betl. palác, 110 00 Praha 1
Navrátil Dušan, JUDr., 10. 5. 1965, Riegrova 12, 772 00 Olomouc
Poledník Petr, JUDr., 13. 11. 1951, Příkop 4, 604 12 Brno

Kontrolní rada České advokátní komory

Členové

Balcar Petr, JUDr., 14. 3. 1950, Žitná 25, 110 00 Praha 1
Belling Jindřich, 29. 12. 1952, Husitská 70, 130 00 Praha 3
Bruknerová Eva, prom. práv., 15. 9. 1942, Komenského 56, 250 01 Brandýs n. L.
Doubek Josef, JUDr., 26. 12. 1953, Tylova 242, 393 01 Pelhřimov
Filip Oldřich, JUDr., 26. 12. 1958, Jiráskova 613, 470 01 Česká Lípa
Fürst Antonín, JUDr., 13. 9. 1949, Plzeňská 4, 150 00 Praha 5
Holub Josef, JUDr., 21. 7. 1947, Kleinerova 24, 272 01 Kladno
Hrádela Karol, JUDr., 31. 5. 1959, Českomalínská 27, 160 00 Praha 6
Hrudka František, JUDr., 25. 4. 1946, Štěpánská 61, 110 00 Praha 1
Chomča Fedor, JUDr., 24. 4. 1954, Lipová 7, 466 01 Jablonec nad Nisou
Jaška Maxmilián, JUDr., 16. 4. 1953, Legionářská 8, 772 00 Olomouc
Jehličková Věra, JUDr., 2. 6. 1933, Sarajevská 1, 120 00 Praha 2
Ježek Vladimír, JUDr., 5. 5. 1949, Dvořákova 26, 701 85 Ostrava
Kaiser Tomáš, JUDr., 6. 5. 1956, Karlovo nám. 19, 120 00 Praha 2
Korbel Alan, JUDr., 27. 2. 1956, nám. 14. října 3, 150 00 Praha 5
Kovářová Karla, JUDr., 28. 11. 1946, Na pískách 134, 708 00 Ostrava
Liška Jaroslav, JUDr., 21. 11. 1946, Riegrovy sady 138, 339 01 Klatovy
Matějka Jan, JUDr., 25. 10. 1946, Národní 32, 110 00 Praha 1
Miketa Jiří, JUDr., 22. 9. 1962, Českokobratrská 13, 701 00 Ostrava
Mikš Jan, JUDr., 10. 2. 1950, Na Slupi 15, 128 00 Praha 2
Müller Miroslav, JUDr., 24. 6. 1953, Fibichova 2, 771 00 Olomouc
Nett Alexander, JUDr., 14. 11. 1956, Šemberova 10, 635 00 Brno
Nípl Petr, JUDr., 2. 2. 1952, Na Pankráci 11, 140 00 Praha 4
Novotný František, JUDr., 10. 10. 1945, Mezibranská 19, 110 00 Praha 1
Orlet Erik, JUDr., 11. 5. 1964, tř. Svobody 2, 772 00 Olomouc
Pánik Lubomír, JUDr., 17. 3. 1949, Masarykova 43, 400 01 Ústí nad Labem
Prokopec Tomáš, JUDr., 31. 5. 1950, Žitná 25, 110 00 Praha 1
Radvan Martin, JUDr., 21. 6. 1948, Jindřišská 20, 110 00 Praha 1
Řemínek Stanislav, JUDr., 24. 6. 1951, Husovo nám. 555, 256 01 Benešov
Suk Jan, JUDr., 10. 4. 1953, Na Slupi 15, 128 00 Praha 2
Svejkovský Jaroslav, JUDr., 12. 7. 1962, Kamenická 1, 312 01 Plzeň
Šťastný Zdeněk, JUDr., 22. 3. 1947, Riegrova 12, 772 00 Olomouc
Taraba Jan, JUDr., 9. 2. 1959, Prokopova 339, 397 01 Písek
Vostárek Ladislav, JUDr., 29. 4. 1946, Mickiewiczova 17, 160 00 Praha 6
Vovsík Jaroslav, JUDr., 11. 2. 1947, Malá č. 6, POB 265, 305 65 Plzeň
Vych Josef, JUDr., 1. 9. 1947, Vrchlického 24, 501 96 Hradec Králové

Náhradníci

Dočekalová Hana, Mgr., 12. 1. 1947, nám. Republiky 53, 530 21 Pardubice
Fiala Karel, JUDr., 21. 5. 1958, Vodičkova 30, 110 00 Praha 1
Mrázek Jan, JUDr., 27. 8. 1952, J. P. Koubka 81, 338 01 Blatná
Pušová Blanka, JUDr., 11. 3. 1952, Houbalova 4, 628 00 Brno
Tukinská Helena, JUDr., 8. 11. 1955, Sládkova 2, 415 00 Teplice

Předsedou komise byl opět zvolen JUDr. Jan Mikš a místopředsedy byli zvoleni JUDr. Jaroslav Vovsík a JUDr. Josef Vych.

Kárná komise České advokátní komory

Členové

Adáamek Jan, JUDr., 27. 2. 1945, Svobody 1, 350 02 Cheb
Attl Karel, JUDr., 18. 3. 1951, Pražská 493/56, 370 21 České Budějovice
Aulický Josef, JUDr., 25. 9. 1941, Soukenická 34, 381 01 Český Krumlov
Bajcura Josef, JUDr., 18. 3. 1956, nám. Míru 588, 436 01 Litvínov
Bartlová Jitka, JUDr., 31. 10. 1941, Tuzarova 55, 170 00 Praha 7
Bednář Jiří, JUDr., 23. 3. 1948, Mikovcova 7, 120 00 Praha 2
Beránek Jaromír, JUDr., 6. 5. 1949, Sokolovská 31, 186 00 Praha 8
Bělohradský Jan, JUDr., 30. 9. 1958, nám. Interbrigády 3/979, 160 00 Praha 6
Blanický Pavel, JUDr., 26. 2. 1943, Bolzanova 1, 110 00 Praha 1
Bordovská Marie, JUDr., 30. 5. 1933, Palackého 202, 738 02 Frýdek-Místek
Brož Jaroslav, JUDr., 18. 1. 1950, M. Steyskalové 62, 616 00 Brno
Camrda Jan, JUDr., 20. 10. 1949, Masarykovo nám. 225, 256 01 Benešov
Cembis Petr, JUDr., 21. 11. 1966, Cejl 91, 602 00 Brno
Čiháková Marta, JUDr., 25. 4. 1942, Masarykova 43, 400 01 Ústí nad Labem
Dorovský Ivan, JUDr., 7. 10. 1958, Cejl 72, 602 00 Brno
Focko Vladimír, JUDr., 20. 6. 1963, Starobrněnská 16/18, 602 00 Brno
Formáčková Miluše, JUDr., 16. 9. 1941, Karmelitská 14, 118 00 Praha 1
Holas Tomáš, JUDr., 6. 8. 1946, Pařížská 28, 110 00 Praha 1
Horák Václav, JUDr., 31. 3. 1929, Euklidova 28, 109 00 Praha 10
Hrubý Ilja, JUDr., 25. 9. 1949, Havlíčkova 11, 110 00 Praha 1
Hudečková Zuzana, JUDr., 14. 11. 1962, Zenklova 8, 180 00 Praha 8
Choděra Oldřich, JUDr., 17. 12. 1948, Národní 25, 110 00 Praha 1
Jelínek Milan, JUDr., 22. 12. 1949, Vrchlického 834/24, 501 96 Hradec Králové
Juráková Zdenka, JUDr., 26. 5. 1938, K. Čapka 38, 415 01 Teplice
Kačerová Milada, JUDr., 2. 7. 1962, Kleinerova 24, 272 01 Kladno

INFORMACE O II. SNĚMU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Kačmařík Michal, JUDr., 13. 5. 1966, K. Sliwky 34, 733 21 Karviná-Fryštát
Kafka Petr, JUDr., 10. 4. 1951, Palackého 202, 738 02 Frýdek-Místek
Kalabisová Helena, Mgr., 31. 7. 1952, Chlumčanského 5, 180 00 Praha 8
Kalina Václav, JUDr., 13. 5. 1945, Heydukova 101/2, 397 01 Písek
Kotek Petr, JUDr., 6. 6. 1946, Tyršova 7, 120 00 Praha 2
Kraliková Marie, JUDr., 14. 12. 1950, Písnické zahrady 433, 142 00 Praha 4
Krejčí Zora, JUDr., 1. 8. 1941, Riegrova 12, 772 00 Olomouc
Krym Ladislav, JUDr., 28. 6. 1950, Národní tř. 43, 110 00 Praha 1
Kyjovský Milan, JUDr., 9. 11. 1964, Poštovská 8c, 602 00 Brno
Macek Radomil, JUDr., 17. 5. 1958, Máchova 58, 563 01 Lanškroun
Macků Miloš, JUDr., 12. 1. 1951, Mahenova 13, 678 47 Blansko
Macourek Bedřich, JUDr., 8. 11. 1944, Kostelní 7, 266 01 Beroun
Machourek Jiří, JUDr., 10. 2. 1944, Jakubská 9, 602 00 Brno
Matějčík Jan, JUDr., 28. 11. 1948, Politických vězňů 98, 280 00 Kolín III.
Moc Ladislav, JUDr., 8. 12. 1951, Fibichova 2, 130 00 Praha 3
Moudrá Milada Mgr., 6. 5. 1947, Karmelitská 14, 118 00 Praha 1
Munková Jindřiška, JUDr., 5. 11. 1926, Veletržní 19, 170 00 Praha 7
Novák Zdeněk, JUDr., 18. 9. 1952, Náměstí 143, 344 01 Domažlice
Oškrdal Jan, JUDr., 25. 1. 1950, Štefánikova 65, 150 00 Praha 5
Outlá Anna, JUDr., 28. 5. 1952, Doudlevecká 22, 301 36 Plzeň
Pavlů Ivo, JUDr., 24. 10. 1949, nám. T. G. Masaryka 11, 796 81 Prostějov
Poláčková Eva, JUDr., 25. 7. 1951, Starobrněnská 13, 602 00 Brno
Procházka Bohumír, JUDr., 31. 1. 1949, Husovo nám. 531, 390 02 Tábor
Ritter Petr, JUDr., 20. 1. 1950, Riegrova 12, 772 00 Olomouc
Salaj Libor, JUDr., 19. 10. 1965, Žižkovo nám. 14, 796 01 Prostějov
Sedlatý Bohuslav, JUDr., 3. 5. 1950, Boleslavská 137, 288 02 Nymburk
Sokol Tomáš, JUDr., 6. 10. 1951, Sokolská 60, 120 00 Praha 2
Starý Jan, JUDr., 18. 12. 1945, U vodárny 1506, 397 01 Písek
Syrůčková Ivana, JUDr., 13. 10. 1962, Plzeňská 4, 150 00 Praha 5
Týčová Jarmila, JUDr., 12. 11. 1947, Nad nádražím 795, 665 01 Rosice u Brna
Urbiš Vilém, JUDr., 30. 1. 1954, E. Beneše 21, 792 01 Bruntál
Vavroch František, JUDr., 17. 2. 1952, nám. Přemysla Otakara II. č. 6,
370 01 České Budějovice
Vorlická Dana, JUDr., 2. 4. 1954, Havlíčkova 11, 110 00 Praha 1
Votavová Magdalena, JUDr., 16. 7. 1954, Nemanická 14/440, 370 10 České Budějovice
Zbořil Jiří, JUDr., 27. 7. 1951, nám. Míru 3760, 767 11 Kroměříž
Zeithaml Vladimír, JUDr., 30. 11. 1955, Haštalská 27, 110 00 Praha 1

Předsedou komise byl opět zvolen JUDr. Ladislav Krym a místopředsedy byli zvoleni JUDr. Vladimír Focko a JUDr. Bohuslav Sedlatý.

Seznam zahraničních hostů

II. sněmu České advokátní komory

1. **Marian Anczyk**,
místopředseda Hlavní advokátní rady (Polsko)
2. **Dr. Gerhard Baatz**,
předseda Saské advokátní komory
3. **Bruno Berger-Perrin**,
předseda Fédération des Barreaux d'Europe (Federace evropských komor)
4. **JUDr. Ing. Jaroslav Brda**,
předseda Komory komerčních právníků SR
5. **JUDr. Štefan Detvai**,
předseda Slovenské advokátní komory
6. **Dorothy M. Donald-Little**,
zástupkyně The Law Society of Scotland
7. **Jean-René Farthouat**,
zástupce Conseil National des Barreaux
8. **Georges Flecheux**,
býv. předseda Pařížské advokátní komory
9. **David Keating**,
zástupce The Law Society (Anglické advokátní komory)
10. **Jean-Paul Levy**,
zástupce Ordre des Avocats a la Cour de Paris
11. **Dr. William D. Meyer**,
zástupce American Bar Association pro střední a východní Evropu
12. **JUDr. Darina Michalková**,
místopředsedkyně Slovenské advokátní komory
13. **Thomas Miller**,
zástupce AIJA (Mezinárodní asociace mladých advokátů)
14. **Elisabeth Moiron Braud**,
zástupce Ordre des Avocats a la Cour de Paris
15. **Andrzej Sieminski**,
zástupce Hlavní advokátní rady (Polsko)
16. **Dr. Michael Streck**,
prezident - Deutscher Anwaltverein

Z jednání sněmu

Účastníci sněmu sledují program Křížtkovy fontány

Účastníci sněmu se registrují

Účastníci sněmu se občerstvují

Účastníci sněmu jednají

Účastníci sněmu hlasují

Účastníci sněmu volí

Účastníci sněmu na plesu sledují předtančení

Účastníci sněmu tančí

2000

Nevím sice, zda nás naše desítková početní soustava a v ní zjišťovaný počet otázek jednoho nebeského tělesa okolo druhého nebeského tělesa vůbec k něčemu opravňuje anebo zavazuje; kdyby však tento úvodník byl třeba nazván Čechy v povídkách Conana Doyleho se zvláštním přihlédnutím k příběhu Ireny Adlerové – což by mě v mém dnešním rozpoložení ještě tak nejmíc bavilo – pomysleli byste si, že ten Čermák je už úplně mimo, neboť ani nezpozoroval, že se nám v letopočtu jednička změnila na dvojku. Nakonec tedy máte jako vždy pravdu vy, numerologie má prostě svá nezadatelná práva a ta trocha futurologie nikoho nezabije (jak bylo kdysi dávno v mém mládí řečeno o poezii), a bude-li se někdo otravovat, požádá prostě o vrácení části předplatného nebo příspěvku na Komoru či v lepším případě na mě podá bez ohledu na nějaké to tisíciletí trestní oznámení pro šíření poplašné zprávy, která zní:

1. V příštím tisíciletí zanikne právo.

Tak to je ta špatná zpráva.

Teď ta pro vás dobrá, ale pro veřejnost ještě poplašnější:

2. Advokáti nezaniknou ani v příštím tisíciletí.

Teď ta nejlepší, poplašná jak pro koho:

3. Heslo příštího tisíciletí bude: Bez advokáta nedávám (ani ránu).

Vy se tomu, kolegové a hlavně kolegyně, usmíváte, ba potutelně se hihňáte, neboť si představujete různé pikantní situace, v nichž se bez vás spotřebitelská veřejnost v příštím tisíciletí neobejde, a už přemýšlíte o úpravách svých smluvních tarifů (např. účast při seznámení bude nutno vhodně odstupňovat podle věku klienta a protistrany, natož účast při soukromém vyšetřování, vyhledávání a ohledávání); ale úsměv na vaší tváři ztuhne, jakmile přestaneme s legráckami a začneme se věnovat nikoliv lascivitám, nýbrž vážné vědecké futurologické práci.

Inu, začněme tím zánikem práva; a začněme empiricky; začněme jako fyzické osoby (nesmyslný právní termín); jako biologičtí lidské jedinci (nesmyslný přírodovědecký termín); jako transcendentální fenomenologická ega (teoreticky vykonstruovaný filozofický termín). Já fyzická osoba, biologická jedinec, transcendentální ego jsem přiřazován (ano – nikoliv, že bych se přiřazoval) do vztahů k jiným entitám (a kdoví, jakým) pomocí mechanismů, jež nejsou ani právní, ani biologické, ani filozofické. Jsou to mechanismy globalizované směny, které se nelegiti-

mizují ničím jiným než svou vlastní efektivitou. Právo je pro ně jednou z četných proměnných, kterou je pro dosažení do rovnic efektivity směny třeba nějak klasifikovat a podrobit podobnému ratingu, jako jiné proměnné v procesech směny. Právo s ratingem AAB++ bude zkrátka při globalizované alokaci zdrojů v lepší pozici, než území s právním ratingem ABB-. Jenomže si, přátelé, pošetile nemyslete, že si jednoduše sednete k ASPI, mrknete na obchodní zákoník a případně ještě na zákon o soukromých vykonavatelích, v důsledku ministerské a poslanecké tvořivosti jim přidělíte rating CCC minus a už budete psát účet hokynáři Bachratému za poradu, aby své zdroje raději alokoval na Seychelských ostrovech, kde je v momentě právní rating ABB+. Právo, jak mu poslanci, vy a já zatím rozumíme (law), bude totiž postupně skoro k ničemu, protože o všem budou rozhodovat pravidla či chcete-li normy (rules), která budou vznikat na samoregulačním principu sektorů, ovládaných několika mocnými; a ti si dodržování těchto pravidel dokáží i bez státu svými sankcemi hladce vynutit. Ono tedy ani tak nepůjde o to, založit Bachratému nějaké eseróčko na to jeho hokynářství, jako ho orientovat v úskalích pravidel potravinářského sektoru, což už dnes není ostatně žádná legrace, a to se o to pořád ještě stará naše moudrá vláda.

Sami už dnes cítíte, kolik sektorů se chová podle svých vlastních, jen efektivitou legitimovaných pravidel: energetika; telekomunikace; různé druhy dopravy, třeba letecká; pojišťovnictví; bankovnictví; reklama; média; sport; zábava; informatika; elektronika; stavebnictví; organizovaný zločin; a desítky jiných. A zkuste se těmto pravidlům vzepít: zastaví se vám dodávky, přestanou poskytovat služby, odmítnou se vaše dodávky a vaše služby, budete vyloučeni, přeřazeni, vyškrtnuti nebo zapsáni v seznamech, přemístěni, odstřiženi, vysazeni, ignorováni, předvoláváni, navštěvováni a vůbec všelijak jinak naštváváni a šikanováni, ne-li nakonec odstřeleni. Právo ve smyslu těchto pravidel, snad aspoň zpočátku napólované na nějakou státní či nadstátní regulaci, vytvoří nový právní partikularismus sektorového typu a klienti se vás přestanou ptát, zda umíte právo trestní, rodinné nebo obchodní, švýcarské nebo španělské, nýbrž půjdou po právu obalů a odpadů, zvířat a spotřebitelů a ozubených soukolí, která nakonec všechno semelou. Soudit se už tady nebudete u našich pomalých, ale poctivých c. a k. soudů, nýbrž po Internetu vám nějaký arbitr nebo mediátor, jemuž jste se, ani nebudete vědět jak, podrobili, vzkáže zač je toho loket, že jste si začali s ČEZ a v bance vám rovnou odepíšou pár tisícovek nebo milionů z konta, neboť neznalost práva elektrického proudu nebude ani v příštím tisíciletí nás blběcky omlouvat. No a jsme konečně u toho, proč nebude možné dávat bez advokáta (ani ránu); vyzná se snad někdo v oboru zvaném harassment rules, jak je vytvoří genetický sektor, aby se mu kdekdo nepletl do klonování?

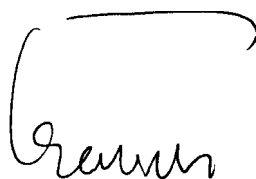
Tuto chmurnou futurologii práva (opravdu se o tom mluví i píše, ale vážně) doplňují obvykle optimistická a patetická konstatování, že etika bude odpovédí na

globalizaci, že vzplane bitva o právo na právo a podobně, což v podstatě neznamená nic jiného, než že jako poslední v pravém smyslu právní obor se udrží práva lidská, která bude muset chtít nechtě garantovat stát či spíše nějaký nadstát. Kru-
ciální legitimizační otázkou ovšem je, na kom vlastně tato práva apriorně, apodik-
ticky a imanentně tkvějí, protože jsme si už řekli, že konstrukce jako fyzická
osoba nebo biologický lidský jedinec (i klonovaný?) nedávají už v tom pekelném
třetím tisíciletí žádný smysl. Nové teoretické obory, jako třeba antropologie práva,
ještě možná přijdou s novými konstrukcemi, odlišnými od nějak rozšířeného a zú-
ženého kognitujícího ego fenomenologů. Tento základní výzkum nás advokáty
ovšem pochopitelně moc nebaví, ale zkusme si položit daleko praktičtější otázku:
která z dosud existujících „práv“ novému oboru „práva člověka“ přiřadíme? Kolik
jich tlaku sektorové partikularizace ve světě globální směny odolá? Kde jsou hra-
nice, za něž se pod vlajkou efektivity nesmí vydat žádný sektor? Budou státy
a nadnárodní útvary schopny tyto hranice vytyčit a ubránit? Práva dětí, práva
starců, práva námezdníků, práva sankcionovaných, právo důstojně být, právo mít,
právo se svobodně rozhodovat, právo být roven – stejně v každém sektoru? I v kos-
mickém? I v genetickém? I v informačním? Co z dosavadního práva občanského,
rodinného, pracovního, trestního do nového oboru přejde? Co zůstane univer-
zální? Co podlehne chaosu partikularizace? Právo na právo! No nazdar, to jsme to
dopracovali.

Tak ano. Dva tisíce otáček počítáno v desetinné soustavě. Chtěli jsme se zasmát
a nakonec jsme trochu zvážněli. Zbystřili jsme pozornost. Vždyť ono nepůjde jen
o to právo. Půjde o novou definici člověka. Tak jako na začátku našeho letopočtu
a vlastně pořád. A ten patos mi jako vždy promiňte.

Listopad 1999

Karel Čermák

**Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně in-
formace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících
oborů.**

Dnes na stranách 99 – 105.

JUDr. PhDr. Otakar Osmančík, CSc.

ředitel Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Praha

K novému zákonu o výkonu trestu odnětí svobody

I.

V dohledné době několika málo let mají být přijaty zcela nové základní trestněprávní předpisy – trestní zákon a trestní řád. Z tohoto hlediska se zdá být jako poněkud nesystémový počin přijetí nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody, jenž nabývá účinnosti již 1. ledna 2000. Je to dříve než nové trestněprávní kodexy, na jejichž přípravě se teprve pracuje. Teoreticky by jistě bylo systémovější provést v podstatě najednou komplexní transformaci celé oblasti trestního práva a vydat zároveň se zákony, které tvoří jeho páteř, i další trestněprávní předpisy, novým kodexům odpovídající, mezi nimi i zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Tím by mělo být zaručeno, že všechny tyto normy by tvořily jednotný, harmonický a logický celek, vylučující vnitřní rozpory a směřující k naplňování jasně formulované dlouhodobé koncepce bezpečnostní, kriminální, trestní a sankční politiky státu, která by plně přihlížela i k perspektivě začlenění České republiky do Evropské unie. Lze pochopit i námitku, že stávající zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb., který po několika novelizacích vydržel navzdory střídaním se politickým režimům téměř celých pětadvacet let, by mohl ještě relativně krátkou dobu, která nás snad dělí od dovršení celkové transformace trestního práva, vystačit.

Přesto se domnívám, že přijetí zákona o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících předpisů č. 169/99 Sb. bylo nanejvýš nutné, zejména proto, že dosavadní zákon již přestal odpovídat potřebám a požadavkům praktického života. Důvody, pro něž dosud nebyla ukončena komplexní trestněprávní transformace, zahájená prakticky hned po listopadu 1989, spočívají ve složitých peripetích její realizace a zasloužily by si samostatnou historickou studii. I práce na novém zákoně o výkonu trestu odnětí svobody trvaly poměrně dlouhou dobu, neboť byly zahájeny v podstatě současně se započatím trestněprávního transformačního procesu. Svědčí o tom svou povahou spíše interní materiál Generálního ředitelství Vězeňské služby, zabývající se koncepcí dalšího vývoje našeho vězeňství. Byl

kvalitně zpracován na počátku devadesátých let a přes některé dílčí nedostatky, odpovídající době svého vzniku, je dosud cenný.

V daném kontextu se nabízí otázka, jak lze vysvětlit, že u tak nanejvýš politicky, eticky a ideově citlivého tématu, jakým je právní úprava výkonu trestu odnětí svobody, se v polistopadových poměrech dlouho vystačilo se zákonem, ač po roce 1989 novelizovaným, přesto ve svém fundusu přijatým za komunistické éry. Jak známo, údobí zhruba od poloviny šedesátých let do roku 1968 se u nás vyznačovalo patrně vůbec největší liberalizací, kterou komunistické režimy za celou dobu své existence kdy a kde dosáhly. Tehdy například panovaly iluze o všelidovém státu a jeho odumírání, o morálně politické jednotě lidu a byla i pootevřena dosud téměř hermeticky uzavřená okna do západního světa. Odtud začaly pronikat i některé moderní poznatky společenských věd, zejména sociologie, kriminologie a penologie, jež se po dlouhé době také jako samostatné disciplíny začaly u nás obnovovat i institucionálně konstituovat. Kriminologie a penologie se v šedesátých letech ve světě nacházela pod kulminujícím vlivem pozitivismu, který vycházel z přesvědčení o sociální, genetické a psychobiologické determinaci člověka a jeho jednání. Právě myšlenka o sociální determinaci byla blízká vládnoucí marxistické ideologii, která byla sama zrozena v lůně pozitivismu. Na Západě v té době pozitivistická sociologie a psychologie stále silněji pronikaly do kriminologie a penologie a jejich prostřednictvím do trestního práva. V důsledku toho se počala uvádět v pochybnost sama oprávněnost jeho existence. Podléhání vlivu mnohdy efemérních a módních poznatků empirických věd zpravidla nebývá pro takovou typicky normativní disciplínu, jako je trestní právo, nejšťastnější, a koneckonců přináší více škod než užítku. V případě pozitivistického determinismu to vedlo k tomu, že se trestní právo přizpůsobovalo buď diskurzu o pachateli jako nevinné oběti nepříznivých sociálních, zvláště pak mikrosociálních poměrů, svých vrozených či vlivem negativních vnějších vlivů získaných psychických aberací a deficitů, anebo, naopak, diskurzu o rozeném nepolepšitelném zločinci, o tzv. nebezpečných třídách a rasách. V případě prvého to znamenalo snahu nahradit trest léčebnou a výchovnou terapií, v případě druhého pak drastickými opatřeními, pod heslem ochrany společnosti před nebezpečnými jedinci, rasami a třídami. (Patřily sem například detence v uzavřených ústavech a táborech, tresty neurčitého trvání, popřípadě i fyzická likvidace.) V rámci obou těchto diskurzů se usilovalo, ať již upřímně či deklaratorně, o resocializaci pachatele, o trvalou a hlubokou pozitivní změnu jeho osobnosti, záležející v odstranění či oslabení původních negativních determinant a o jejich nahrazení determinanty žádoucími. Uvedené diskurzy se od sebe pochopitelně ostře lišily metodami, jak mělo být těchto cílů dosaženo. V případě prvého to byly formy svou povahou sociálně inkluzivní, mírné a ohleduplné, v případě druhého sociálně exkluzivní, tvrdé až bezohledně represivní.

II.

Marxismu, který vycházel z teze o determinaci individua jeho třídním původem, tato paradigma vyhovovala, neboť ospravedlňovala tzv. třídní přístup při aplikaci trestního práva. Který ze dvou výše uvedených diskurzů bude momentálně preferován záleželo jenom na tom, ve které své fázi – buď liberálnější nebo represivní – se režim právě nacházel. V roce 1965 byla spíše dávana přednost trestní politice poněkud liberálnější, což ovlivnilo i tehdy přijatou zákonnou úpravu výkonu trestu odnětí svobody. Tím lze vysvětlit, že jeho ustanovení nebyla v zásadním rozporu s liberálněji orientovanou pozitivistickou penologií. V západním světě se ale již od sedmdesátých let dospívalo k poznání, že víra v převýchovný účel výkonu trestu odnětí svobody je pro společnost nákladnou a nereálnou iluzí, ale že na druhé straně také neurčitě trvání izolace pachatele od společnosti je v rozporu s klasickými postuláty trestního práva, zejména s jeho principem, že trest musí být úměrný závažnosti deliktu. Hlavní ambicí nepodmíněného trestu odnětí svobody jako zásahu „ultima ratio“ pak má být minimalizace jeho kriminogenních důsledků a příprava odsouzeného od samého počátku jeho pobytu ve vězení na život na svobodě.

U nás se však tyto myšlenky začaly prosazovat, a to ještě nesměle, s dvacetiletým zpožděním. Přesto nemalý posun v penologickém myšlení je nejlépe patrný porovnáme-li vzájemně ustanovení § 1 a § 2 stávajícího a nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Zatímco v dosavadním zákoně se lze dočíst o tom, že účelem trestu odnětí svobody je mimo „odsouzeného... soustavně vychovávat k tomu, aby vedl řádný život občana“, a že k dosažení toho „se provádí nápravně výchovná činnost, která je souhrnem působení zvláštních výchovných postupů, kulturně výchovné práce, pracovní výchovy a stanoveného pořádku a kázně...“, zákon nový ponechává vymezení účelu trestu trestnímu zákonu a jako jednu z hlavních zásad jeho výkonu spatřuje v omezování škodlivých účinků zbavení svobody, aniž by tím byla jakkoli ohrožena potřeba ochrany společnosti. S odsouzeným se proto musí jednat tak, „pokud to doba výkonu trestu umožní, aby se podporovaly takové postoje a dovednosti, které mu pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem“. Jak patrně, ve starém zákonu se termíny, uvedenými od podstatného jména „výchova“, jen hemží, v odpovídajících ustanoveních zákona nového je nenalzááme ani jednou. Termín „výchova“ nalezneme pouze v pasáži, věnované výkonu trestu u mladistvých. Rozdíl ve výchozí filozofii obou uvedených zákonů se tu podává přímo v krystalicky čisté podobě.

Ovšem zdaleka to nebyl jen tento radikální obrat v penologickém myšlení, který byl podnětem k vypracování a přijetí nového zákona. Stávající zákon totiž trpí také neduhy legislativy šedesátých let. Těmi je zejména určitá deklaratornost, přílišná obecnost a nedostatečná konkrétnost, případně i nepropracovanost. To vždy umožňuje různý, někdy i protichůdný subjektivní výklad, a to i ustanovení tak zásadního významu, jako jsou práva a povinnosti odsouzených.

III.

Nový zákon je po stránce legislativně technické dokonalejší a působí sympaticky svou věcností, střízlivostí i smyslem a citem pro realitu. Upouští zcela od navití a absurdit takového typu, jako byla samospráva odsouzených, již stávající zákon dokonce věnuje jeden ze svých nejrozsáhlejších paragrafů.

Úkolem tohoto příspěvku zajisté není převyprávět všechna ustanovení nového zákona, ale věnovat pozornost nejdůležitějším změnám, které přináší.

Postavení advokáta se v podstatě nemění. Pokud jde o vzájemnou korespondenci mezi advokátem a odsouzeným, je nepřipustnost její kontroly omezena jen na advokáty, kteří jsou zmocnění odsouzeného zastupovat, zatímco stávající díke zákona žádné takové omezení neobsahovala. Odsouzenému se ponechává právo na poskytnutí právní pomoci advokátem stejně tak, jak je formulováno ve stávajícím zákoně. V ustanovení týkajícím se rozhovoru mezi advokátem a odsouzeným je vypouštěno slovní spojení „bez omezení“ a nahrazeno slovy „bez přítomnosti třetí osoby“. Dosavadní povinnost ředitele věznice vytvořit podmínky umožňující pověřené osobě Vězeňské služby rozhovor mezi odsouzeným a advokátem „vidět, ne však slyšet“, se již v novém zákoně neobjevuje.

Nejvýznamnějším inspiračním zdrojem nového zákona jsou nepochybně „Evropská vězeňská pravidla – Doporučení č. R(87)3 Výboru ministrů členských států Rady Evropy, což je přepracovaná evropská verze Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni“, přijatých OSN. Tato modifikovaná pravidla jsou vypracována již v duchu realistické penologie, oproštěné od zmíněných omylů pozitivistických penologických teorií. Je to nejlépe patrné z ustanovení části I. tohoto Doporučení (citováno z českého překladu Strasbourg 1991): „Účelem jednání s osobami ve vazbě je zachování jejich zdraví a sebeúcty a pokud to doba výkonu trestu dovolí, rozvíjet jejich osobní pocit odpovědnosti a podporovat ty postoje a dovednosti, které jim pomohou v návratu do společnosti a co největší naději vést po propuštění soběstačný život poslušný zákonů“.

Výbor ministrů Rady Evropy doporučuje, aby se členské státy ve svém vnitrostátním zákonodárství nechaly těmito Pravidly vést a dbaly na jejich postupné zavádění. Nový zákon též respektuje mezinárodní dokumenty, zejména Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (č. 120/76 Sb.), opční protokol o občanských a politických právech (č. 169/91 Sb.) apod.

Podle důvodové zprávy k novému zákonu je jeho cílem:

1. Dosáhnout vyšší účinnosti trestu odnětí svobody spolupůsobením a pozitivní motivací odsouzených.
2. Prohloubit diferenciaci výkonu trestu odnětí svobody.
3. V širším měřítku zapojit obce a nestátní subjekty do účasti do zajištění výkonu trestu.

Těchto cílů má být dosaženo změnami

- a) v organizaci výkonu trestu;
- b) v režimu výkonu trestu.

ad a) Věznicе budou zařazeny do čtyř základních typů podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti (dohled, dozor, ostraha, zvýšená ostraha). Vedle těchto základních typů se zřizují věznicе pro mladistvé. V rámci jedné věznicе mohou být přitom zřízena oddělení různých typů. Práva a povinnosti odsouzených jsou stanovena jednotně pro všechny základní typy věznicе. Ve věznicích pro mladistvé bude existovat vnitřní diferenciacе, spočívající v členění těchto věznic na jednotlivá oddělení. Ambulantní ochranné léčení má být zásadně vykonáváno již v průběhu výkonu trestu, což nebrání v jeho pokračování po propuštění vězně na svobodu. Ústavní léčení má, pokud možno, být vykonáváno rovněž v průběhu výkonu trestu, ale to pouze ve věznicích s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Důkladně bude zabezpečeno tzv. kontinuální zacházení, záležející ve spolupráci sociálních pracovníků Vězeňské služby se sociálními kurátory po celou dobu výkonu trestu toho kterého odsouzeného. Pamatuje se i na určitý náznak privatizace věznic, spočívající v tom, že zákon umožňuje zřizovat věznicе i v nestátních objektech nespřavovaných Vězeňskou službou, ovšem po dohodě s vlastníkem takového objektu. Participaci na správě takového zařízení má upravit rovněž smlouva mezi vlastníkem objektu a Vězeňskou službou. Ovšem střežení odsouzených, dozor nad nimi a metody zacházení s nimi zůstávají vyhrazeny Vězeňské službě. Tato exkluzivní práva Vězeňské služby budou platit i pro nově zaváděné „věznicе pro místní výkon trestu“, ve kterých mají být umisťováni odsouzení k trestu odnětí svobody do šesti měsíců, popřípadě vykonávající zbytky trestů přísnějších, které však nepřevyšují půl roku. Věznicе pro místní výkon trestu budou zřizovány na základě dohody mezi ministrem spravedlnosti a příslušnou obcí. Jsou určeny pro odsouzené, kteří by jinak byli zařazeni do věznic s dozorem nebo ostrahou, tedy nikoli pro vězně, kteří by měli být umístěni do věznic se zvýšenou ostrahou, nebo kterým byla nařazena ochranná ústavní léčba. V zásadě by sem měli přicházet vězni, kteří v dané obci nebo v její blízkosti mají trvalé bydliště. Obcím budou sice udělovány na provozování těchto věznic státní dotace, ale budou se samy podílet finančně na jejich provozování a zajišťování potřebných stavebních a technických opatření pro střežení příslušných budov. Za to budou vězni vykonávat v prospěch obce práce za stejných podmínek, za nichž je zajišťování zaměstnání odsouzených.

Po několika letech se opět zavádí instituce Poradních sborů ředitelů věznic, které však mají tentokrát pracovat v jiném složení, sestávajícím především z nezávislých odborníků různých profesí a ze zástupců obcí. Tyto sbory by se měly podílet na řešení běžných i koncepčních otázek.

Velice důležitým ustanovením je posléze obnovení dozoru nad výkonem trestu ze strany Státního zastupitelství. Výkon tohoto dozoru bude svěřen specializovanému státnímu zástupci z krajského státního zastupitelství, do jehož obvodu příslušná věznice náleží.

ad b) Změny v režimu výkonu trestu mají jednak usnadnit pozitivní sociální vazby odsouzených, jednak posílit zásluhové principy a zvýšit tak osobní odpovědnost odsouzených. Postavení každého odsouzeného z hlediska jeho práv a povinností a rozsahu výhod, případně omezení, bude závislé především na jeho chování během výkonu trestu. V tomto duchu má probíhat i proces motivování odsouzeného, včetně systému kázeňských odměn a trestů.

Pozitivní sociální vazby mají být upevňovány i rozšířením rejstříku kázeňských odměn, např. delším osobním volnem na sportovní nebo jiné zájmové aktivity, povolením k opuštění věznice v souvislosti s návštěvou apod. Návštěvní doba se prodlužuje až na tři hodiny během jednoho kalendářního měsíce. Povoluje se použití telefonu k rozhovoru s blízkými osobami, ovšem pod kontrolou Vězeňské služby.

Zvláštní pozornost je přitom věnována vztahům odsouzených žen – matek – s jejich nezletilými dětmi. Ženám, které před nástupem výkonu trestu řádně pečovaly o své nezletilé děti, se může prodloužit přerušení trestu až o dalších deset dnů v kalendářním roce za účelem jejich návštěvy. Úplnou novinkou je ustanovení, umožňující odsouzeným matkám mít ve věznici u sebe dítě ve věku do tří let, pokud ovšem již nebylo svěřeno do péče jiné osoby. Je přitom především přísně dbáno na zájmy a prospěch dítěte. Ředitel věznice, v níž existují podmínky pro pobyt dítěte, je proto povinen si předem vyžádat posouzení této otázky lékařem, klinickým psychologem a orgánem sociální péče ochrany dětí. Tomuto orgánu musí být umožněno také pravidelné sledování vývoje dítěte ve věznici.

Naopak určité zpřísnění výkonu trestu, které má také vést ke zvýšení odpovědnosti odsouzených, lze spatřovat v ustanovení, že všichni odsouzení, bez ohledu na to, zda ve výkonu trestu pracují, jsou povinni hradit jeho náklady. Ředitel věznice může tuto úhradu prominout pouze tehdy, nedosahuje-li příjem odsouzeného po propočtení stanovené výše životního minima.

Dále může být vězeň omezen v disponování se svými finančními prostředky až do doby, než uhradí všechny pohledávky, které jsou proti němu uplatňovány v souvislosti se spáchaným trestným činem. Tím se sleduje hlavně důkladnější zajištění práv poškozených. Právo odsouzených na přijímání balíčků se redukuje na dvě zásilky v kalendářním roce. Toto omezení má především snížit riziko zásobování těchto vězňů drogami. Posléze je zpřísněn výkon kázeňských trestů – umístění odsouzeného do uzavřeného oddělení a do samovazby. Pro úplnost ještě třeba dodat, že úprava zdravotní péče o odsouzené se bude napříště řídit obecnými předpisy této oblasti se týkajícími.

Nový zákon zdůrazňuje zásadu, že pracovní začlenění je nedílnou součástí zacházení s odsouzenými a že tudíž jejich povinností je pracovat, pokud ovšem je práce k dispozici.

IV.

Ačkoliv nový zákon je ve srovnání se zákonem stávajícím mnohem podrobnější a úplnější, přesto předpokládá ještě detailnější úpravu některých otázek. Vyplývá to ze zmocňovacího ustanovení pro ministerstvo spravedlnosti k vydání vyhlášky, která stanoví řád výkonu trestu odnětí svobody. Ten má podrobněji upravit celkem osm problémových okruhů. Zajímavý bude například způsob řešení otázky „účasti nestátních subjektů na naplňování účelu trestu“, zejména pokud jde o vymezení vztahu exkluzivních práv a povinností Vězeňské služby a aktivity vlastníka objektu v případech zřizování věznic v budovách, které nebudou ve správě Vězeňské služby.

V souvislosti se zněním nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody byly příslušným způsobem změněny i zákony o Státním zastupitelství, o Vězeňské službě a Justiční stráží a o Působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

Podle mého názoru lze nový zákon po stránce obsahové i formální hodnotit kladně. Poněkud diskutabilní se mi zdá princip v něm uplatňovaný, že jednotlivé typy věznic se od sebe liší pouze úrovní střežení, nikoliv již ale mírou práv a povinností přiznávaných odsouzeným. Jde o téma, které by si zasloužilo důkladnou debatu o úměrnosti trestu, povaze a závažnosti spáchaného trestného činu. Za významný přínos zákona z hlediska kriminologického nutno považovat i zřízení věznic pro místní výkon trestu, které jsou obdobou tradičních „šatlav“, po čemž dlouho volá nejen odborná, ale i laická veřejnost.

Zákon, byť sebelepší, ovšem nepřinese v penitenciární oblasti podstatná zlepšení, pokud bude trvat současný stav přeplněnosti věznic. Působení vězeňské subkultury v takových podmínkách vždy převáží sebelépe vypracované i realizované programy zacházení a i ta nejdopovědnější práce zaměstnanců Vězeňské služby přijde do značné míry nazmar. Jedním z motivů, který vedl k přijetí tohoto zákona, je i snaha zmírnění tempa růstu státních výdajů na vězeňství. Radikálnější řešení tohoto problému lze ovšem dosáhnout hlavně celkovou změnou trestní politiky, která by přinesla mnohem širší využívání alternativních trestů a alternativních opatření, než je tomu dosud. Nelze vyloučit, že nestane-li se tak, dosáhne v dohledné době počet naší vězeňské populace magického čísla 25 000, a že nehledě na některé nástupnické státy bývalého SSSR si v tomto oboru upevníme své první místo v Evropě a jedno z předních míst na světě. Teprve až se tato neudržitelná situace výrazně zlepší, bude moci nový zákon přesvědčivěji osvědčit své potenciální přednosti, případně vyjevit své latentní nedostatky.

JUDr. Jan Mach

advokát, Praha

Náhrada škody za újmu na zdraví

(předneseno na semináři v Senátu Parlamentu ČR dne 23. 6. 1999)

Jak v současné době český právní řád hodnotí „cenu lidské bolesti“, „hodnoty škody na zdraví“ a jak odškodňuje pozůstalé v případech úmrtí blízké osoby?

Odškodňování újmy na zdraví se řídí 34 let starou vyhláškou č. 32/1965 Sb. o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění, která byla vydána dne 1. 4. 1965 ministerstvy zdravotnictví, spravedlnosti, Státního sociálního zabezpečení a Ústřední rady odborů. Tato vyhláška svou koncepcí plně odpovídá filozofii doby a společenských poměrů, ve kterých vznikla. Odškodňuje se jen bolestné a ztížení společenského uplatnění. Omezení ve způsobu života poškozeného, které nemá charakter ztížení společenského uplatnění, se neodškodňuje. Imateriální emocionální újma se rovněž neodškodňuje, leda by šlo o újmu ve formě psychické choroby, kterou lze „bodově ohodnotit“. Podle tabulky obsažené přímo v uvedené vyhlášce se přesně „změří“ bolestné a ztížení společenského uplatnění poškozeného a přidělí se přesně stanovený počet bodů. Za každý bod pak poškozenému náleželo 15,- Kč, tato částka byla novelou č. 54/1993 Sb. zvýšena na 30,- Kč. Částky, které přísluší poškozenému za bolest a ztížení společenského uplatnění podle této metody poplatné polovině šedesátých let se zdají být soudnému člověku neuvěřitelné.

Dovolte mi několik příkladů:

Zlomenina dolní čelisti s posunutím kostních úlomků je nesmírně bolestivé zranění, vznikající někdy po těžkém úderu pěstí, popř. po kopanci do obličeje. Poškozený má tzv. „zdrátovanou“ dolní čelist, několik týdnů nemůže požívat tuhou, ale pouze tekutou potravu, obtížně a s bolestmi mluví. Bolestné za toto zranění náleží poškozenému ve výši 60 bodů, tj. 1 800,- Kč. Ztížení společenského uplatnění nenastává, protože zranění se zpravidla zcela zhojí, proto jedině odškodné za tuto újmu na zdraví je uvedených 1 800,- Kč.

U nejtěžšího typu zlomeniny kosti stehenní, tzv. úplné zlomeniny s posunutím kostních úlomků, léčené operací, přísluší poškozenému bolestné 180 bodů, tj. 5 400,- Kč.

V případě poranění oka vyžadujícího jeho vynětí ihned po úrazu činí bolestné, v němž je zahrnuta i operace, 150 bodů, tj. 4 500,- Kč. Jde-li o vynětí obou očí, činí bolestné 9 000,- Kč.

V případě oboustranné hluchoty činí odškodnění za ztížení společenského uplatnění spočívající v úplné ztrátě sluchu 650 bodů, tj. 19 500,- Kč. V případě jedno-

stranné hluchoty činí odškodnění za ztížení společenského uplatnění 200 bodů, tj. 6 000,- Kč.

Podle § 4 odst. 2 vyhl. č. 32/1965 Sb. v platném znění se odškodnění za ztížení společenského uplatnění neposkytuje v případě poškození tzv. přechodného rázu, které vede jen k dočasnému ztížení společenského uplatnění. Za takové poškození se považuje i nepříznivý zdravotní stav, s jehož zlepšením lze podle poznatků lékařské vědy počítat v době kratší jednoho roku. Tedy člověk, který je třičtvrtě roku výrazně omezen v obvyklém způsobu svého života, ale do roka dojde ke zlepšení jeho zdravotního stavu, nemá vůbec nárok na odškodnění ztížení svého společenského uplatnění za oněch 9 měsíců. Má pouze nárok na bolestné.

Podle § 6 odst. 2 citované vyhlášky lze částku odpovídající základnímu počtu bodů přiměřeně zvýšit až na dvojnásobek podle předpokladů, které poškozený měl ve věku, v němž byl poškozen na zdraví k uplatnění ve společnosti. Takže např. při již zmíněné úplné ztrátě sluchu má poškozený, který je věkově mladý a je např. omezen ve volbě povolání, vzdělání apod., „šanci“ získat odškodnění místo 19 500,- Kč až 39 000,- Kč. Tím ovšem jeho nárok na odškodnění za újmu na zdraví končí.

Podle § 6 odst. 2 citované vyhlášky nesmí celkové odškodnění za bolest a snížení společenského uplatnění z jednoho poškození přesáhnout částku 120 000,- Kč, z toho odškodnění za bolest nesmí přesáhnout 36 000,- Kč. Podle § 6 odst. 3 však **„ve zvlášť výjimečných případech hodných zvláštního zřetele“** může soud odškodnění přiměřeně zvýšit nad stanovené nejvyšší výměry. Soudy díkybohu s ohledem na nehorázně nízkou základní výměru odškodnění přistupují na „zvláště výjimečné“ zvýšení odškodného poměrně často.

Pro zajímavost přikládám xerokopii týdeníku Květy, v němž je uvedeno porovnání odškodného za bolestné v České republice a ve Spolkové republice Německo. Vyplývá z něho, že např. bolestné:

- *v případě poranění vedoucího k potratu činí v ČR 2 400,- Kč, v SRN činí bolestné za totéž poranění 50 000 DEM;*
- *v případě amputace dolní končetiny nad kolenem v ČR - 7 800,- Kč, v SRN - 85 000 DEM;*
- *v případě těžkého pohmoždění kolena v ČR - 450,- Kč, v SRN - 7 500 DEM;*
- *v případě přeražení nosu v ČR - 600,- Kč, v SRN - 30 000 DEM;*
- *v případě utržení rtu v ČR - 450,- Kč, v SRN - 30 200 DEM;*
- *v případě vyražení více než čtyř zubů v ČR 900,- Kč, v SRN - 13 000 DEM;*
- *v případě amputace ruky v ČR 2 400,- Kč, v SRN - 30 000 DEM.*

Porovnáním těchto čísel, představujících jak který stát cení lidskou bolest zjišťujeme, že v SRN jde zpravidla o dvacetinásobek, někdy „jen“ o desetinásobek toho, co se poškozenému přiznává v České republice, ovšem v německých markách. Tento dvacetinásobek bychom tedy museli vynásobit dalším devatenáctinásobkem

hodnoty německé marky oproti české koruně, abychom zjistili, že **občan SRN obdrží za utrpenou bolest finanční hodnotu, která se rovná třistaosmdesátinásobku, někdy ovšem „pouze“ stodevadesátinásobku finanční hodnoty, kterou za utrpenou bolest obdrží občan České republiky. Tato disproporce nepotřebuje komentáře.**

Nelze přitom argumentovat jinou životní úrovní a jinými možnostmi státu v SRN a v ČR. Je třeba si uvědomit, že odškodnění za bolest platí škůdce, tj. pachatel nebo ten, kdo škodu zavinil, nikoli stát. Otázka, zda v České republice poškozený od pachatele odškodné, ať již v jakékoli výši, reálně vymůže či nikoli, je otázkou vymahatelnosti práva v demokratickém právním státě. Tato otázka přesahuje rámec tohoto příspěvku.

V případě smrti blízké osoby, na kterou ovšem nebyl onen blízký člověk odkázán výživou (např. zabití dítěte) náleží jeho blízkým (v daném případě rodičům) odškodnění ve výši nákladů spojených s pohřbem v limitované výši. Nic víc. Emocionální újma se neuznává a neodškodňuje. Právní nauka v šedesátých letech v ČSSR argumentovala tím, že by bylo nemravné odškodňovat citovou újmu v penězích. Neodškodňuje se tedy nijak. V demokratických právních státech západní Evropy se zpravidla argumentuje zcela opačně: **Nemravné je citovou újmu neodškodnit.**

Újma na zdraví nepředstavuje jen bolest a ztížení společenského uplatnění (které se u nás odškodňuje, jen trvá-li déle než rok). Představuje emoční imateriální újmu, která není chorobou v psychiatrickém slova smyslu „bodově ohodnotitelnou“, ale mnohdy mnohem závažnější než samotné poškození zdraví. V případě zranění v důsledku fyzického útoku má poškozený strach, že se útok bude opakovat, ohlíží se, kdo jde za ním, když mu někdo v tramvaji šlápne na nohu, raději se mu sám omluví. V případě zranění v důsledku dopravní nehody má poškozený obavu z jízdy. V případě pokousání psem se poškozený obává jakéhokoli dalšího setkání se psem. Jaká je „kvalita života“ rodičů, kterým bylo zavražděno dítě, raději nedomyšlím. Na tuto imateriální újmu český právní řád vůbec nepomýšlí.

Asi před dvěma lety mi prošel rukama návrh nové vyhlášky o odškodňování bolestného a ztížení společenského uplatnění. Vycházel bohužel z naprosto stejné filozofie, jako dosud platná vyhláška z poloviny šedesátých let. Jen na jedné straně poškozenému více komplikoval uplatnění náhrady škody, na druhé straně hodnotil 1 bod za 100,- Kč, namísto dosavadních 30,- Kč. Nakonec došlo ke změně ve vedení ministerstev a nově navrhovaná vyhláška vydána nebyla.

Podle mého názoru by odškodňování bolesti a újmy na zdraví (nikoli jen déle než rok trvajících ztížení společenského uplatnění), tedy včetně újmy spočívající v omezení v obvyklém způsobu života třeba i po kratší dobu, emoční imateriální újmy apod., mělo být konstruováno stejně, jako náhrada imateriální újmy v případě

porušení práva na ochranu osobnosti. Soud by měl vzít v úvahu podrobný lékařský posudek, další důkazy o omezeních a újmách poškozeného a sám stanovit výši odškodného. Nemělo by jít o matematický výpočet, ale o volné posouzení všech matematickými metodami nevypočitatelných aspektů. Částka za těžké poškození zdraví by se pak měla rovnat alespoň částkám běžně přiznávaným v řízení na ochranu osobnosti za těžké poškození cti. Takové řešení by měl stanovit zákon, nikoli podzákonný právní předpis.

Problematika náhrady škody za újmu na zdraví souvisí s problematikou trestního postihu pachatelů úmyslných násilných trestných činů proti životu a zdraví. Tzv. „lehčí uškození na zdraví“ omezující poškozeného v obvyklém způsobu života např. šest dnů, není v České republice trestným činem a pro mnoho pachatelů je v praxi zcela beztrestné. Jde toliko o přestupek, za který může správní orgán uložit pokutu do 3 000,- Kč. Ta bývá zpravidla nevymahatelná, takže pachatel „lehčího uškození na zdraví, které nemá charakter ublížení na zdraví“ (obvyklé vyjádření znalce z odvětví soudního lékařství) není většinou nijak postižen, což samo o sobě působí přímo antivýchovně pro pachatele a zcela nepochopitelně pro poškozeného. Pachatel, který úmyslným napadením způsobí poškozenému vážné poranění s léčením v délce pět týdnů, může být pro ublížení na zdraví dle § 211/1 trestního zákona potrestán odnětím svobody **až na dvě léta**. Nepodmíněný trest je v těchto případech naprostou výjimkou.

Pachatel, který poškozeného úmyslným útokem doživotně zmrzačí, může být potrestán buď dle § 221/1, 3c) trestního zákona na jeden rok až pět let odnětí svobody (pokud sice úmyslně útočil, ale nebyl prokázán úmysl spáchat těžkou újmu na zdraví) nebo dle § 222/1 trestního zákona na dva roky až osm let odnětí svobody (byl-li prokázán úmysl způsobit těžkou újmu na zdraví). Podmíněný trest není vyloučen. Za těžkou krádež či podvod (se škodou nad jeden milion korun) hrozí pachateli 5 - 12 let vězení, podmíněný trest je vyloučen. Úmyslné zmrzačení člověka je tedy mnohem shovívavěji trestáno než útok na majetek. Je otázkou hodnot té které společnosti, zda přísněji chrání majetek či lidské zdraví.

Náš trestní zákon z roku 1961 není v tomto směru zrovna dobrou vizitkou našeho státu. V rámci navrhované novely trestního řádu je navržena i menší novela trestního zákona. Bohužel na diferencovanější a přísnější postih úmyslných útoků na zdraví se opět nepamatovalo. Je tedy krajně absurdní, pokud lékař, který odborným pochybením způsobí pacientovi těžkou újmu na zdraví, popř. řidič, který dopravní nehodou způsobí takovouto újmu, hrozí stejný trest, jako pachateli, který jiného úmyslně fyzicky napadne a způsobí mu těžkou újmu na zdraví.

Tyto úvahy jsou pouhým „fragmentem“ celé problematiky, která si nepochybně zaslouží větší pozornost ze strany zákonodárce. Budu potěšen, přispěje-li k tomu i tento příspěvek.

Mgr. Petr Svoboda,
advokátní koncipient, Praha

Právní jednání obce

1. část

Cílem předkládaného článku je poskytnout zevrubnější rozbor platné právní úpravy právního jednání obce a v tomto rámci pojednat o některých neaktuálnějších problémech, se kterými se současná právní praxe v této souvislosti setkává. Jde především o nevyjasněné otázky statutárního orgánu obce a dále právních důsledků právních úkonů učiněných jménem obce v rozporu se zákonem bez předchozího rozhodnutí obecního zastupitelstva. O těchto problémech probíhá již delší dobu v odborných kruzích živá diskuse, která by snad mohla v kontextu s připravovanou reformou veřejné správy a novým zákonem o obcích přinést i jisté inspirační podněty pro našeho zákonodárce.

1. ÚVOD

(1) Podle čl. 99 a čl. 101 odst. 3 Ústavy ČR jsou obce základními územními samosprávnými celky a veřejnoprávními korporacemi. Toto základní ústavněprávní vymezení pak na zákonné úrovni provádí § 18 odst. 2 písm. c) občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) a § 4 odst. 1 zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 367/1990 Sb.“), které stanoví, že obce jsou *právníckými osobami*.

Vzhledem k tomu, že obecná právní úprava právníckých osob obsažená v § 18 až § 20a obč. zák. (a vztahující se přirozeně i na obce) je založena na tzv. fikční teorii, podle které právnícké osoby jako takové reálně neexistují, ale existují toliko jako (právní) konstrukce – fikce – vytvořené právem, *jedná obec* jako právnícká osoba *prostřednictvím lidí*, fyzických osob.¹⁾ Právním jednáním obce se proto rozumí *provádění* právních úkonů jménem obce prostřednictvím fyzických osob.

(2) U právníckých osob je třeba *provádění* právních úkonů odlišovat od *rozhodování* o těchto úkonech. Zatímco rozhodování znamená vytváření vůle *vnitř*, v rámci organizační struktury obce ohledně toho, zda, resp. jaký právní úkon obec učiní (provede), právní jednání je projevením takto již vytvořené vůle *navenek*, vůči třetí osobě s cílem založit, změnit nebo zrušit právní vztah.²⁾ Přestože je v řadě případů subjekt (resp. orgán), který je o právním úkonu obce oprávněn rozhodovat, totožný se subjektem (resp. orgánem), který je oprávněn právní úkon jménem

obce učinit, existují podle platné právní úpravy případy, kdy tomu tak není (typicky právní úkony podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb.), a kdy je tudíž zapotřebí se kromě problematiky vlastního právního jednání obce zabývat i problematikou jejího rozhodování o právním jednání. O tom viz níže.

2.

PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ OBCE

(1) Problematiku právního jednání jménem obce zákon č. 367/1990 Sb., ani zákon ČNR č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 418/1990 Sb.“) neupravují.³⁾ Je proto třeba se v tomto ohledu řídit především *obecnou úpravou* právního jednání právnických osob obsaženou v § 20 obč. zák., resp. i *obecnou úpravou* právního zastoupení obsaženou v § 22 až § 33b obč. zák.⁴⁾

Pokud obec jedná *jako podnikatel*, je třeba na její právní jednání aplikovat, kromě právě citovaných ustanovení občanského zákoníku, i speciální úpravu § 13 až § 16 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“).⁵⁾ V případech, kdy obec činí právní úkony *jako zaměstnavatel* v pracovněprávních vztazích, bude se její právní jednání spravovat § 9 a § 10, popř. i § 14 a § 16 zákoníku práce, kterážto ustanovení nejsou, podle převažujících názorů, speciální ve vztahu k ustanovením občanského zákoníku, ale představují úpravu výlučnou a komplexní.

Právní jednání obce *v procesněprávních vztazích* se řídí rovněž speciální úpravou ve vztahu k výše uvedené obecné úpravě občanského zákoníku. Jde o ustanovení § 21 a § 24 a násl. občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), vystupuje-li obec v rámci občanského soudního řízení, resp. o ustanovení § 17 správního řádu (dále jen „spr. ř.“), jedná-li obec jako účastník správního řízení.

(2) Z citovaných ustanovení platného práva upravujících právní jednání právnických osob vyplývá, že právní jednání obce, resp. jménem obce, může být buď *přímé*, tj. prováděné statutárním orgánem obce, nebo *nepřímé*, tj. prováděné zastupcem obce.⁶⁾

3.

PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ JEDNÁNÍ OBCE V HMOTNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH

3.1 Přímé jednání obce – jednání statutárního orgánu

(1) V souladu s dikcí § 20 odst. 1 obč. zák. právní úkony obce *ve všech věcech* je oprávněn činit její *statutární orgán*. Z této formulace, jakož i z obdobné formulace

§ 13 odst. 1 věta druhá obč. zák. („Právnícká osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce.“) je zřejmé, že právní úkony statutárního orgánu obce jsou právními úkony přímo samotné obce, že tudíž nejde o právní úkony činěné v zastoupení. Je tedy možné právní jednání statutárního orgánu obce činěné jménem obce označit za její *přímé jednání*.

Jestliže z platné právní úpravy lze více méně jednoznačně vyvodit, že statutární orgán obce má generální a přímé jednatelské oprávnění činit jménem obce právní úkony, neexistuje žádné explicitnější pozitivněprávní ustanovení o tom, kdo vlastně statutárním orgánem obce je. Tuto otázku je proto třeba řešit poměrně komplikovaným výkladem.

(2) Z obecného ustanovení § 20 odst. 1 obč. zák. vyplývá, že statutární orgán obce musí být určen zákonem, neboť u obce jako právnícké osoby zřízené zákonem nepřichází v úvahu, aby její statutární orgán byl určen zakládací listinou či zřizovací smlouvou. Tímto zákonem je zákon č. 367/1990 Sb., který však, jak již naznačeno, nemá v tomto směru žádné konkrétnější ustanovení.

Je nepochybné, že statutárním orgánem obce nemůže být obecní zastupitelstvo. Jeho působnost je v zákoně č. 367/1990 Sb. stanovena taxativním výčtem zejména v § 36 a § 36a, přičemž žádný ze stanovených úkolů obecního zastupitelstva ani náznakem nenavádí jeho případné funkce statutárního orgánu obce.⁷⁾

Podle názoru *T. Čebišové* „při nedostatku bližší právní úpravy se v praxi uznává za statutární orgán obce **starosta**. Vychází se z § 52 odst. 2 obec. zřiz.: starosta zastupuje obec navenek.“⁸⁾

Jiný názor zastává *S. Plíva*, který se přiklání k výkladu, podle něhož by byla za statutární orgán považována **obecní rada**, zatímco starosta jen v případě, že se obecní rada nevolí (§ 44 odst. 4 zákona č. 367/1990 Sb.). Podstata jeho argumentace spočívá v tom, že § 44 odst. 1 zákona č. 367/1990 Sb. obecní radu výslovně prohláší za „výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti“, do jejíhož rámce právě provádění (soukromo)právních úkonů spadá (přenesená působnost je totiž per definitionem vždy jen výkonem veřejné moci), a dále v tom, že podle § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb. „obecní rada zabezpečuje řešení ostatních otázek spadajících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu“. Z jeho názoru vyplývá, že dikce § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. „starosta zastupuje obec navenek“ naznačuje, že patrně nemůže jít o jednání statutárního orgánu: „Lze mít pochybnosti, zda má zákon na mysli zastupování ve smyslu právním v soukromoprávních vztazích či spíše zastupování obce v jiném smyslu (viz např. čl. 63 Ústavy).“⁹⁾ Navíc argumentuje tím, že konstrukce statutárního orgánu podle občanského zákoníku, jakož i podle obchodního zákoníku jasně rozlišují jednání statutárního orgánu od jednání zástupce. Tudíž: jestliže starosta obec „zastupuje“, nemůže jednat jako statutární orgán. Uvedenou

formulaci § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. je, podle názoru cit. autora, protože třeba interpretovat tak, že *starosta jedná za obecní radu jménem obce* (a nabízí obdobnou konstrukci u družstev podle § 243 odst. 3 věta druhá obchodního zákoníku).¹⁰⁾

Konečně podle *M. Kopeckého*: „přes všechny uvedené argumenty je třeba brát v úvahu, že formulace § 52 odst. 2 věty první obec. zřízení o tom, že starosta zastupuje obec navenek, v porovnání s formulací § 44 odst. 1 větou první o tom, že obecní rada je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti, přece jen více přibližuje k postavení statutárního orgánu obce starostu“.¹¹⁾

Je tedy otázka, kterému z uvedených, racionálně odůvodněných, avšak bohužel zcela protichůdných závěrů dát přednost.

(3) Podle našeho názoru, přestože formulace § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. „starosta zastupuje obec navenek“ je obdobná dikci čl. 63 odst. 1 písm. a) Ústavy ČR „prezident republiky... zastupuje stát navenek“, nelze mezi těmito ustanoveními hledat jakoukoli paralelu. Citované ustanovení ústavy, jež má svůj původ v normě mezinárodního práva, upravuje zastupování státu jako subjektu mezinárodního práva v mezinárodněprávních vztazích – tedy v jiné, naprosto odlišné rovině právních vztahů, než představuje právo vnitrostátní, soukromé i veřejné. Tudíž, opírat o toto ustanovení výklad § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. v tom smyslu, že nemůže jít o zastupování v soukromoprávních vztazích, je zavádějící.

Formulace „starosta zastupuje obec...“ podle našeho názoru nevyklučuje a priori posouzení starosty jako statutárního orgánu obce. Výklad, podle kterého starosta nemůže jednat jako statutární orgán, jestliže obec ve smyslu § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. „zastupuje“, je čistě jazykový a nelze jej tudíž, bez přihlídnutí k jiným výkladovým hlediskům, považovat za určující.

Navíc: pojetí, podle kterého by byla za statutární orgán obce považována obecní rada, má jeden „konstrukční“ nedostatek.

Vzhledem k tomu, že obecní rada je orgánem poměrně početným (čítajícím 5 až 11 členů) je nutné, aby – podobně jako v právní úpravě kolektivních statutárních orgánů obchodních společností a družstev – existoval zprostředkující mechanismus, který určí, kdo bude za *obecní radu* jako kolektivní statutární orgán navenek jednat.¹²⁾ Jinak by totiž bylo nutné, aby každý právní úkon činili všichni členové obecní rady „jako jeden muž“, což je z praktického hlediska nereálné. Lze se domnívat, že v souladu s § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb. by byl takovým orgánem starosta (a, jak bude ještě vysvětleno, také zástupce starosty), avšak nikdo jiný. Pro ostatní členy obecní rady totiž nelze takové oprávnění z žádného ustanovení zákona č. 367/1990 Sb. vyvodit. A v tom spočívá jádro problému: statutárním orgánem obce by sice byla obecní rada, ale právní úkony obce ve všech

věcech by beztak činil vždy a jen sám starosta,^{*)} byť „za obecní radu“. Ostatní členové obecní rady^{*)} by sice formálně vzato byli členy statutárního orgánu, avšak neměli by žádné oprávnění podílet se na výkonu jeho funkce – tj. funkce činit (provádět) právní úkony obce. Nepochybně by měli právo podílet se na rozhodovací působnosti obecní rady (v těch věcech, ve kterých je obecní rada oprávněna rozhodovat). To je ale působnost zcela odlišná od působnosti statutárního orgánu jako takového.

Funkce statutárního orgánu právnické osoby totiž znamená výhradní oprávnění *jednat* jménem obce navenek, tj. *projevovat vůli* obce ve vztahu ke třetím osobám s cílem zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy. Tato funkce **sama o sobě** nezahrnuje oprávnění *rozhodovat* o právních úkonech – tj. *vytvářet* tuto *vůli*, jenž je poté projevována navenek právě v podobě právních úkonů činěných na základě uvedeního jednatelského oprávnění.¹³⁾

Oprávnění rozhodovat o právních úkonech, tj. o tom, zda, resp. jaký právní úkon obec učiní (projeví) je, na rozdíl od funkce statutárního orgánu, ze zákona beze zbytku rozděleno mezi obecní radu a obecní zastupitelstvo, a to tak, že *obecní zastupitelstvo* rozhoduje o nejzávažnějších, *taxativně* vypočtených právních úkonech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb.,¹⁴⁾ zatímco *obecní rada* rozhoduje, na základě *generální* (zbytkové) klauzule podle § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb., o všech ostatních právních úkonech obce.^{**)}

Konstrukce obecní rady jako statutárního orgánu obce se proto jeví z praktického i teoretického hlediska jako neopodstatněná. Lze to demonstrovat na následujícím příkladě:

O převodu nemovitých věcí obce je oprávněno rozhodovat výhradně obecní zastupitelstvo (§ 36a odst. 1 písm. a) zákona č. 367/1990 Sb.). To znamená, že chce-li obec např. prodat nemovitost, musí nejprve obecní zastupitelstvo schválit příslušnou kupní smlouvu, na základě které má být nemovitost úplatně převedena. Poté, na základě a v mezích rozhodnutí obecního zastupitelstva, musí tuto kupní smlouvu podepsat starosta. Teprve podpis starosty na kupní smlouvě je právním

---

^{*)} Ponechme nyní stranou zástupce starosty.

^{**)} V této souvislosti je třeba poznamenat, že oprávnění obecního zastupitelstva rozhodovat o právních úkonech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb. *nemůže* obecní zastupitelstvo svěřit obecní radě (§ 36a odst. 3) a pochopitelně (a maiori ad minus) ani žádnému jinému orgánu obce. Naproti tomu obdobně oprávnění obecní rady zřejmě *může* být na jiné orgány obce delegováno – např. na starostu, zástupce starosty či pracovníky obecního úřadu. Zákon č. 367/1990 Sb. to sice výslovně nestanoví, lze to však nepřímou vyvodit z § 58 odst. 3 písm. a) bod 1 a z § 45 písm. f) a dále z toho, že § 45, který stanoví kompetence obecní rady, neobsahuje ustanovení obdobné § 36a odst. 3, zakotvující takový zákaz delegace. O této problematice viz kapitola 3.3.

úkonem obce (předchozí rozhodnutí obecního zastupitelstva je aktem interní povahy, jehož podstata spočívá ve formulaci vůle obce). Starosta však tento právní úkon bude vždy činit naprosto nezávisle na jakékoli aktivitě, ba dokonce vůli obecní rady, resp. ostatních jejích členů. Je tedy, podle našeho názoru, nedůvodně vytvářet konstrukci, podle níž starosta v takovém případě jedná *za obecní radu*, když žádní jiní členové obecní rady se na provedení právního úkonu nepodílí a ani podílet nemohou, neboť k jeho provedení jménem obce bude oprávněn vždy jen sám starosta.

S ohledem na uvedené proto považujeme za přijatelnější výklad, podle něhož je statutárním orgánem obce starosta. Tento závěr však není a ani nemůže být ničím více než pouze dalším z řady názorů, které – při naprosté nejasnosti platné právní úpravy – nemohou zaručit jednoznačnou a nepochybnou odpověď na otázku, kdo je statutárním orgánem obce. Nicméně, ač se to může zdát na první pohled absurdní, z praktického hlediska není jednoznačná odpověď na tuto otázku nutná. Z platné právní úpravy lze totiž dospět k následujícím nepochybným a pro praxi rozhodujícím závěrům:

- 1) Statutární orgán obce je oprávněn učinit (projevit) určitý právní úkon jménem obce *zásadně* jen na základě a v mezích předchozího kladného rozhodnutí orgánu s rozhodovací kompetencí – tj. obecního zastupitelstva (ve věcech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb.) nebo obecní rady (ve věcech ostatních podle § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb.).¹⁵⁾
- 2) Statutárním orgánem obce může být buď obecní rada [arg.: § 44 odst. 1 věta první, § 45 písm. p)], nebo starosta [arg.: § 52 odst. 1 věta první zákona č. 367/1990 Sb.]. Obecní zastupitelstvo nepřichází v úvahu.
- 3) Právní úkony obce ve všech věcech (tj. přímé jednání obce) však provádí vždy jen sám starosta.

Z toho vyplývá, že v praxi je celkem lhostejné, zda bude za statutární orgán obce považována obecní rada či starosta, neboť k provedení právního úkonu jménem obce (tj. k přímému právnímu jednání obce) bude oprávněn vždy jen starosta (a to na základě předchozího kladného rozhodnutí obecního zastupitelstva nebo obecní rady.) Tudíž: to, zda starosta v takovém případě jedná *za obecní radu jako statutární orgán* nebo *za sebe samého jako statutární orgán*, má význam jen teoretický.

(4) **Podle § 52 odst. 4 věta první** zákona č. 367/1990 Sb. „obecní rada může stanovit, že některé úkoly starosty plní **zástupce (zástupci) starosty**“. Je nepochybné, že jestliže jedním z úkolů starosty je zastupovat obec navenek ve smyslu § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb., tj. kromě jiného činit jménem obce právní úkony ve všech věcech, obecní rada může svým usnesením stanovit, že i zástupce (zástupci) starosty budou mít obdobný úkol, resp. oprávnění. Takové

oprávnění pak bude povahou i rozsahem obdobné oprávnění starosty, ačkoli se nebude odvozovat ze zákona, ale toliko z *usnesení obecní rady*. Protože zastupování starosty podle § 52 odst. 4 věta první zákona č. 367/1990 Sb. je nezávislé na jeho přítomnosti, bude mít takový zástupce starosty oprávnění jednat jménem obce souběžně se starostou, a nutno dodat: i nezávisle na něm. Pokud jde o teoretickoprávní podstatu jednatelského oprávnění zástupce starosty podle § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb., lze se domnívat, že zástupce starosty, ač není statutárním orgánem, *plní funkci statutárního orgánu obce*, a to *vedle starosty*. Je proto zřejmé, že jeho právní úkony činěné jménem obce nejsou právními úkony činěnými v zastoupení, ale přímým právním jednáním jménem obce.

(5) V případě *zastupování starosty* v době jeho nepřítomnosti **podle § 52 odst. 4 věta druhá** zákona č. 367/1990 Sb. je situace poněkud odlišná. Zde jde o zastupování v celém rozsahu jeho funkce, kdy zástupce starosty *ze zákona* (byť dočasně) komplexně supluje pozici starosty, včetně jeho zákonného oprávnění činit jménem obce právní úkony ve všech věcech. Pokud má obec více zástupců starosty, měla by zároveň stanovit pořadí, v jakém budou starostu v době jeho nepřítomnosti zastupovat.¹⁶⁾ Teoretickoprávní podstata jednatelského oprávnění zástupce starosty podle § 52 odst. 2 věta druhá zákona č. 367/1990 Sb. je podobná (avšak nikoli stejná) jako u zástupce starosty podle § 52 odst. 2 věta první zákona č. 367/1990 Sb., spočívá v tom, že zástupce starosty, ač není statutárním orgánem, *plní funkci statutárního orgánu obce*, a to *místo starosty*. Jeho právní úkony činěné jménem obce rovněž nemají povahu právního zastoupení, ale přímého jednání obce.

(6) Pokud jde o jednatelské oprávnění **tajemníka obecního úřadu**, zákon č. 367/1990 Sb. stanoví, že tajemník obecního úřadu „plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních předpisů“ [§ 59 odst. 3 písm. b)], přičemž, pokud není ustanoven, plní tuto funkci starosta [§ 52 odst. 3 věta druhá]. Tajemník obecního úřadu tedy není statutárním orgánem zaměstnavatele (tj. obce) podle zvláštních předpisů^{*)}, plní však jeho funkci. To znamená, že ve všech případech, kdy obec vystupuje jako zaměstnavatel, jedná jako statutární orgán obce tajemník obecního úřadu, nikoli starosta či zástupce starosty. Tato koncepce sice není zcela v souladu s pojmovým znakem statutárního orgánu právnické osoby podle § 20 odst. 1 obč. zák., podle něhož tento je oprávněn činit právní úkony právnické osoby „ve všech věcech“, a může proto z teoretického hlediska vyvolávat rozpaky, v praxi by však žádné obtíže činit neměla.

---

*) Zejména pracovněprávních předpisů.

Jak již bylo výše naznačeno v souvislosti s jednatelským oprávněním starosty, jednatelská funkce tajemníka obecního úřadu neznamená nic více než jeho výhradní a generální oprávnění *činit* jménem obce jako zaměstnavatele právní úkony, nezahrnuje tedy **sama o sobě** oprávnění o těchto právních úkonech *rozhodovat*. Oprávnění rozhodovat o právních úkonech, a tudíž i o těch právních úkonech, ve kterých obec vystupuje jako zaměstnavatel, přísluší obecní radě [§ 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb.], popř. obecnímu zastupitelstvu [§ 36a zákona č. 367/1990 Sb.]. Z tohoto důvodu je tajemník obecního úřadu, podobně jako starosta či zástupce starosty, oprávněn učinit určitý právní úkon jménem obce – zaměstnavatele *zásadně* jen na základě a v mezích předchozího kladného rozhodnutí obecní rady, event. obecního zastupitelstva.

(7) Lze tedy uzavřít, že výkon funkce statutárního orgánu obce je, podle platné právní úpravy představované zákonem č. 367/1990 Sb., rozdělen mezi starostu (resp. zástupce starosty), který vykonává funkci statutárního orgánu obce *ve věcech*, v nichž obec vystupuje *jako zaměstnavatel*.

3.2 Nepřímé jednání obce – jednání prostřednictvím zástupce

Nepřímým jednáním obce se rozumí jednání prostřednictvím zástupce, a to buď *zákonného zástupce* podle § 20 odst. 2 obč. zák., § 15 obch. zák. nebo § 9 odst. 1 a 2 zákoníku práce, nebo *zmocněnce* podle § 31 a násl. obč. zák., resp. podle § 15 zákoníku práce.*)

3.2.1 Jednání prostřednictvím zákonného zástupce

(1) V souladu s § 20 odst. 2 obč. zák. mohou za obec činit právní úkony i *ostatní funkcionáři (představitelé) obce* nebo *její zaměstnanci*, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech obce nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé.

K vydání „*vnitřního předpisu*“ obce ve smyslu § 20 odst. 2 obč. zák. je oprávněna obecní rada [arg.: § 45 písm. f) a p) zákona č. 367/1990 Sb.]. Obecní rada vydává tyto vnitřní předpisy v podobě obecného interního aktu (tzv. organizačního řádu), kterým se vymezí působnost zejména organizačních útvarů a pracovníků obecního úřadu a komisí obecní rady, včetně obsahu a rozsahu jejich případného oprávnění jednat jménem obce. Vnitřní předpis má formu usnesení

---

*) Přestože platná právní úprava používá pojem „zákonný zástupce“ pouze v souvislosti se zastoupením fyzických osob, v teorii se tento výraz běžně používá i pro zástupce právnických osob, oprávněných jednat za právnickou osobu *ex lege*, bez dohody o plné moci.

obecní rady ve smyslu § 44 odst. 6 a § 53 odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb., přičemž obecní rada není nikterak formálně-právně omezena ve výběru funkcionářů nebo zaměstnanců obce, které zákonným zastoupením podle § 20 odst. 2 obč. zák. pověří.

Tzn., že obecní rada může takto pověřit i např. starostu, který v důsledku toho nebude ve vymezených věcech jednat jako statutární orgán, ale pouze jako zákonný zástupce obce.

Funkcionáři nebo zaměstnanci obce mohou právně jednat za obec i tehdy, *jestliže je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé*. Zde není kritériem jejich jednatelského oprávnění explicitní norma, ale vychází se z jejich pracovního či funkčního zařazení, v rámci kterého je obvyklé provádění právních úkonů určitého charakteru a rozsahu. V této souvislosti je zajímavý názor S. Plívy, podle něhož „vnitřními předpisy není možné stanovit oprávnění pracovníků obce tak, že by nebyli oprávněni činit právní úkony, které jsou vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé.“¹⁷⁾

(2) Pokud obec jedná *jako podnikatel*, je třeba na její právní jednání aplikovat i speciální ustanovení § 13 až § 16 obch. zák. Obec tak v obchodněprávních vztazích zavazuje (kromě jednání statutárního orgánu a zástupců na základě plné moci) jednání těchto osob:

- a) **osob pověřených při provozování podniku určitou činností** podle § 15 obch. zák., a
- b) **nezmocněných jednatelů** podle § 16 obch. zák.

Na obce nelze aplikovat § 13 odst. 3 obch. zák., protože obec nemůže mít organizační složku ve smyslu § 7 odst. 1 nebo 2 obch. zák. Organizační složka podniku obce by totiž musela být zapsána do obchodního rejstříku, což není možné, protože obec se do obchodního rejstříku nezapisuje.

Ustanovení § 15 a § 16 obch. zák. se však budou na jednání jménem obce vztahovat pouze tehdy, jestliže jako podnikatel (ve smyslu § 2 odst. 1 obch. zák.) bude vystupovat samotná obec, nikoli tehdy, když bude vystupovat pouze v postavení společníka či člena právnické osoby-podnikatele.

Ad a): Podle § 15 obch. zák. „kdo byl při provozování podniku pověřen určitou činností, je zmocněn ke všem úkonům, k nimž při této činnosti dochází“. Jde o úpravu speciální k úpravě zákonného zastoupení právnických osob podle § 20 odst. 2 obč. zák., takže toto ustanovení občanského zákoníku se použije jen, pokud jde o právní následky překročení jednatelského oprávnění těmito osobami (tzn., že se použije jen věta druhá § 20 odst. 2 obč. zák.).

Ad b): Podle § 16 obch. zák. „podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, nemohla-li třetí osoba vědět, že jednající osoba k tomu není oprávněná“.

něna“. Toto ustanovení je svojí podstatou speciální úpravou právních následků jednání tzv. nezmocněného jednatele, tj. osoby, která jedná jménem podnikatele, aniž by k tomu byla oprávněna jako zákonný zástupce podnikatele či jako jeho zmocněnec.*)

(3) Pokud obec vystupuje *jako zaměstnavatel* v rámci pracovněprávních vztahů, představuje komplexní úpravu jejího právního jednání ustanovení § 9 a násl. zákoníku práce. Jako zákonní zástupci tak jménem obce jednají tyto osoby.

- a) **jiní** (tj. jiní než statutární orgán obce) **zaměstnanci zaměstnavatele**, zejména vedoucí jeho organizačních útvarů **podle § 9 odst. 1 věta druhá zákoníku práce**, a
- b) **další, písemně pověření zaměstnanci zaměstnavatele podle § 9 odst. 2 zákoníku práce**. V tomto případě však ve své podstatě nejde o zákonné zastoupení, ale o zvláštní případ zastoupení na základě plné moci (zmocnění), ačkoli to tak zákoník práce neoznačuje a hovoří o zastoupení na základě plné moci jen, pokud jako zmocněnec vystupuje jiná osoba než zaměstnanec (§ 15 odst. 1 zákoníku práce ve srovnání s § 9 odst. 2 zákoníku práce).

3.2.2 Jednání prostřednictvím zmocněnce

Kromě všech výše uvedených osob, tj. statutárního orgánu a zákonných zástupců obce, kteří jsou oprávněni činit právní úkony jménem obce přímo *ze zákona*, může jménem obce právně jednat také osoba, které obec udělí k zastupování *plnou moc*. Platná právní úprava však neřeší, kdo je oprávněn jménem obce plnou moc udělit.¹⁸⁾

(1) Plnou moc jménem obce může udělit *starosta (zástupce starosty)* a v případech, kdy obec jedná jako zaměstnavatel, *tajemník obecního úřadu* (neboť vykonávají funkci statutárního orgánu obce, oprávněného činit právní úkony obce ve všech věcech), a to zásadně na základě předchozího rozhodnutí obecní rady o tom, komu a v jakém rozsahu má být udělena.

(2) Pokud jde o oprávnění *zákonného zástupce* udělovat plnou moc, nejsou názory jednotné. Převažuje však stanovisko, podle kterého je třeba se řídit obecným

---

*) Z tohoto hlediska zařazení nezmocněného jednatele podle § 16 obč. zák. mezi zákonné zástupce obce nemá teoretické opodstatnění a bylo učiněno pouze z důvodu přehlednosti systematiky výkladu.

ustanovením § 24 obč. zák., resp. v pracovněprávních vztazích § 14 odst. 3 zák. práce. V souladu s těmito ustanoveními musí zástupce, a to i zákonný, jednat osobně, přičemž dalšího zástupce (substituta) si může ustanovit, jen jestliže je to právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto. Takovou „dohodu mezi účastníky“ může být jedině dohoda mezi obcí (jednající statutárním orgánem) a zákonným zástupcem obce.¹⁹⁾ V praxi ji bude představovat vnitřní předpis podle § 20 odst. 2 obč. zák., stanovící oprávnění udělovat plné moci, a konkludentně akceptovaný zákonným zástupcem obce.

Ke stejnému závěru lze dojít, jestliže si uvědomíme, že udělení plné moci je právní úkon, o kterém musí zásadně nejprve rozhodnout obecní rada [v souladu § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb.]. Jestliže proto obecní rada vnitřním předpisem pověřila např. svého zaměstnance jednatelským oprávněním podle § 20 odst. 2 obč. zák., v rámci kterého ale nebyla založena možnost zvolit si substituta, nemůže takový zákonný zástupce udělit jiné osobě plnou moc, a naopak – jestliže možnost zvolit si substituta založena byla, může zákonný zástupce plnou moc jiné osobě udělit.

3.3 Rozhodování o právních úkonech obce

(1) Jak již bylo výše uvedeno, u právnických osob – na rozdíl od osob fyzických – je z hlediska teorie projevu vůle třeba rozlišovat *rozhodování* o právních úkonech a *provádění* právních úkonů. V jistých případech je totiž subjekt (resp. orgán), který je o právním úkonu obce oprávněn rozhodovat, odlišný od subjektu (resp. orgánu), který je oprávněn právní úkon jménem obce učinit. A právě v těchto situacích vzniká teoreticky i prakticky velmi delikátní problém, jaký je vztah oprávnění příslušných orgánů obce *rozhodovat* o právních úkonech k oprávnění jiných příslušných orgánů tyto právní úkony jménem obce *činit*.

Oprávnění rozhodovat o právních úkonech obce, tj. o tom, zda, resp. jaký právní úkon obec učiní (projeví) je v zákoně č. 367/1990 Sb. upraveno tak, že o nejzávažnějších, *taxativně* vypočtených právních úkonech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb. rozhoduje *obecní zastupitelstvo*,²⁰⁾ zatímco o všech ostatních právních úkonech rozhoduje na základě *generální* (zbytkové) klauzule podle § 45 písm. b) zákona č. 367/1990 Sb. *zásadně obecní rada*. Oprávnění rozhodovat o právních úkonech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb. *nemůže* obecní zastupitelstvo svěřit obecní radě (§ 36a odst. 3), a pochopitelně (a maiori ad minus) ani žádnému jinému orgánu obce.²¹⁾ Jde o vyhrazenou kompetenci. Naproti tomu obdobné oprávnění obecní rady podle § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb. zřejmě výhradní není. Paragraf 45 zákona č. 367/1990 Sb., který stanoví kompetence obecní rady, totiž neobsahuje ustanovení obdobné § 36a odst. 3. To znamená, že o ostatních právních úkonech (tj. jiných, než jsou

právní úkony podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb.) *mohou* rozhodovat kromě obecní rady i jiné subjekty, a to tehdy, pokud na ně obecní rada toto oprávnění *přenesla*, nebo pokud pro ně vyplývá *ze zákona*. K přenesení oprávnění rozhodovat o určitých právních úkonech obce dojde tím, že obec (tj. statutární orgán obce na základě předchozího rozhodnutí obecní rady) udělí příslušné osobě plnou moc. Ze zákona toto oprávnění vyplývá pro zákonné zástupce obce (např. podle § 20 odst. 2 obč. zák.). Tento závěr vychází z úsudku, že, je-li pro určitou osobu založeno oprávnění obec v určitém rozsahu zastupovat v jiných věcech než podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb. (tj. činit za ni v těchto věcech právní úkony), je v tom implicitně zahrnuto i oprávnění o těchto právních úkonech rozhodovat, ledaže by bylo v zákoně nebo v plné moci výslovně uvedeno jinak.

Lze tedy uzavřít, že:

- 1) Jakýkoli subjekt oprávněný jménem obce právně jednat (např. i starosta), může učinit právní úkon ve věci spadající do taxativního výčtu v § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb. *jen na základě předchozího kladného rozhodnutí obecního zastupitelstva*. To platí bezvýjimečně.
- 2) Jakýkoli subjekt oprávněný jménem obce právně jednat, může učinit právní úkon ve věci, která nespadá do taxativního výčtu § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb., *zásadně jen na základě předchozího kladného rozhodnutí obecní rady*. To však neplatí, jestliže takový právní úkon činí zákonný nebo smluvní zástupce obce v rámci svého oprávnění.

(2) Tím se však přímo vnučuje otázka, jaké by mělo právní důsledky, jestliže by orgán s jednatelským oprávněním (tedy např. i starosta) *v rozporu se zákonem* učinil jménem obce právní úkon *bez toho*, že by o tomto úkonu předtím rozhodlo obecní zastupitelstvo [ve věcech podle § 36a odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb.] nebo obecní rada [ve věcech ostatních podle § 45 písm. p) zákona č. 367/1990 Sb.], popř. *v rozporu s* takovým rozhodnutím. O této problematice viz kapitolu 3.5.

3.4 Kumulace jednatelských titulů u starosty, zástupce starosty a tajemníka obecního úřadu

Specifikem právního postavení *starosty, zástupce starosty a tajemníka obecního úřadu* – na rozdíl od všech ostatních funkcionářů (představitelů) a pracovníků obce – je, že jsou, resp. vystupují jako statutární orgán obce. Starosta a zástupce starosty obecně, tajemník obecního úřadu ve věcech, v nichž obec jedná jako zaměstnavatel. Z toho vyplývá, že za stanovených předpokladů mohou jeden a tentýž právní úkon učinit jménem obce na základě několika různých jednatelských titulů: jako

statutární orgán, jako zákonný zástupce nebo jako zástupce na základě dohody o plné moci.

Lze proto shrnout, že:

- 1) **starosta a zástupce starosty** mohou jednat jménem obce na základě následujících *jednatelských titulů*:
  - a) jako statutární orgán obce podle § 52 odst. 2 věta první, resp. § 52 odst. 4 zákona č. 367/1990 Sb.;
  - b) jako zákonní zástupci obce podle § 20 odst. 2 obč. zák.;
  - c) jako zákonní zástupce obce podle § 15 obch. zák.;
  - d) jako zástupci na základě plné moci (zmocněnci).

- 2) **tajemník obecního úřadu** může jednat jménem obce na základě následujících *jednatelských titulů*:
  - a) jako statutární orgán zaměstnavatele podle § 59 odst. 3 písm. b) zákona č. 367/1990 Sb.;
  - b) jako zákonný zástupce zaměstnavatele podle § 9 odst. 1 věta druhá zák. práce;

V souladu s tímto ustanovením je oprávněn činit jménem zaměstnavatele právní úkony vyplývající z jeho funkce stanovené organizačním předpisem. K vydání organizačního předpisu je oprávněna obecní rada [arg.: § 45 písm. f) a p) zákona č. 367/1990 Sb.], přičemž v něm musí respektovat, pokud jde o vymezení funkce tajemníka obecního úřadu, ustanovení § 59 odst. 3 zákona č. 367/1990 Sb., ve kterém je kategoricky stanoven obsah jeho funkce – tj. mimo jiné, že je nadřízený všem pracovníkům obecního úřadu, a že řídí a kontroluje jejich činnost. Z takto vymezeného obsahu jeho funkce pak jednoznačně vyplývá oprávnění k řadě pracovněprávních úkonů (tak, jak to má na mysli § 9 odst. 1 věta druhá zákoníku práce), které by však měl konkretizovat právě zmíněný organizační předpis.
  - c) jako zástupce zaměstnavatele podle § 9 odst. 2 zák. práce;

Zde je třeba upozornit, že tajemník nemůže vystupovat v pracovněprávních vztazích jako zmocněnec zaměstnavatele. Zastoupení zaměstnavatele na základě dohody o plné moci je upraveno v § 15 zák. práce, a může být vykonáváno jediné jinou fyzickou osobu než je zaměstnanec.
  - d) jako zákonný zástupce podle § 20 odst. 2 obč. zák.;
  - e) jako zákonný zástupce podle § 15 obch. zák.;
  - f) jako zástupce na základě plné moci (zmocněnec).

Dokončení v čísle 3/2000.

Odkazy na použitou literaturu:

- 1) Eliáš, K. – Nykodým, J. in: Jehlička, O. – Švestka, J. – Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 5. vydání. Praha, C. H. Beck, 1999, str. 114.
- 2) Plíva, S. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 112. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. Praha, Linde, 1998, str. 264, 320. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl. Praha, Linde, 1997, str. 104. Plíva, S. in: Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 1998, str. 34.
- 3) Čebišová, T. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 38.
- 4) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 109.
- 5) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 112.
- 6) Plíva, S. in: Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 1998, str. 34. Eliáš, K. – Nykodým, J. in: Jehlička, O. – Švestka, J. – Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 5. vydání. Praha, C. H. Beck, 1999, str. 114.
- 7) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 109.
- 8) Čebišová, T. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 38.
- 9) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 110-111.
- 10) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 110-111.
- 11) Kopecský, M.: Obec v soudním řízení (část I.), in: Právní praxe č. 4/1998, str. 220.
- 12) Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. Praha, Linde, 1998, str. 924, 1233.
- 13) Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. Praha, Linde, 1998, str. 320, 524, 924. Plíva, S. in: Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 1998, str. 34. Plíva, S. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 112. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl. Praha, Linde, 1997, str. 104.
- 14) Plíva, S. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 112.
- 15) Kopecský, M.: Obec v soudním řízení (část I.), in: Právní praxe č. 4/1998, str. 220.
- 16) Kopecský, M. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 87.
- 17) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 111.
- 18) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 113.
- 19) Plíva, S.: K postavení obce v soukromoprávních vztazích, in: Veřejná správa a právo, pocta Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám. Praha, 1997, str. 113. Plíva, S. in: Štenglová, I. – Plíva, S. – Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 1998, str. 38.
- 20) Plíva, S. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 112.
- 21) Plíva, S. in: Čebišová, T. a kol.: Obec – postavení, správa, činnost. Praha, 1996, str. 112.

JUDr. Miroslav Mitlöhner, CSc.

Praha

Čas jako významná právní skutečnost

(k trestnosti vraždy novorozeného dítěte matkou)

S plynutím času jsou spojeny nejrůznější skutečnosti, kterými se zakládají, mění nebo ruší právní vztahy, právo promlčuje se nebo zaniká právo. Plynutím času vzniká právní a trestně právní odpovědnost, čas má vliv na právní kvalifikaci protiprávního jednání nebo trestného činu. Význam věkové hranice kupříkladu patnácti let v souvislosti s trestným činem pohlavního zneužívání je již odborné i laické veřejnosti dostatečně známý.

Dnes bych se chtěl na fenomén plynutí času a jeho právní důsledky podívat u jednoho z nejzávažnějších trestných činů, jakým je vražda. Konkrétně tedy taková vražda, kdy je pachatelem či lépe řečeno pachatelkou žena – matka a obětí pak její dítě.

Zabití novorozence nebylo v historii lidské společnosti považováno za protiprávní čin. Ve starověku známé „*ius vitae ac necis*“ znamenalo právo rodičů nad životem a smrtí jejich dítěte. Teprve středověk přinesl změnu nazírání v této oblasti a zabití dítěte rodičem se považovalo za těžký zločin. Novověk, a to zejména na přelomu 18. a 19. století, mění názor tak, že sice trestnost tohoto činu zůstává i nadále zachována, avšak snižuje se intenzita postihu. To má konkrétní odraz v tom, že vražda novorozence matkou přestává být trestána smrtí.

Trestní zákon v ustanovení § 220 nazvaném vražda novorozeného dítěte matkou stíhá matku, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu a nebo hned po něm. Za toto jednání jí hrozí trest odnětí svobody na tři až osm roků. Zákonodárce v tomto ustanovení zohlednil zvláštní psychický stav, ve kterém se žena po porodu nachází a kdy není zcela v psychické normě a v důsledku toho může jednat zcela odlišně, než za normálních, běžných okolností. Rozrušení způsobené porodem musí zjistit znalec z oboru porodnictví a soud následně jeho posudek jako každý jiný důkaz provede a zhodnotí. V každém případě je nezbytné hledat a nalézt příčinnou souvislost mezi psychickým stavem rodičky, vyvolaným průběhem porodu, a jejím konáním či opomenutím, jehož důsledkem je smrt novorozence.

Duševní a tělesný stav ženy ovlivněný ztrátou krve, který má svůj původ ve fyziologickém ději způsobeném porodem, oslabuje její vůli a odolnost vůči různým vnějším i vnitřním podnětům, a to zejména u žen citově labilních a psychopatických. Jsou známy případy, kdy žena, která se na svoje dítě těšila, uváděla, že se po porodu dostala do takového stavu, že při pohledu na dítě měla touhu je usmrtit,

a že každá rodička je při porodu více méně rozrušena. Protože zvláštní duševní stav, který doprovází fyziologický děj porodu, oslabuje rozpoznávací schopnosti rodící ženy a její odolnost vůči různým vnějším a vnitřním popudům, bere to zákon do úvahy a posuzuje odlišně vraždu novorozence dítěte matkou, která je usmrtila v rozrušení způsobeném porodem, při porodu nebo hned po něm.

Objektem tohoto trestného činu je lidský život, předmětem útoku konkrétní novorozenec. Subjektem čili pachatelem může být pouze matka novorozence dítěte a to jako přímá pachatelka, spolupachatelka, návodkyně či pomocnice. Jiné osoby, které by byly na tomto činu jakýmkoliv způsobem účastny, jsou trestné podle § 219 tr. zák., tj. pro vraždu. Po subjektivní stránce je zapotřebí úmysl, a to alespoň nepřímý.

Kvalifikační znak „při porodu“ nepůsobí zpravidla obtíže. Složitější důkazní situace však nastává při zjišťování kvalifikačního znaku „hned po něm“.

Tento termín nelze z hlediska soudnělékařského vykládat jako určitě vymezenou, krátkou dobu, hned po ukončení porodu, nýbrž je to určitě dlouhá doba po porodu dítěte a lůžka, která není v každém případě stejně dlouhá, a kterou lze někdy přesně jen těžko stanovit. Důležité je posouzení, zda rozrušení způsobené porodem tu ještě trvalo. Rozrušení způsobené porodem ve většině případů netrvá dlouho. Rodička se většinou po porodu obvykle uklidňuje a ve většině případů se dostavuje občerstvující spánek. Spánek značí utlumení funkce orgánů a tedy i soustavy nervové, a proto je možno tvrdit, že okamžikem usnutí obvykle přestává i rozrušení rodičky. Pátráním po tomto okamžiku je možno ve většině případů stanovit konec termínu „hned po něm“ – ovšem s přihlédnutím k stupni rozrušení způsobeného porodem. Z toho je patrné, že z hlediska soudnělékařského časový termín „hned po něm“ je nutno případ od případu řešit zvlášť a samostatně a řádně odůvodnit.

Rozrušení způsobené porodem je zvláštní znak trestného činu podle § 220 trestního zákona a není možné ho zaměňovat s obecnými podmínkami trestní odpovědnosti, vyjádřenými v ustanoveních o nepřičetnosti a zmenšené přičetnosti. Pro posouzení otázky, zda obviněná jednala v tomto psychickém stavu, je rozhodujícím podkladem posudek znalce porodníka. Přitom není podstatné, zda byly narušeny schopnosti obviněné rozpoznat nebezpečnost svého jednání a ovládnout ho.

Naproti tomu vražda novorozence dítěte spáchaná nikoliv při porodu nebo „hned po něm“, tedy s určitým odstupem od ukončení porodu je již trestným činem podle § 219 tr. zákona, přičemž se jedná o kvalifikovaný trestný čin vraždy, lišící se od prosté vraždy tím, že byl spáchan práve na osobě mladší patnácti let a pachatelce tak hrozí trest odnětí svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečný trest (až dvacet pět let nebo doživotí).

Schematicky vyjádřeno: vražda novorozence dítěte, je-li pachatelkou jeho matka, je trestným činem s nejrozsáhlejší trestní sazbou od tří roků až po doživotní odnětí svobody. Záleží tedy na okolnostech případu, z nichž nejdůležitější je právě onen fenomén plynoucího času.

Jelínek, Jiří

Poškozený v českém trestním řízení

Karolinum, nakladatelství Univerzity Karlovy, Praha 1998, brožované,
190 stran, cena 345,- Kč.

Práce docenta trestního práva na pražské právnické fakultě je věnována problematice, kterou se autor soustavně již delší dobu zabývá. Nejde o systematické pojednání o poškozeném v trestním řízení, obsahuje však z hlediska praktického i teoretického nejvýznamnější procesní otázky. Již v úvodu autor zdůrazňuje, co naše současná úprava ne plně doceňuje, že ochrana osobnosti v trestním řízení znamená nejen ochranu obviněného, ale i poškozeného. Přitom však se snaží o to, aby nesklouzával do jednostrannosti, a zdůrazňuje, že akcent na práva poškozeného nesmí na druhé straně vyvolávat oslabení procesních záruk obviněného.

Výrazným kladem práce je, že ač autorem je právní teoretik, obecná východiska spojuje s praktickými aplikačními zřeteli - posuzuje efektivnost platné právní úpravy a toto hodnocení pak promítá i do námětů de lege ferenda.

Práce obsahuje úvod a pět kapitol. **První kapitola** se zabývá *pojmem poškozeného*. Části věnované platné úpravě předchází nástin vývoje právní úpravy na území bývalého Československa, počínaje rakouským tr. řádem z roku 1873. Tyto výklady mají sumární ráz, jsou však dobrým podkladem pro úvahy o kladech a záparech současného právního stavu a též pro úpravu budoucí.

Pojem poškozeného je v práci pojat z procesního hlediska. Současně však je podán též alespoň obecný přehled o oběti trestného činu z hlediska kriminologického a kriminalistického.

Kapitola druhá je věnována blíže *procesnímu postavení poškozeného*. Je uvozena oddílem o jeho procesních právech. Autor zde podává jejich přehled, přičemž nepomíjí sporné otázky na podkladě judikatury a literatury. Z procesních práv poškozeného se věnuje v polemice podrobněji otázce, zda mu přísluší stížnost proti usnesení, jímž byl přizván znalec. Polemicky se vypořádá s jedním rozhodnutím Vrchního soudu v Praze a odpovídá kladně. V dalším oddíle jsou srovnávána procesní práva obviněného a poškozeného. Tento oddíl patří k nejpřínosnějším. Srovnávací metodou jsou zde uvedena všechna významnější práva poškozeného a obviněného a výstižně dovozována řada disproporcí, jimiž se náš trestní proces v tomto ohledu vyznačuje.

Třetí kapitola je věnována *vybraným problémům postavení poškozeného a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení*. Autor podrobuje kritice jak současnou právní úpravu, tak zčásti i kolísavou aplikační praxi. Dovojuje, že současná úprava je koncepčně nedomyšlená a nevyvážená, když znevýhodňuje poškozeného v řízení o nejzávažnějších trestných činech (pokud není připuštěna jeho účast v řízení před krajským soudem), čímž ochuzuje trestní proces o hledisko jednoho ze subjektu, plnění žalobní funkce, a současně oddaluje a prodražuje uspokojení jeho nároku na náhradu škody. Zajisté přijatelný a povahou věci plně odůvodněný je návrh autora na legislativní řešení, podle něhož by omezení účasti poškozeného v soudní fázi řízení bylo přípustné jak v řízení před soudem okresním, tak i před krajským soudem, avšak na základě zákonem přesně stanovených kritérií. Jednou z dalších pojednaných otázek je stíhání se souhlasem poškozeného. Na poměrně široké ploše autor rozebírá platnou úpravu, k níž zajímá kritický postoj a opět s využitím dostupné judikatury a literatury podává pečlivě zdůvodněný vlastní návrh *de lege ferenda*. Další oddíl kapitoly se zabývá velmi aktuální otázkou odškodnění oběti trestného činu ze státních prostředků. Autor zde osvědčuje spolehlivou znalost viktimologických pramenů, dokazovanou citací reprezentativních zahraničních i domácích pramenů, ať už jde o různé teorie odškodnění a jejich zdůvodnění, či o mezinárodní přístupy a legislativní řešení v Evropě i zámoří, zejména v USA. Na základě celkového vyhodnocení předkládá vlastní podrobně zdůvodněný návrh variantního řešení (trestní řád nebo samostatný zákon), přičemž se přiklání k samostatné právní úpravě a zastává v kontextu zahraničních úprav spíše užší pojetí rozsahu odškodnění, vycházející mimo jiné ze současných možností naší ekonomiky.

Poměrně stručná **čtvrtá kapitola** obsahuje *charakteristiku zák. č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti*.

Poslední **pátá kapitola**, nazvaná *„Závěry - náměty ke zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení“*, shrnuje kritické názory autora na dosavadní úpravu a vyznívá v obsáhlé náměty *de lege ferenda*, z nichž některé byly uvedeny a zdůvodněny již v předchozích kapitolách. Jde o kvalifikované zdůvodněný komplexní katalog požadavků, jimž by se měla zabývat legislativa. Všechny tyto náměty sledují zlepšení procesního postavení poškozeného a širší možnosti odškodnění oběti nejen pachatelem, ale subsidiárně i z celospolečenských prostředků.

Na základě obsáhlé argumentace autor především dovojuje, že ustanovení tr. řádu o základních právech poškozeného by mělo být doplněno tak, že poškozený má kromě práv zmíněných platnou právní úpravou (§ 43 tr. ř.) také právo na informace o spáchaném skutku, osobě obviněného nebo odsouzeného, o odsouzení, trestu, výkonu trestu odnětí svobody a propuštění obviněného nebo odsouzeného a o možnostech náhrady škody způsobené trestným činem. Dále by mělo být výslovně uvedeno, že poškozený má právo na účinnou ochranu před hrozbou nebo nebezpečím odplaty ze strany obviněného nebo odsouzeného.

Pro čtenáře z řad advokacie jsou zvláště zajímavé náměty v souvislosti s otázkou zastoupení poškozeného. Trestní řád zajišťuje kvalifikovanou právní pomoc pouze obviněnému. Poškozený se sice může dát zastupovat zmocněncem (kterým nemusí být advokát, i když nejčastěji jím je). Bylo by účelné, aby alespoň v řízení před krajským soudem, jednajícím jako soud prvního stupně, před Vrchním soudem a v řízení před Nejvyšším soudem mohl být poškozený zastoupen pouze zmocněncem s právníckým vzděláním. V současných tržních podmínkách by měly být také vytvořeny předpoklady pro to, aby sociálně slabší občané, poškození trestným činem, získali kvalifikovanou právní pomoc na účet společnosti, jestliže nemají dostatek finančních prostředků. To by se mělo promítnout do ustanovení o právech poškozeného tak, že má právo na bezplatnou právní pomoc nebo pomoc za sníženou odměnu, odůvodňují-li jeho majetkové poměry. O tom by měl rozhodnout předseda senátu, který – odůvodňují-li to majetkové poměry poškozeného – by mu ustanovil zmocněnce – advokáta. Mělo by též být stanoveno, že náhradu nákladů vzniklých při právním zmocnění může požadovat i poškozený, který není, resp. nebyl v trestním řízení subjektem adhezního řízení.

Měla by být rozšířena některá další procesní práva poškozeného. Stejně jako může obviněný žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení, měl by mít obdobné právo i poškozený, tj. *právo být vyslýchán za účasti zmocněnce a aby se poškozený mohl zúčastnit vyšetřovacích úkonů a mohl klást otázky obviněnému a vyslýchaným svědkům*. Měl by být také zakotven procesní **nárok** zmocněnce poškozeného účastnit se vyšetřovacích úkonů.

Pokud jde o úpravu trestního stíhání *se souhlasem poškozeného*, perspektivně by měl být proveden pečlivější výběr trestných činů, jichž se souhlas týká a odstraněna tak chaotičnost dosavadní úpravy. Mělo by být též zavedeno trestní stíhání *na návrh poškozeného* u vybraných trestných činů bez podmínky příbuzenského poměru mezi pachatelem a poškozeným. Stejně jako obviněný musí být *vyrozuměn o možnosti prostudovat spisy* po skončení vyšetřování, měl by mít obdobné oprávnění též poškozený a jeho zmocněnec, o čemž by měl být vyšetřovatelem vyrozuměn.

Autor postrádá též *širší možnost opravných prostředků poškozeného*, která se zatím omezuje v podstatě na právo podat stížnost proti odložení věci a právo odvolání proti rozsudku ohledně výroku o náhradě škody. Autor prosazuje řádný opravný prostředek poškozeného *též pokud jde o stížnost proti usnesení o postoupení věci, o zastavení trestního stíhání a o jeho přerušení*. Přimlouvá se za právo *odvolání* poškozeného nejen proti výroku o náhradě škody, ale *také proti výroku o vině a trestu*. Poškozený by podle názoru autora měl mít též *právo podat odpor proti trestnímu příkazu*, což dosud nemůže, přestože o náhradě škody lze rozhodovat i trestním příkazem. Podáním odporu

pouze proti výroku o náhradě škody by se ve výroku o náhradě škody trestní příkaz rušil.

Autor navrhuje zrušení dosavadního ustanovení, podle něhož v řízení o trestných činech, náležejících do příslušnosti krajského soudu, rozhoduje o účasti poškozeného soud „podle povahy projednávané věci“. Doporučuje toto ustanovení jako diskriminující zrušit a pokud by se tento návrh zdál být nepřijatelný, bylo by vhodné alespoň upravit dosavadní ustanovení tak, že by byly výslovně uvedeny důvody, pro něž lze omezit účast poškozeného s nárokem na náhradu škody v trestním řízení nejen před krajským soudem, jednajícím jako soud prvního stupně. Doporučuje též *odstranit nerovnost stran v rámci dokazování při hlavním líčení*, protože na rozdíl od obviněného poškozený ani jeho zmocněnec nemají oprávnění žádat, aby jim bylo umožněno provést výslech svědka. Poškozený by měl být též *povinně vyzoumáván* – stejně jako obviněný a obhájce – o tom, že *státní zástupce podává obžalobu* a zmocněnci poškozeného by též měl být doručován opis obžaloby.

Lze s potěšením konstatovat, že *některé náměty, které autor prosazuje, nacházejí svůj kladný ohlas v rámci připravované novelizace trestního řádu*. Tak návrh novely obsahující ustanovení, podle něhož, osvědčí-li poškozený, který uplatňuje v souladu se zákonem nárok na náhradu škody, že nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady vzniklé s přibráním zmocněnce, rozhodne na jeho návrh soud, že má nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud by zastoupení zmocněncem nebylo zřejmě nadbytečné vzhledem k povaze uplatňované náhrady škody nebo její výši. Za těchto podmínek by měl ustanovit předseda senátu a v přípravném řízení soudce zmocněncem poškozeného advokáta. Náklady vzniklé z jeho přibrání má hradit stát. Vedle modifikovaného katalogu trestných činů, u nichž lze trestně stíhat obviněného pouze se souhlasem poškozeného, míní návrh novely zavést též trestní stíhání pouze na návrh poškozeného rovněž u taxativně vyjmenovaných trestných činů. O podání obžaloby by měl vyzoumět státní zástupce nejen obviněného a obhájce, ale též poškozeného (nikoliv též však jeho zmocněnce).

Postavení poškozeného v trestním řízení si zaslouží širší pozornost nejen pracovníků teorie a orgánů činných v trestním řízení, ale i advokacie, a to nejen tehdy, jestliže advokát vystupuje v postavení zmocněnce poškozeného, ale stejně i tehdy, jestliže obhájce obviněného. K rozšíření znalostí a širšímu koncepčnímu pohledu na tyto otázky může přispět i tato v naší literatuře (vedle Látalovy záslužné práce o poškozeném v trestním řízení z roku 1994) ojedinělá monografie.

Práci lze zakoupit nebo písemně objednat přímo v nakladatelství Karolinum, Ovocný trh č. 3, 116 36 Praha 1, nebo v právnickém knihkupectví na Právnické fakultě UK v Praze.

Václav Mandák

Čáslavský, M., Rašovská, I., Rolný, L., Schillerová, A., Staněk, J.,
Vejvodová, H.

Daňové judikáty, 1. díl.

Linde, Praha 1999, 462 str.

Z dílny autorského kolektivu známých finančněprávních a finančněsprávních osobností věnujících se berní správě po praktické i teoretické stránce, včetně pedagogického působení na vysokých školách právního a ekonomického směru, pochází dílo, jehož snahou je napomoci nelehké aplikaci a interpretaci daňověprávních a daňově správních předpisů.

V díle je opublikováno celkem 80 judikátů, a to jak krajských soudů, tak i ústavního soudu. Autoři judikáty rozdělili do tří částí. V první jsou zařazena rozhodnutí týkající se zákona o správě daní a poplatků, tedy jde o právní věty z řešení sporů v otázkách daňového řízení a procesu správy daní, a to ze všech etap daňového procesu. Druhá a třetí část práce jsou jakýmsi předvojem připravovaného druhého dílu judikátů a týkají se především hmotné právní kolize, a to u daně z nemovitostí, transferových daní, obou důchodových daní a daně z přidané hodnoty, dále pak z aplikace zákona o územních finančních orgánech, občanského soudního řádu (obsahová náležitost žaloby ve správním soudnictví ve vztahu k ÚFO) a poslední publikovaná věta se týká procesního postavení správce konkurzní podstaty v incidentních sporech.

Z práce je zřejmé, že výběr judikátů k publikaci byl pečlivě autory zvážen, přičemž hodnotě díla přispívá i ten fakt, že autoři čerpali z rozhodnutí v podstatě všech krajských soudů v České republice a neomezili se tak pouze na případy, které jsou projednávány při jejich správčenské činnosti.

V některých případech uvedených odůvodnění však vyvstávají otázky k disputacím o správnosti některých úsudků soudů a domnívám se, že leckde soudce by potřeboval „doškolit“ a zástupce správce daně by potřeboval kvalitnějšího zástupce protistrany. Doufáme, že v autory slibovaném pokračování judikátů se setkáme také s pikantériemi, které potěší čtenáře – daňového poplatníka, kdy jeho soudní tažení byla vítězná a sebral finanční správě vítr z plachet.

Autorům však patří ohromný dík předně za to, že se vůbec ukázalo první solidní dílo tohoto druhu vztahující se k současné soustavě daní a její správě. Publikaci lze vřele doporučit do knihoven advokátů, daňových poradců, soudců a všech, kterých se zejména správa daní týká.

JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.

Z JUDIKATURY

Důkazní břemeno při námitkách do kauzálního vztahu ze směnečného nároku

Z ustanovení čl. I. § 17 zákona č. 191/1950 Sb. sice vyplývá, že osoba povinná ze směnky může vznášet proti směnečnému nároku určité námitky, je však na ní, aby oprávněnost těchto námitek prokázala. Důkazní břemeno tedy leží na povinném, nikoli na oprávněném. Pokud povinný důkazní břemeno nenese, bude nucen podle směnky plnit. Při přenesení důkazního břemene na oprávněného při kauzálních námitkách by se výrazně oslabila úloha směnky v platebním styku.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 3. 1999, č. j. 32 Cdo 2383/98-73

Nejvyšší soud České republiky k dovolání žalobce zrušil ve výroku č. II. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. června 1998, č. j. 9 Cmo 54/98 a současně zrušil rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 29. října 1997, č. j. 50 Cm 1/97 v rozsahu, ve kterém jej odvolací soud potvrdil.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Vrchní soud v Praze změnil ohledně částky 8 000,- Kč rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 29. 10. 1997 č. j. 50 Cm 1/97-41; ve zbývajícím rozsahu, ve kterém soud prvního stupně zamítl žalobu na zaplacení 63 885,- Kč s úroky rozsudek potvrdil.

V odůvodnění rozsudku odvolací soud uvedl, že žalobce setrval na svém názoru, že majitel platné směnky nemusí prokazovat nárok, k jehož zajištění směnka sloužila. Důkazní břemeno je na žalovaném, a ten podle mínění žalobce neprokázal, že směnečný peníz žalobci nedluží. Žalobce tvrdil, že částka uvedená na směnce představuje dluh žalovaného vzniklý v souvislosti se stánkovým prodejem knih žalobce. Jednalo se jednak o odcizené či ztracené peníze ve výši 14 000,- Kč, jednak o rozdíl mezi cenou knih převzatých k prodeji a odevzdanými tržbami. Na dluh vzniklý ztrátou peněz uhradil žalovaný 6 000,- Kč, zbývá tedy 8 000,- Kč. Zbytek činí manko vzniklé při prodeji knih v době od března do května 1996. Hodnota počítače, který žalobce převzal od matky žalovaného na zajištění dluhu, nebyla odečtena, protože žalobce měl v úmyslu počítat vrátit. Dodací listy

potvrzené žalovaným ani písemné doklady o provedených inventurách nemá žalobce k dispozici.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalovaný mohl vznést námitky vyplývající ze základního věcného vztahu k žalobci podle § 17 zákona č. 191/1950 Sb. Takovými námitkami se soud musí zabývat a hodnotit je v celém rozsahu. Z obsahu spisu je zřejmé, že žalovaný kromě námítky, kterou soud prvního stupně neuznal, že totiž směnka nebyla podepsána dobrovolně, vznesl i námitku, že mu manko nebylo prokázáno, že při prodeji knih nebyla vedena písemná evidence a pravidelně podepisovány dodací listy. Právní zástupkyně žalovaného pak trvala na předložení písemných důkazů o provedení inventur. Žalovaný tedy podle § 120 o. s. ř. tvrdil určité skutečnosti a bylo na žalobci, aby tato tvrzení vyvracel. Kromě svědeckých výpovědí nebyly na podporu tvrzení účastníků předloženy jiné důkazy, uvádí se dále v odůvodnění. Jestliže soud prvního stupně uvěřil výpovědi žalovaného, že při prodeji knih nebyla vedena žádná písemná evidence, a že tedy je zpochybněna existence manka krytého směnkou, nelze tomuto závěru vytknout pochybení. Žalobci se nepodařilo ani v odvolacím řízení tvrzení žalovaného vyvrátit.

Částka uvedená ve směnce obsahovala však také jiný dluh žalovaného, který nevznikl nesrovnalostmi v ceně převzatých a prodaných knih, a to dluh 14 000,- Kč, který žalovaný nikdy nepopíral a na nějž podle shodného sdělení účastníků dosud dluží 8 000,- Kč. Tuto částku včetně příslušenství proto odvolací soud žalobci přiznal.

Návrhu žalobce na připuštění dovolání odvolací soud nevyhověl, neboť v odvolacím řízení byla hodnocena převážně skutková stránka věci, a pokud jde o výklad § 17 zákona č. 191/1950 Sb., existuje v tom směru rozsáhlá judikatura a soud prvního stupně použil tohoto ustanovení správně.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalobce v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti odkázal na ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., co do jeho důvodu na ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř.

Dovolatel uvedl, že se neztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, podle kterého jej v daném řízení tížilo důkazní břemeno. Dovolatel předložil ve sporu směnku, o jejíž platnosti není důvod pochybovat. Tím svůj nárok prokázal dostatečně. „Pro hmotněprávní charakter směnečných závazků je charakteristická jejich abstraktnost, nespornost a přisnost.“ To se projevuje v tom, že je to žalovaný, kdo musí vznést případné námitky a musí také jejich oprávněnost naprosto jednoznačně prokázat.

Soudy v projednávané věci postupovaly jako v „běžném sporném řízení“, kde musí žalobce prokazovat existenci dluhu, přestože v daném případě byl dluh prokazován směnkou, jejíž pravost nebyla popřena. Při použití takového postupu pak směnka jako cenný papír i jako platební prostředek „zcela ztrácí svůj

podklad“, neboť stačí pouhá námitka žalovaného o neexistenci dluhu a v tu chvíli je žalobce povinen nést důkazní břemeno.

Žalobce se dále domnívá, že i kdyby v daném případě nesl důkazní břemeno, měl soud rozhodnout v jeho prospěch, neboť „ze svědeckých výpovědí, jakož i z písemných důkazů popíral existenci dluhu jedině žalovaný a nikdo jiný“. Přitom výpověď žalovaného je zcela nevěrohodná, velice nelogická a plná vnitřních rozporů.

Dovolatel rovněž uvedl, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., když dovolatel včas požádal o připuštění dovolání a dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, pokud jde o otázku důkazního břemene při námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu.

V projednávané věci vznesl žalovaný proti směnečnému nároku námitku nedluhu, když tvrdil, že směnka v rozsahu, ve kterém odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, nemá žádný důvod vystavení, neboť žalobce neprokázal vznik „manka“, k jehož zaplacení měla směnka sloužit. Oba soudy pak dovodily, že je na oprávněném, aby prokázal existenci tohoto dluhu.

Z povahy směnky, jako abstraktního a nesporného závazku vyplývá, že majitel směnky nemusí při jejím předložení k zaplacení, popř. vymáhání, prokazovat, že mu povinný směnečnou sumu skutečně dluží. Z ustanovení čl. I. § 17 zákona č. 191/1950 Sb. sice vyplývá, že osoba povinná ze směnky může vznášet proti směnečnému nároku určité námitky, je však na ní, aby oprávněnost těchto námitek prokázala. Důkazní břemeno tedy leží na povinném, nikoli na oprávněném, jak chybně dovodily v projednávané věci soudy obou stupňů. Pokud povinný důkazní břemeno neunes, bude nucen podle směnky plnit. V tom směru lze přisvědčit názoru dovolatele, že při přenesení důkazního břemene na oprávněného při kauzálních námitkách, by se výrazně oslabila úloha směnky v platebním styku.

Odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku kromě nesprávného právního závěru o nesení důkazního břemene v případě kauzálních námitek podle čl. I. § 17 zákona č. 191/1950 Sb. ještě uvedl, že jestliže soud prvního stupně uvěřil výpovědi žalovaného, že při prodeji knih nebyla vedena žádná písemná evidence, a že tedy je zpochybněna existence manka krytého směnkou, nelze tomuto závěru vytknout pochybení. Žalobci se nepodařilo ani v odvolacím řízení tvrzení žalovaného vyvrátit.

K tomu je třeba uvést, že je nutno rozlišovat mezi nesením důkazního břemene – které, jak shora uvedeno leží na žalovaném – a hodnocením provedených důkazů. V ustanovení § 132 o. s. ř. se určuje, že soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Je tedy na soudu, aby v rámci uvedeného ustanovení posoudil důkazy a učinil z nich

potřebné skutkové závěry. Pokud by tedy soud odůvodnil své rozhodnutí tím, že dospěl k závěru, že žalovaný unesl důkazní břemeno v projednávané věci, bylo by mu možno vytýkat pouze vady uvedené v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c), popř. b) o. s. ř. a dovolání by nebylo přípustné. Tak tomu ale v projednávané věci nebylo, když soudy obou stupňů odůvodnily své rozhodnutí právě tím, že důkazní břemeno neunesl žalobce, i když tento závěr odvolací soud doplnil tvrzením o tom, že soud prvního stupně uvěřil výpovědi žalovaného.

Soudy obou stupňů, jak shora uvedeno, dospěly k nesprávnému závěru, že je na žalobci, aby prokázal existenci kauzy směnky. Proto Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. jejich rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, když důvody, pro které zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně.

Rozhodnutí zaslal a právní větu připravil Mgr. Jaromír Henyš, advokát v Praze. ■

K otázce výkladu projevu vůle při veřejném příslibu

Při příslibu slevy na kupní ceně věci na základě předložení kuponu otištěného v časopise nelze požadovat slevu rovnající se násobku podle počtu předložených kuponů, ale pouze jedné slevy, příslibené majiteli kuponu.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 24. 6. 1999, č. j. 4 Cmo 235/97-39

Z odůvodnění:

Žalobce se domáhal na žalovaném vydání automobilu zn. FORD Transit VAN typ 150 S a náhrady nákladů řízení. Žalobu odůvodnil tím, že vlastní 71 kuponů s veřejným příslibem žalovaného obsahující v sobě příslib na získání slevy 10 000,- Kč pro majitele kuponu při zakoupení nového FORDu do května 1994. Žalobce předložil tyto kupony žalovanému a požadoval slevu v rozsahu celkové hodnoty všech předložených kuponů při koupi konkrétního vozu FORD, ten je však neakceptoval. Žalobce se domnívá, že uzavřením smlouvy dne 6. 1. 1994, složením zálohy a včasným předložením kuponů splnil v 71 případě konkrétní podmínky veřejného příslibu učiněného žalovaným, vzniklo mu právo na slevu v rozsahu hodnoty 71 kuponů a tudíž i na vydání výše uvedeného vozu.

Rozsudkem z 12. listopadu 1996 uložil soud prvního stupně žalovanému vydat žalobci požadovaný vůz a zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 41 835,20 Kč. Žalobci pak uložil doplatit na soudním poplatku 27 368,- Kč. Rozhodnutí odůvod-

nil tím, že mezi účastníky není sporu o tom, že žalobce konkrétní vozidlo objednal a žalovaný s ním uzavřel kupní smlouvu v lednu 1994. Rovněž nebylo zpochybněno, že kupony na získání slevy byly žalovaným uveřejněny v časopise Angličtina I. lekce v lednu 1994 a žalobcem předloženy dne 2. března 1994 žalovanému.

Dále soud prvního stupně dospěl k závěru, že v řízení nebylo prokázáno odstoupení od smlouvy ze strany žalobce dle čl. II odst. 1 závazných objednacích podmínek, neboť žalobce dne 2. 3. 1994, tj. před splatností vlastní faktury, která nastala 8. 3. 1994 na zbývající doplatek ceny uplatnil slevu ve výši 710 000,- Kč. Nedošlo pouze k dohodě o způsobu úhrady konečné faktury.

Slib poskytnutí slevy 10 000,- Kč majiteli kuponu, který zakoupí nový FORD do května 1994, posoudil soud prvního stupně dle § 850 občanského zákoníku jako veřejný příslib. Dospěl rovněž k závěru, že z obsahu textu na kuponu vytištěném (veřejném příslibu) nevyplývá, že majitelé těchto kuponů by nemohli předložit kuponů více. Dospěl k závěru, že žalovaný musí nést odpovědnost za to, že nevěnoval odpovídajícím způsobem pozornost optimálnímu stanovení podmínek veřejného příslibu a uložil mu vydat požadované vozidlo.

O nákladech řízení rozhodl v souladu s ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku se žalovaný včas odvolal prostřednictvím svého právního zástupce. Uvádí, že soud prvního stupně při svém rozhodování vycházel z dostatečně a správně zjištěného skutkového stavu věci, avšak nesprávně právně posoudil nároky žalobce. Námitky žalovaného se soustřeďují do čtyř oblastí přístupu k projednávané věci.

Předně má za to, že z textu listiny zveřejněné v časopise PREXESO LINPA nelze usoudit, že by předmětných kuponů na slevu mohlo být použito opakovaně, nebo že by pomocí většího množství kuponů bylo možno docílit větší slevy. Vytýká soudu, že nezkoumal, zda opačný výklad není v rozporu s obecně uznávaným míněním při využití takového nástroje obchodní politiky.

Dále se žalovaný domnívá, že opačný výklad by byl v rozporu s dobrými mravy, jak je má na mysli § 3 zák. č. 40/1964 Sb. (občanský zákoník), ve znění pozdějších předpisů, jakož i s ustálenými obchodními zvyklostmi v daném odvětví dle § 264 zák. č. 513/1991 Sb. (obchodní zákoník), ve znění pozdějších předpisů.

Dovolává se rovněž potřeby výkladu úkonu žalovaného, kterým byla přislíbena sleva na vůz FORD, v intencích § 35 odst. 2 občanského zákoníku, zejména z pohledu vůle toho, kdo právní úkon učinil. Žalovaný se domnívá, že je zcela zřejmé, že jeho projev vůle nemohl směřovat k tomu, aby libovolný počet třetích osob mohl získat libovolný počet vozů značky FORD směnou za několik desítek kuponů při pořizovacích nákladech na jeden kupon ve výši 20,- Kč.

Mimo uvedené se žalovaný domnívá, že v daném případě se vůbec nejedná o veřejný příslib, a to zejména proto, že počet osob, které by mohly splnit podmínku předložení kuponu na slevu, je předem omezen.

Navrhuje proto, aby napadený rozsudek byl změněn tak, že žaloba se zamítá v celém rozsahu a aby žalovanému byly přiznány příslušné náklady řízení před soudy obou stupňů.

Vrchní soud v Praze dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je důvodné.

Odvolací soud se předně zabýval otázkou právního zařazení projednávaného případu z hlediska současné platné právní úpravy. Dospěl k závěru, že jednostranný projev vůle učiněný žalovaným je veřejným příslibem ve smyslu ustanovení § 850 a násl. občanského zákoníku, neboť naplnil podmínky stanovené zákonem. Žalovaný se svým veřejným prohlášením zavázal, že poskytne odměnu (slevu na ceně) několika z blíže neomezeného počtu osob, které splní podmínky stanovené v jeho příslibu. Námitka žalovaného, že se nejedná o veřejný příslib proto, že počet osob, které by mohly splnit podmínku předložení kuponu na slevu, je předem omezen, je nedůvodná. Omezení počtu osob počtem kuponů je určení kolika osobám je odměna ochoten poskytnout, avšak stanovené podmínky se dotýkají ve skutečnosti neomezeného počtu osob. Kdokoli měl teoreticky možnost získat časopis s inzerovaným veřejným příslibem (kuponem) a požadovat slevu při koupi automobilu. S ohledem na charakter úkonu se nejedná o veřejný návrh na uzavření smlouvy dle § 276 a násl. obch. z., ani o veřejnou soutěž dle § 281 a násl. obch. z., případně dle § 847 a násl. obč. zák.

Veřejný příslib je jednostranný projev vůle, na základě kterého již vznikly závazky slibovatele, aniž by k tomu byl požadován projev vůle další osoby. Jedná se tedy o právní úkon, jehož podmínky vzniku, působnosti, vázanosti, zrušení, odvolání a zániku jsou upraveny ustanoveními § 34 a násl. obč. zákoníku s modifikacemi stanovenými speciální úpravou (s ohledem na charakter institutu veřejného příslibu – právní důsledky spojené se vznikem tohoto úkonu jsou zpravidla širší než u běžných jednostranných úkonů) v ustanovení § 850 a násl. obč. zák.

Dále se odvolací soud zaměřil na otázku jednoznačnosti či nejednoznačnosti vyjádřené vůle, resp. na otázku přípustnosti aplikace vykládacích pravidel předmětného příslibu z hlediska § 35 odst. 2. Dle tohoto ustanovení je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat ne jenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Naznačený způsob výkladu je dle tohoto ustanovení aplikovatelný tehdy, je-li třeba právní úkon vyložit, nelze jej však tímto způsobem doplnit nebo případně i měnit. Předpokladem takového postupu je tedy víceznačnost použité formulace, resp. formulace připouštějící více výkladů. Pokud by formulace byla jednoznačná, ač ve skutečnosti v rozporu s původní vůlí navrhovatele, jednalo by se o chybné vyjádření vůle jednajícího, které by však v projednávaném případě šlo k tíži navrhovatele (žalovaného).

Příslib vyjádřený veřejně v časopise Angličtina I. lekce z ledna 1994 zní „Majitel tohoto kuponu získává slevu 10 000,- Kč na nový Ford zakoupený do května

94“. Cena časopisu činila 20,- Kč. Kupon měl současně reklamní charakter a obsahoval mj. dále uvedený text: „Ford R. Mělník. Hlavní dealer poskytující kompletní služby:.

- kvalitní záruční a pozáruční servis Ford za přijatelné ceny;
- prodej a leasing vozů Ford Mondeo, Transit, Escort, Maverick, Fiesta, Scorpio bezkonkurenčně výhodně;“
- atd.

Žalobce výše uvedenou formulaci příslibu vyložil tak, že při splnění ostatních podmínek uvedených v příslibu mu předložením 71 kuponů vzniklo právo na slevu při koupi jednoho automobilu ve výši 710 000,- Kč. Žalovaný naopak od počátku řízení tvrdil, že tento výklad je nesprávný. Má za to, že z dikce příslibu nevyplývá, že by kupon bylo možno použít opakovaně, nebo že by pomocí většího množství kuponů bylo možno docílit větší slevy. Domnívá se, že opačný výklad by byl nepochoybně v rozporu s dobrými mravy.

Odvolační soud se proto zabýval samostatným jazykovým projevem příslibu a možností aplikovat při jeho výkladu jednoduché početní operace tak, jak učinil žalobce. Z textu příslibu vyplývá, že slevu 10 000,- poskytnete žalovaný

- 1 - majiteli tohoto kuponu,
- 2 - při splnění předchozí podmínky tomu, kdo zakoupí nový Ford do května 1994.

Z prvé podmínky lze dovodit, že sleva bude poskytnuta jen majiteli „tohoto a ne jiného“ kuponu za splnění druhé podmínky, tedy určitého konkrétního kuponu a ne více kuponů. Počet kuponů ve vztahu k jednomu obchodnímu případu byl tak omezen jen na jeden.

Za splnění první podmínky příslibil žalovaný poskytnutí slevy ve výši pouze 10 000,- Kč tomu, kdo zakoupí nový Ford. Sleva se tedy i zde vztahuje k jednomu obchodnímu případu a je stanovena výslovně na určitou částku.

Z kombinace obou podmínek, vztahujících se vždy pouze k jednomu obchodnímu případu lze pak dovodit, že příslib slevy se týká pouze jen jednoho držitele jednoho kuponu při nákupu jednoho automobilu. Kupující mohl tedy předložit jen jeden kupon a požadovat pouze jen jednu slevu ve výši 10 000,- Kč.

Odvolační soud by se tak přikláněl k jednoznačnému výkladu příslibu, a to ve smyslu chápaném žalovaným. Připouští však, že formulace není dostatečně precizní, tudíž připouští možnost různosti jednotlivých výkladů. Přistoupil proto k výkladu tohoto právního úkonu dle pravidla sledujícího přednostně úmysl jednající osoby (§ 35 odst. 2 obč. zák. za použití analogického ustanovení § 266 odst. 1 a 2 obč. zák., které vyjadřuje precizněji pravidla výkladu). Text příslibu si žalovaný, jak vyplývá z jeho vyjádření od počátku, vykládal tak, že sleva 10 000,- Kč bude poskytnuta pouze jednou při koupi jednoho automobilu jedním zákazníkem. Je neologické vkládat do předmětného úkonu žalovanému úmysl poskytnout někomu

automobil v ceně více než za třičtvrtě milionu za cenu dětské hračky. Tomu navzděčuje i další text uvedený na kuponu nabízející přijatelné ceny servisních prací a bezkonkurenčně výhodný prodej a leasing vozů Ford.

Uvedenému chápání úmyslu žalovaného napovídá i ta skutečnost, že podobný požadavek na slevu z ceny vozidla neuplatnila jiná osoba než žalobce, resp. taková skutečnost není soudu známa. Jde v tomto případě o podpůrný výklad, který by byl však aplikován soudem až tehdy, kdy by nemohl být úkon vykládán dle úmyslu jednajícího, tedy v souladu s ustanovením § 266 odst. 2 obch. zák. Projev vůle by byl vykládán podle významu, který by mu zpravidla přikládala osoba v postavení osoby, které byl projev vůle určen. Jak už bylo uvedeno, podobný význam předmětného příslibu, jaký mu přikládá žalobce, žádná jiná osoba neshledala.

Posledně uvedeným náhledem je podpořen i názor žalovaného, že požadavek na poskytnutí takové slevy by neodpovídalo obchodním zvyklostem zachovávaným obecně v příslušném obchodním odvětví. Jde opět o aplikaci interpretačního pravidla závazkových vztahů obsaženého v § 264 odst. 1 obch. zák.

Odvolací soud s ohledem na výše řečené dospěl k závěru, že žalobce na požadovanou slevu nemá právo. Kdyby dospěl k opačnému závěru, akceptoval by nejspíše námitku žalovaného, že takový výkon práva by byl v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák.

Významným aspektem projednávaného případu je však to, že realizace slevy byla podmíněna koupí automobilu, resp. přechodem jeho vlastnictví. Jedná se o odkládací podmínku ve smyslu § 36 odst. 2 věty první. Z předložených důkazů vyplývá, že k naplnění uzavřené kupní smlouvy nedošlo, neboť žalobce nesložil plnou kupní cenu a žalovaný mu proto auto nevydal. Z uvedeného lze tudíž dovodit, že ze závazku obsaženého v předmětném příslibu mohlo žalobci vzniknout pouze právo na poskytnutí slevy, pokud by však sám plnil svůj peněžní dluh vyplývající ze smlouvy. Teprve za splnění této podmínky a při neposkytnutí slevy mohl se jí domáhat soudní cestou. Vydání automobilu mohl by pak požadovat tehdy, pokud by žalovaný proti zaplacení ceny nesplnil svůj věcný dluh vyplývající z uzavřené smlouvy. Zejména pak z tohoto důvodu nebylo možno žalobě vyhovět, neboť petit zněl na vydání věci.

S ohledem na uvedeně odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobu zamítl.

Rozhodnutí zaslal Mgr. Alexander Klimeš, advokát v Praze. Právní věta redakce.

■

Forma rozhodnutí o nepřipuštění obecného zmocněnce v občanskoprávním řízení

O tom, že soud nepřipouští zastoupení účastníka obecným zmocněncem, je třeba rozhodnout usnesením, nestačí pouhý přípis. Dokud takové usnesení není v právní moci, jsou procesní úkony, jež obecní zmocněnec učiní jako zástupce účastníka, účinné.

Usnesení Nejvyššího soudu z 29. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1301/97

Napadeným usnesením Krajský soud v Brně rozhodl, že se odmítá odvolání komerčního právníka JUDr. O. K. proti rozsudku ze dne 7. února 1995, č. j. 4 C 155/91-32, kterým Okresní soud Brno-venkov zamítl návrh na určení, že žalobci jsou bezpodílovými spoluvlastníky ve výroku specifikovaných nemovitostí. Odvolací soud dospěl k závěru, že zastoupení žalobců JUDr. K., založené plnou mocí ze dne 8. října 1991, není platné. Na to, že předmětem sporu není věc, kterou by bylo možno podřadit ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících, jakož i na potřebu zmocnit k zastupování některého z advokátů, případně obecného zmocněnce, ne však komerčního právníka, byli žalobci upozorněni přípisem, který spolu s rozsudkem soudu prvního stupně převzali dne 7. července 1995, uvádí se v usnesení. Žalobci, ač poučení o neplatnosti smlouvy o plné moci udělené komerčnímu právníku JUDr. K., rozsudek, doručený jim 7. července 1995 odvoláním v zákonné lhůtě (do 24. července 1995) nenapadli; vzhledem k poučení, kterého se jim dostalo, tedy bylo odvolání podané JUDr. K. považováno za podané osobou neoprávněnou [§ 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Proti usnesení odvolacího soudu podali žalobci (zastoupeni advokátem) včasné dovolání, namítající, že odvolání za ně JUDr. K. podal jako obecný zmocněnec ve smyslu § 27 odst. 1 o. s. ř. Na základě výzvy odvolacího soudu z 30. června 1995 žalobci plnou moc JUDr. K. odvolali (přípisem z 12. července 1995) a v řízení pokračovali bez právního zastoupení. Požadují proto, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K podání dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto podle § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je subjektivně z hlediska procesní újmy, která mu byla tímto rozhodnutím způsobena, oprávněn odvolatel, za nějž odvolací soud pokládal JUDr. K., nikoli žalobce. Má-li ovšem být v mezích dovolacího přezkumu vyřešena otázka, zda odvolateli jsou (také) dovolatelé (žalobci), svědčí subjektivní přípustnost dovolání (ve shodě s vyslovenou tezí) i jím. Objektivní přípustnost dovolání pak zakládá ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. Dovolání je důvodné. Nejvyšší soud proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovatelé tvrdíce, že při podání odvolání byli řádně zastoupeni, uplatňují způsobilý dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jímž lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Z obsahu spisu (srov. č. 1. 14) vyplývá, že dne 8. října 1991 žalobci udělili plnou moc k zastupování a činění nezbytných úkonů v řízení „JUDr. O. K., komerčnímu právníkovi“. K uvedenému datu zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované (zrušený ke dni 1. července 1996 zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii), v ustanovení § 2 odst. 1 určoval, že komerční právník poskytuje právní pomoc fyzickým a právnickým osobám ve věcech souvisejících s jejich podnikatelskou činností. Podle odstavce 2 téhož ustanovení pak platilo, že komerční právník může poskytovat právní pomoc jen podle tohoto zákona. Tato úprava ovšem – jak rozvedeno níže – nevylučovala aplikaci ustanovení § 27 odst. 1 a 2 o. s. ř. v tehdejší znění, ani ve znění zákona č. 519/1991 Sb., účinného od 1. ledna 1992, jež upravovalo možnost zastoupení účastníka kterýmkoliv občanem způsobilým k právním úkonům (tzv. „obecným zmocněncem“).

Podle výkladu podávaného soudní praxí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 18/1992 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a důvody rozhodnutí uveřejněného pod číslem 20/1995 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) nebylo vyloučeno, aby (při splnění všech omezujících podmínek daných ustanoveními § 27 odst. 1 a 2 o. s. ř. v rozhodném znění) komerční právník mimo rámec vymezený zákonem č. 209/1990 Sb. zastupoval účastníka v konkrétním sporu jako obecný zmocněnec. Meze zastoupení podle § 27 o. s. ř. přitom, vedle povinnosti zmocněnce jednat jediné osobně (§ 27 odst. 1 o. s. ř.), určoval u ustanovení § 27 odst. 2 o. s. ř., ve znění do 31. prosince 1991, požadavek, že zastoupení nesmí odporovat pravidlům soužití a u téhož ustanovení, ve znění účinném od 1. ledna 1992, požadavek, že zástupce nesmí být zřejmě nezpůsobilý k řádnému zastupování a že nesmí vystupovat v různých věcech opětovně. Zásadní rozdíl oproti postavení komerčních právníků byl i v tom, že obecnému zmocněnci nepřislušela (a ani dnes nepřisluší) odměna za zastupování.

Je-li obecný zmocněnec zřejmě nezpůsobilý k řádnému zastupování nebo vystupuje-li v různých věcech opětovně, vyloučí jej soud z řízení rozhodnutím, kterým vysloví nepřípustnost zastoupení (srov. též rozhodnutí uveřejněné pod č. 43/1994 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek); dokud ovšem takové roz-

hodnutí není v právní moci, jsou procesní úkony, jež tento zmocněnec učiní jako zástupce účastníka, účinné. Jestliže se odvolací soud těmito zásadami neřídil a odmítl odvolání, které JUDr. K. podal jménem žalobců na základě plné moci z 8. října 1991, je jeho právní posouzení věci nesprávné.

Napadené rozhodnutí je ostatně nesprávné i proto, že ani odvolacím soudem uvažovaný nedostatek průkazu zastoupení (odvívající se z tvrzené neplatnosti dohody o zastoupení účastníka) neústí v odmítnutí odvolání jako podaného osobou neoprávněnou [§ 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], nýbrž v postup směřující – v intencích § 104 odst. 2 o. s. ř. – k odstranění nedostatku podmínky řízení (shodně srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. května 1996, sp. zn. 2 Cdon 137/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 1997, pod číslem 32, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 1997, sp. zn. 2 Cdon 495/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 1998, pod číslem 40).

Ze shora uvedeného vyplývá, že dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem; Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).

Právní věta redakce. ■

K hodnocení důkazů v trestním řízení

Úvaha soudu o stavu věci nemůže být budována jen na spekulaci; lze-li provedené důkazy o průběhu skutkového děje hodnotit i tak, že z nich vyplývají dvě nebo více možností, nemůže být vina spolehlivě prokázána, protože skutkový stav věci nebyl bez důvodných pochybností zjištěn (§ 2 odst. 5 tr. ř.).

Usnesení Krajského soudu v Praze z 30. 6. 1999, sp. zn. 11 To 282/99–87.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný J. D. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se dopustil skutkem tam popsáním. Za to mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, podmíněně odložený na zkušební dobu 18 měsíců a podle § 59 odst. 2 tr. zák. povinnost zaplatit ve zkušební době způsobenou škodu, když zároveň byl podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán zaplatit České spořitelně, pobočka Svitavy, částku 5 539,20 Kč.

Včas podané odvolání obžalovaného, zdůvodněné jeho obhájcem, napadá rozsudek v celém rozsahu a dožaduje se jeho zrušení a zproštění obžalovaného

z obžaloby. Setrvává na tom, že žádný podvodný úmysl neměl a provedenými důkazy mu také prokázán nebyl; poukazuje na to, že před vánočními 1997 měl od svědka Ř. obdržet částku 21 000,- Kč, což tento svědek potvrdil, vybíral proto z přesvědčení, že účet je krytý. Uvádí, že účet byl veden ve Svitavách, kam zrovna neměl cestu a předpokládal, že pokud by účet nebyl krytý, bankomat by mu peníze nevydal. Nedůvěru vyslovenou ve věrohodnost svědka Ř. považuje za neopodstatněnou stejně jako domněnku, že to byl on, kdo mu 1. 12. 1997 částku 21 000,- Kč poukázal, jestliže to svědek výslovně vyloučil. Je přesvědčen, že z faktu, že koncem r. 1997 se přestal zdržovat na místě, které spořitelně jako kontaktní oznámil, nelze na subjektivní stránku činu usuzovat.

Soud II. stupně postupoval podle § 254 odst. 1 tr. ř. a shledal, že odvolání nelze upřít důvodnost, takže napadený rozsudek obstát nemůže.

Soud I. stupně provedl důkazy potřebné k objasnění stíhaného skutku a správně tak zjistil, že obžalovaný skutečně v kritické době vybral z bankomatů České spořitelny postupně částku 15 500,- Kč a že v té době jeho účet vedený u pobočky ve Svitavách byl nekrytý. Výběry peněz jsou provedenými důkazy spolehlivě zjištěny a zbývá tedy posoudit, zda stejně spolehlivě bylo prokázáno, že obžalovaný věděl, že ve spořitelně nemá výběrům odpovídající prostředky, protože jedině tehdy by bylo možno v jeho jednání spatřovat i stíhaný trestný čin. Tuto subjektivní stránku trestného činu však první soud dovodil z provedených důkazů jen za pomoci spekulací, na nichž ovšem výrok o vině stavět nelze, tedy za porušení zásad uvedených v § 2 odst. 6 tr. ř. při hodnocení důkazů. Je pravda, že např. změna pobytu obžalovaného bez ohlášení spořitelně může vzbudit podezření, že se tak chtěl případně vyhnout postihu, ale soudit z ní na podvodné jednání nelze. Stejně tak jsou naprostými spekulacemi bez podkladu v důkazech úvahy prvního soudu o tom, že obžalovaný nejprve zkusmo vybral menší částku a když mu automat peníze vydal, ve výběrech pokračoval, podobně jako názor, že částku 21 000,- Kč poukázal již dne 1. 12. 1997 obžalovanému svědek Ř., když ten to popřel. Jestliže bylo zjištěno ze zprávy spořitelny z 28. 4. 1999 (č. l. 63), že na bankomatech v Poděbradech a Nymburce nemohl v kritické době vybírající zjistit zůstatek svého účtu a tyto bankomaty nebyly tehdy zablokovány před výběry na debetu a jestliže ze spisu plyne, že obvinění bylo odvolateli sděleno 15. 10. 1998, ale on se již v srpnu téhož roku vrátil sám na spořitelnu s návrhem na řešení celé záležitosti (ač samozřejmě nelze vyloučit, že se předtím mohl dozvědět o trestním oznámení spořitelny podaném 15. 7. 1998), pak stěžít lze z provedených důkazů obžalovaného prokázat, že výběry uskutečnil alespoň srozuměn s tím, že na účtě peníze nemá a spořitelně tím způsobí škodu (výběry do debetu spořitelna ostatně sankcionuje 25% úrokem). První soud přesvědčivě nevysvětlil, proč nevěří svědku Ř., který potvrzuje, že měl do konce r. 1997 obžalovanému skutečně zaplatit 21 000,- Kč, svému závazku však dostát nemohl a marně se to snažil obžalovanému sdělit; konečně i kdyby jeho do-

jem byl správný, stále z tohoto faktu nelze nic vyvozovat v neprospěch obžalovaného, když úvaha soudu o skutečném stavu věci ohledně této pohledávky obžalovaného stojí jen na spekulaci a provedené důkazy o průběhu celého skutkového děje lze stejně dobře hodnotit tak, že obhajobu obžalovaného nevyvracejí. Nastane-li taková situace, kdy z provedených důkazů lze vyvodit dvě nebo více možností, pak nemůže být vina spolehlivě prokázána, protože skutkový stav věci nebyl bez pochybností zjištěn (§ 2 odst. 5 tr. ř.).

Podle názoru odvolacího soudu právě o takovou situaci – kdy další dokazování již v úvahu nepřichází – v posuzované věci jde a je proto třeba, aby soud I. stupně, který se po zrušení napadeného rozsudku bude věcí znovu zabývat, zhodnotil provedené důkazy nestranně, bez spekulací, s přihlédnutím ke skutečnostem, na které toto rozhodnutí poukazuje a které zatím zůstaly stranou jeho pozornosti, a pak o vině obžalovaného znovu rozhodl.

Rozhodnutí zaslal JUDr. Oldřich Choděra, advokát v Praze. Právní věta redakce. ■

Studium spisu obhájcem při převzetí věci až po vyhlášení rozsudku je samostatným tarifním úkonem právní služby

Byl-li advokát ustanoven obhájcem obviněnému až v průběhu odvolacího řízení a nezúčastnil-li se tedy procesních úkonů v předchozím průběhu řízení, takže nebyl přítomen ani prostudování trestního spisu obviněným při skončení vyšetřování, má nárok na odměnu za prostudování spisu podle ustanovení § 11 odst. 3 advokátního tarifu [jde o úkon povahou a účelem nejbližší prostudování spisu podle § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu].

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze 16. 6. 1999 sp. zn. 7 Tz 66/99

Z odůvodnění:

Státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové byla pod sp. zn. Kzv 60/95 dne 7. 8. 1996 podána obžaloba na obviněného R. K. pro trestné činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), h), tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Těchto trestných činů se měl obviněný R. K. dopustit tím, že dne 25. 10. 1995 v obci H. nejprve v úmyslu získat peníze usmrtil úderý sekerou do hlavy majitele domu M. B. a dále z obavy před prozrazením svého činu bodnými ranami nožem usmrtil N. D., občanku Ruska, bydlivší přechodně u poškozeného M. B. Po usmrcení poškozených odcizil osobní automobil zn. Mitsubishi Galant

v hodnotě 148 200,- Kč, dále televizor Grundig, 2 kanystry, 20 l nafty, plastickou nádobu se 2 l oleje, 4 ks pneumatik a 1 kompletní kolo v celkové hodnotě 11 584,- Kč, dále peněženku se 400 000 rubly a 350 polskými zlotými, to vše ke škodě M. B.

Opatřením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 1997 byl ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 7 To 74/96 obviněnému R. K. podle § 39 odst. 1 tr. ř. jako obhájce ustanoven JUDr. J. B. z advokátní kanceláře se sídlem v Praze 1. K tomuto opatření přikročil tento soud ve stadiu odvolacího řízení proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 9. 1996 sp. zn. 7 T 49/96.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 7. 1997 sp. zn. Z T 49/96, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 1997 sp. zn. 7 To 62/97 byl obviněný R. K. uznán vinným trestnými činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. c), h) tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. a byl odsouzen k úhrnnému výjimečnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti roků a k trestu vyhoštění z území České republiky.

Po tomto pravomocném rozhodnutí v uvedené věci uplatnil dne 6. 10. 1997 obhájce JUDr. J. B. nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové částce 56 311,- Kč. Z toho požadoval mj. odměnu a náhradu vynaložených nákladů za studium spisu podle § 11 odst. 3 advok. tarifu. Tento dílčí nárok Krajský soud v Hradci Králové neuznal.

Ve věci dosud nebylo rozhodnuto o povinnosti obviněného nahradit státu podle § 152 odst. 1 tr. ř. odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem.

Proti ustanovení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96, o odměně ustanoveného obhájce, podal dne 9. 4. 1999 stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti. Uvedl, že jím Krajský soud v Hradci Králové, pokud tomuto obhájci nepřiznal odměnu za studium spisu dne 19. 2. 1997 a tímto úkonem související náhradu nákladů, porušil zákon v ustanoveních § 151 odst. 2, 3 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. b), odst. 3 advokátního tarifu.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96 byl porušen zákon v citovaných ustanoveních, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. z podnětu této stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen, a to v tom směru, jak je ministrem spravedlnosti vytýkáno.

Krajský soud v Hradci Králové v odůvodnění svého usnesení uvádí, že z celkové částky nepřiznané odměny ve výši 19 850,- Kč neuznal za důvodnou částku 8 000,- Kč odměny a s tím spojeného režijního paušálu ve výši 75,- Kč za studium

spisu jmenovaným obhájcem dne 19. 2. 1997 v době od 12.00 – 15.00 hodin u Vrchního soudu v Praze proto, že tento úkon není uveden v advokátním tarifu a podle názoru krajského soudu je obsažen v odměně uvedené v ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, která byla obhájci přiznána. Podle tohoto ustanovení mimosmluvní odměna obhájci náleží za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem.

Krajský soud však nevzal v této trestní věci v úvahu, že JUDr. J. B. byl jako obhájce obviněnému R. K. soudem ustanoven až v průběhu odvolacího řízení. Nezúčastnil se tedy procesních úkonů v předchozím průběhu trestního řízení a nebyl ani přítomen prostudování trestního spisu obviněným. V důsledku toho neměl možnost se s trestním spisem seznámit, jako by měl v případě, kdy by byl ustanoven od počátku trestního řízení. Studium spisu dne 19. 2. 1997 u Vrchního soudu v Praze bylo tedy pro řádný výkon právní pomoci obhájce v této trestní věci nezbytným úkonem a zcela důvodně za něj požadoval mimosmluvní odměnu a s ní spojenou náhradu nákladů. Vzhledem k tomu, že tento úkon právní služby není výslovně uveden v popisu úkonů právní služby advokátního tarifu, dopadá na něj ustanovení § 11 odst. 3 advokátního tarifu. Podle tohoto ustanovení za úkony právní služby nevedené v odst. 1 a 2 § 11 advokátního tarifu náleží obhájci odměna jako za úkony, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší.

Nebylo tedy na místě, aby Krajský soud v Hradci Králové obhájci JUDr. J. B. mimosmluvní odměnu za prostudování spisu s odkazem na ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu nepřiznal. Z uvedené věci vyplývá, že soud při rozhodování o odměně a režijním paušálu obhájci JUDr. J. B. vycházel nesprávně ze standardní situace, kdy obhájce je ustanoven na počátku trestního řízení a má možnost se v jeho průběhu seznámit s věcí tím, že se účastní důležitých procesních úkonů. Vzhledem k okamžiku vstupu obhájce do trestního řízení, jakož i vzhledem k charakteru celé trestní věci, ve které byla soudem projednávána dvojnásobná vražda obviněného R. K., měl Krajský soud v Hradci Králové přiznat obhájci JUDr. J. B. za studium spisu mimosmluvní odměnu v částce 8 000,- Kč, a to podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu a v souvislosti s tím podle § 13 odst. 3 citovaného předpisu i částku 75,- Kč jako režijní paušál. Tímto rozhodnutím byl proto ve vytýkaném směru porušen zákon v neprospěch obhájce J. B. Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. je obviněný, který byl pravomocně uznán vinným, povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou, lze konstatovat, že se napadené usnesení dotýká i obviněného, přičemž ve vztahu k němu byl zákon porušen v jeho prospěch.

Nejvyšší soud proto vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že napadeným usnesením byl ve vytýkaném směru porušen zákon. S ohledem na znění ustanovení § 272

tr. ř., které s okolností, zda byl zákon porušen v neprospěch obviněného, či zda byl porušen jinak, spojuje otázku dalšího postupu Nejvyššího soudu, bylo v tomto výroku uvedeno, že k porušení zákona došlo ve prospěch obviněného.

Nejvyšší soud se však musel omezit jen na tento výrok, neboť pro postup navrhovaný ministrem spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona – zrušení napadeného rozhodnutí podle § 269 odst. 2 tr. ř. a přikázání věci podle § 270 odst. 1 tr. ř. krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí – nebyly splněny zákonné podmínky. Podle již zmíněného ustanovení § 272 tr. ř., nebyl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, může Nejvyšší soud postupovat podle § 269 odst. 2 až § 271 tr. ř. jen tehdy, navrhl-li to ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí a rozhodne-li Nejvyšší soud o této stížnosti do tří měsíců od jejího podání. Jak konstatoval Nejvyšší soud, zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného (v konečném důsledku byl porušen v jeho prospěch) a stížnost pro porušení zákona nebyla podána ve lhůtě do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí.

Právní věta redakce.

Poznámka: Viz též rozhodnutí otištěné v Bulletinu advokacie č. 1/99 na str. 71 až 73. V rozhodnutí Vrchního soudu v Praze bylo zdůrazňováno hledisko obsáhlosti studia spisu. V poznámce k tomuto rozhodnutí redakce uvedla, že podle našeho názoru by šlo o samostatný úkon právní pomoci i tehdy, kdyby nebylo možno věc označit za obsáhlou (bližší odůvodnění tohoto názoru viz tamtéž, str. 74). Nyní publikované rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ke stejné otázce tento názor redakce potvrzuje, když z jeho odůvodnění vyplývá, že rozsah věci z hlediska přiznání nároků na odměnu a hotové výdaje v souvislosti se studiem spisu není v dané situaci odvislé od rozsáhlosti věci. Odůvodnění je zčásti zkráceno a přizpůsobeno účelu publikace, pokud se v něm konstatuje, že sporný dílčí nárok Krajský soud v Hradci Králové neuznal.

Stejně by bylo třeba podle shodného ustanovení advokátního tarifu přiznat obhájci nárok na odměnu a vynaložené náklady i tehdy, jestliže byl ustanoven soudem nebo zvolen obviněným kdykoliv po tom, co byl již proveden s obviněným úkon podle § 11 odst. 1 písm. f) advok. tar. (prostudování spisu při skončení vyšetřování), tedy i v řízení před soudem prvního stupně. Obdoba podle § 11 odst. 3 advok. tar. by zde byla na místě ze stejných důvodů, jako v posuzovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu. Povinnost obhájce je vždy prostudovat spis, přičemž jde v takovém případě vždy přinejmenším o stejný, ale převážně širší rozsah spisu, než jedná-li se o studium po skončení vyšetřování. Navíc nárok na tarifní odměnu za studium spisu po skončení vyšetřování není ani rozsahem spisu podmiňován.

■

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) Informace o schůzích představenstva ČAK konaných dne 2. 11. 1999 a 8. 11. 1999

Schůze konaná dne **2. 11. 1999** měla po kontrole zápisu z minulé schůze a zprávách o činnosti předsedy, členů a náhradníků na pořadu především poslední informace o přípravě sněmu 1999.

Mezi náměty členů představenstva byl pak diskutován postup Komory při přípravě novely obchodního zákoníku a zákona o konkurzu a vyrovnání.

Bylo též připraveno školení pracovníků Komory v roce 2000. Schůzi uzavřely běžné věci Komory.

Schůze dne **8. 11. 1999** se konala u příležitosti konání II. sněmu České advokátní komory. Představenstvo schválilo následující předpisy:

- usnesení představenstva České advokátní komory o prokazování oprávnění k výkonu advokacie a o průkazu advokáta a průkazu advokátního koncipienta;
- usnesení představenstva České advokátní komory, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta o poskytování právních služeb;
- usnesení představenstva České advokátní komory, kterým se stanoví poplatek za vydání osvědčení o zápisu do seznamu advokátů.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

2) Závady při přemísťování obviněných ve vazebních věznicích (neuvědomění advokáta) - řešení

Z podnětu opakovaných signálů došlo k výměně následujících dopisů mezi ČAK a generálním ředitelem Vězeňské služby ČR:

DOPIS ČAK Z 15. 3. 1999

Vážený pan
PaedDr. Jiří Malý
generální ředitel Vězeňské služby ČR
Soudní 1672/1a
140 67 Praha 4

Vážený pane generální řediteli,
na základě opakujících se stížností advokátů se na Vás dovoluji obrátit v této záležitosti:

Opakovaně se stává (zejména pokud jde o vazební vězně umístované v pražských věznicích), že obvinění se nacházejí v jiné věznici (zejména v Přibrami), aniž je o tom jejich advokát uvědoměn (a dokonce snad, aniž je o tom uvědoměn i příslušný orgán trestního řízení). Dochází tak ke zbytečným ztrátám času, když obhájce se dostaví do věznice a zjistí, že obviněný se tam nenachází. Dokonce se opakovaně stalo, že advokát byl uvědoměn o tom, že z pražské věznice byl obviněný přemístěn do věznice přibramské, avšak ani tam se nenacházel.

Ředitelství věznic požaduje na advokátech, aby jim sdělili příslušné heslo, jestliže žádají o informaci o tom, kde je obviněný umístěn.

Abyste zamezilo podobným nedostatkům a tím i velkým časovým ztrátám, žádáme, aby Česká advokátní komora byla zařazena do rozdělovníku subjektů, jimž je toto heslo sdělováno. Tato informace by sloužila pouze pro vnitřní potřebu a byla by podávána advokátům na jejich žádost. Tento postup by i ulehčil práci věznic, na něž by se advokáti nemuseli již obracet.

Věříme, že této naší žádosti bude možno vyhovět.

JUDr. Jiří Klouza
tajemník

**ODPOVĚĎ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY
Z 5. 8. 1999**

Čj.: 205/1999 - GŘ/407

Česká advokátní komora
JUDr. Jiří Klouza
Národní tř. 16
110 00 Praha 1

Sdělení

Předem se omluvám za opožděné vyřízení Vaší žádosti. Zpoždění bylo způsobeno tím, že mnou schválená odpověď nebyla omylem vypravena.

Případy, které uvádíte, se stávají proto, že Vězeňská služba praktikuje na základě ministerské dohody takový postup, že obviněné přemísťuje ze spádové do jiné věznice (zpravidla do tzv. volné vazby) bez souhlasu orgánu činného v trestním řízení. Orgán činný v trestním řízení se pak o přemístění dozvídá až z hlášení, které mu zasílá věznice, kam byl obviněný dodán. Tato praxe se aplikuje od roku 1993 a byla zavedena proto, aby mohla být operativně řešena nedostatečná kapacita vazebních věznic. S ohledem na neustálý pokles počtu obviněných v posledních třech letech se tato praxe omezila již jen na území hlavního města Prahy, tj. na věznice Pankrác a Ruzyně, které posílají obviněné do volné vazby do věznice Příbram. Tato praxe pak zcela zmizí, až bude zprovozněn výkon vazby ve věznici Jiřice, což se předpokládá již v roce 2000 a bude tím ukončen i výkon vazby ve věznici Příbram.

Váš návrh vyřešit problém tím, že by obhájci, resp. ČAK, dostávala hesla pro lustraci v evidencích Vězeňské služby ČR s tím, že by si obhájci mohli před návštěvou obviněného vždy telefonickým dotazem ověřit, zda se obviněný ve věznici nachází, nemohu akceptovat. Vydání hesel advokátům v této době není možné z hlediska jejich možného zneužití.

Navrhuji proto tento problém vyřešit tak, že věznice Pankrác a Ruzyně budou obviněné, vybrané k přemístění do volné vazby do věznice Příbram, hlásit předem (tj. před eskortou) příslušnému orgánu činnému v trestním řízení. Obhájci si pak budou informace o umístění vězně ověřovat u orgánu činného v trestním řízení, s nímž jsou běžně v kontaktu. V tomto směru jsem již věznicím Pankrác a Ruzyně vydal příslušné pokyny.

*Generální ředitel Vězeňské služby ČR
plk. PaedDr. Jiří Malý*

ČAK doufá, že tím budou dosavadní nedostatky odstraněny. Obhájci nechtě se z opatrnosti o pobytu obviněného informují u příslušného orgánu trestního řízení. Případné přetrvávající závady lze signalizovat Komoře.

*JUDr. Jiří Klouza
tajemník ČAK*

3) Studijní pobyt skupiny advokátů – členů Výboru lidských práv a spolupráce s Radou Evropy v Radě Evropy a u Evropského soudu lidských práv ve dnech 13. – 17. září 1999

Na žádost České advokátní komory zařadila Rada Evropy tento pobyt, jehož se zúčastnilo 12 advokátů, do svých plánů spolupráce s Českou republikou na r. 1999 (ADACS).

Cílem bylo seznámit alespoň základní skupinu zainteresovaných nejen s procedurou Evropského soudu lidských práv, jehož zasedání se zúčastnili, ale poskytnout jim celkový přehled o

- přípravě a posuzování stížností podaných k Evropskému soudu na porušení Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, možnostech, které pro uplatnění stížností poskytuje Evropská sociální charta,
- tom, jakým způsobem Výbor ministrů Rady Evropy monitoruje plnění smluvních závazků členskými státy, včetně závazků, které převzala v souvislosti se svým členstvím ve zmíněné Úmluvě, a jak jsou tyto závazky případně vymahatelné,
- mechanismech zajišťujících fungování Evropské úmluvy proti mučení (ve výboru této úmluvy „CPT“ zastupuje Českou republiku JUDr. Zdeněk Hájek, advokát),
- práci Evropské komise pro demokracii (tzv. „Benátská komise“), v níž ČR zastupuje JUDr. Cyril Svoboda, předseda Petičního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR,
- práci s civilními i trestními Úmluvami Rady Evropy, aktivitách Rady Evropy při jejich realizaci a nejnovějším vývoji u některých z nich.

Program pobytu byl výborně organizován Ředitelstvím lidských práv Rady Evropy.

Hlavním bodem studia byla účast na zasedání Evropského soudu, který projednával dva případy stížností, a to Ignaccolo-Zenide v. Romania a Voisine v. France.

Studijní skupina se setkala také s velvyslancem České republiky při Radě Evropy JUDr. Jiřím Muchou i soudcem Evropského soudu lidských práv za Českou republiku JUDr. Karlem Jungwierthem.

Hlavním cílem fungování Výboru lidských práv a spolupráce s Radou Evropy je vzdělávání v oblasti lidských práv. Jak odborná, tak společenská stránka pobytu advokátů, kteří nová poučení v rámci svého studijního pobytu v Radě Evropy hledali, byla bohatě vyplněna a z ohlasu od účastníků lze soudit, že jejich očekávání bylo splněno. Vyslovili přesvědčení, že bude užitečné, jestliže se i v r. 2000 mezinárod-

nímu oddělení podaří do programů spolupráce s Radou Evropy požadavek na organizaci obdobného pobytu zařadit, případně i pro jinou skupinu zájemců z řad advokacie. Mezinárodní oddělení proto tento námět uplatnilo prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti, které s Radou Evropy o programech na r. 2000 jedná.

JUDr. Jana Wurstová

4) Informace o výsledku advokátních zkoušek ve II. pololetí – II. termín

Zkoušky se konaly ve dnech 15. 11. – 17. 11. 1999 (písemná část) a ve dnech 29. 11. – 1. 12. 1999 (ústní část) před devíti zkušebními senáty. Prospělo 89 koncipientů, z toho 20 s prospěchovým stupněm výtečně. Neprospělo 22 koncipientů, šest z jednoho oboru, deset ze dvou zkušebních oborů, dva ze tří zkušebních oborů, jeden ze čtyř a tři ve všech pěti zkušebních oborech. Podle zkušebních oborů neprospělo osm koncipientů z práva občanského, rodinného a pracovního, deset z obchodního práva, čtrnáct z trestního práva, deset z ústavního a správního práva, devět z předpisů upravujících poskytování právních služeb.

Výtečně prospěli:

Mgr. Jana Bodláková, Praha; Mgr. Pavlína Beránková, Praha; Mgr. Jiří Fiala, Praha; Mgr. Jaroslav Havel, Praha; Mgr. Kateřina Hložková, Praha; Mgr. Hana Kameníková, Praha; Mgr. Miroslav Mlčák, Klatovy; Mgr. Pavel Motl, Mladá Boleslav; Mgr. Karla Návedlová, Nový Jičín; Mgr. Pavel Palatický, Brno; Mgr. Bohumil Petřů, Praha; Mgr. Štěpán Schenk, Přerov; Mgr. Marcela Staňková, Havířov; Mgr. Jiří Sixta, Praha; Mgr. Ivo Šotek, Olomouc; Mgr. Kateřina Šrámová, Praha; Mgr. David Urbanec, Praha; Mgr. Radek Vachtl, Praha; Mgr. Ing. Tomáš Veselý, Pardubice; Mgr. Jitka Železná, Praha.

JUDr. Milan Skalník
předseda zkušební komise ČAK

5) *Informace o výsledku uznávacích zkoušek*

Zkoušky se konaly dne 25. 11. 1999. Zúčastnilo se jich 17 zahraničních advokátů. Podle své volby skládalo šest advokátů zkoušku v jazyku anglickém, stejný počet v jazyku německém, tři v češtině a dva v jazyku francouzském. Prospělo 15 advokátů, neprospěli dva.

JUDr. Milan Skalník
předseda zkušební komise ČAK

6) Fakultativní semináře pro advokátní koncipienty – sdělení

(čl. 13 usnesení č. 1 představenstva ČAK o výchově, Věstník ČAK, částka 1/1998, Věstník ČAK, částka 4/1998, str. 51)

Oddělení výchovy sděluje:

1) dne **11. 4. 2000** se koná seminář na téma **Cenné papíry a obchodování s nimi** (lektorka JUDr. Jaroslava Schneweisová, KOS Brno);

Seminář se koná v Brně v budově Právnické fakulty MU, Veveří 70, od 9.00 do 12.00 hodin.

2) dne **4. 5. 2000** se koná seminář na téma **Cenné papíry a obchodování s nimi** (lektorka JUDr. Jaroslava Schneweisová, KOS Brno);

3) dne **12. 5. 2000** se koná seminář na téma **Mediaální právo v praxi, tiskové právo, ochrana osobnosti** (lektorka JUDr. Helena Chaloupková, advokátka);

4) dne **19. 5. 2000** se koná seminář na téma **Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci** (lektor JUDr. Jan Vyklický, předseda Obvodního soudu pro Prahu 10);

5) dne **16. 6. 2000** se koná seminář na téma **Obhajoba ve věcech trestných činů v dopravě** (lektor JUDr. Karel Friml, advokát).

Semináře se konají v budově ČAK, Národní třída 16, Praha 1, 3. poschodí – zasedací síň, vždy od 9.00 do 12.00 hodin.

Jedná se o nepovinné výchovné akce, cestovné, ubytování a stravné nesou koncipienti (čl. 15 usnesení). Účastnický poplatek se nevybírání. Advokát je povinen účast na výchovných akcích umožnit (čl. 5 usnesení).

Příhlášky na semináře zaslejte na formuláři, který je otištěn na konci časopisu (str. 127) na adresu Česká advokátní komora, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, k rukám pí Anny Šolcové, **nejpozději do 31. března 2000.**

7) Upozornění advokátním koncipientům **– konání seminářů v Brně**

Oddělení výchovy kanceláře ČAK s odvoláním na oznámení uveřejněné ve Věstníku ČAK, částka 3/1999 str. 54, sděluje koncipientům zapsaným do seznamu koncipientů v roce 1999 a zařazených do seminární skupiny E, že semináře pro druhý rok právní praxe pro tuto **skupinu E/II/99** se konají v Brně, v budově Právnické fakulty MU, Veveří 70, 9–12, 13–16 hodin.

<i>datum:</i>	<i>témata:</i>
13. 3. 2000	1a, 1b
6. 4. 2000	2a, 2b
13. 4. 2000	3a, 3b
25. 4. 2000	4a, 4b

JUDr. Jaroslava Vanderková

INFORMACE

Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie – po třech letech výuky výběrového předmětu na Právnické fakultě Západočeské univerzity

V letním semestru školního roku 1996 – 1997 byla zahájena na Právnické fakultě Západočeské univerzity výuka výběrového předmětu „Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie“. Vedle „Právní etiky“, kterou zde tradičně přednáší JUDr. Karel Čermák, tak byl otevřen druhý obor, který studentům mj. dává možnost získat informace o organizaci právnických povolání a jejich úloze v občanské společnosti. Oba předměty jsou přednášeny po dvě vyučovací hodiny týdně, v obou případech je kurz zakončen zkouškou. O oba předměty je každoročně mezi studenty

velký zájem, takže konečný počet přihlášených obvykle přesáhne kvótu, stanovenou orientačně pro výběrový obor. S ohledem na ročník zahájení výuky obou předmětů je jisté, že někteří absolventi, kteří alespoň jedním z volitelných kurzů prošli, jsou dnes advokátními koncipienty.

Ve školním roce 1996 - 1997 nebyla pro obor Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie k dispozici skripta. Ta přednášející dokončil v únoru 1998,¹⁾ v současné době je náklad 500 výtisků téměř rozprodán. Kromě skript tvoří předepsanou literaturu dvojdílný přehled právních předpisů o advokacii z let 1868 - 1994 vydaný Českou advokátní komorou v r. 1995²⁾ a sociologické pojednání Karla Květa Advokacie³⁾ vydané poprvé v r. 1938. Kromě absolvování přednášek studenti každoročně zpracovávají seminární práci, jež má být úvahou či polemikou, vycházející z četby Květovy práce.

Lze konstatovat, že seminární práce mívají velmi dobrou úroveň a že kandidáti bývají u zkoušek připraveni tak, že většinou jsou hodnoceni stupni výborně a velmi dobře. Ve školním roce 1998 - 1999 obhájil student pátého ročníku Daniel Baloun před komisí ve složení Stanislav Balík, Hana Pokorná a Petra Píková s prospěchem diplomovou práci na téma Advokacie plzeňského regionu v letech 1868 - 1914.

Následujícími cíli a úkoly v daném oboru je připravit doplněně vydání skript reagující mj. na novelu zákona o advokacii, připravit v podobě skript výbor z textů zahrnující hlavní prameny k dějinám advokacie od jejího počátku až do současnosti a v neposlední řadě i hledat další diplomanty, kteří by mapovali historii advokacie nejen v Praze, ale i mimopražských regionech, popř. zpracovávali další témata z daného oboru.

Dějiny advokacie se staly jedním ze stálých témat při vstupním školení advokátních koncipientů. Nezbyvá, než si přát, aby přednáška na školení koncipientů mohla být rekapitulací a rozšířením univerzitních přednášek a aby historická problematika byla v budoucnu zařazena i mezi otázky u advokátních zkoušek.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Poznámky:

- ¹⁾ Srv. S. Balík, *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, Plzeň 1998.
- ²⁾ Srv. S. Balík, R. Keller, *Tradice advokacie v českých zemích. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868-1948*, Praha 1995, též *Česká advokacie v dobách zkoušky. Právní předpisy o advokacii z let 1948-1994*, Praha 1995.
- ³⁾ Druhé vydání srv. K. Květ, *Advokacie. Příspěvek k sociologii advokátního stavu*. Praha 1996.

Z KÁRNÉ PRAXE

Je závažným porušením povinností advokáta, jestliže nesplní pokyn klienta k výplatě svěřených peněz jeho věřitelům.

Kárný senát kárné komise ČAK rozhodl dne 1. 10. 1999 ve věci K 59/99 kárně obviněného Mgr. Z. M. takto:

Kárně obviněný je vinen, že

1. ač převzal od svého klienta V. M. částku 40 000,- Kč na zaplacení dluhu jeho věřitelům, manželům Ing. J. a J. B., vyplatil jim pouze 25 000,- Kč s tím, že zbytek dluhu a výlohy spojené s vymáháním ve výši 17 600,- Kč poukáže do 7 dnů od právní moci konkrétně uvedeného soudního usnesení, tuto částku nezaplatil ani v prodloužené lhůtě splatnosti do 14. 5. 1997, kterou mu věřitelé poskytli doporučeným přípisem ze 6. 5. 1997,
2. ač byl ve věci stížnosti paní J. B. kontrolním oddělením ČAK dopisy ze dne 30. 12. 1998 a 21. 1. 1999 vyzván k předložení klientského spisu, výzvámy nevyhověl,

tedy

ad 1) peníze, které převzal ke stanovenému účelu nevyplatil a ponechal si je pro sebe, tedy nejednal v souladu s příkazem klienta, nejednal čestně, tímto nepoctivým jednáním snižoval důstojnost advokátního stavu,

ad 2) neumožnil členům kontrolní rady přístup ke všem písemnostem, čímž

ad 1) porušil ust. § 16 odst. 1, 2, § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, čl. 9 odst. 2 pravidel profesionální etiky advokátů ČR,

ad 2) porušil ust. § 46 odst. 4 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii a čl. 59 odst. 2 organizačního řádu ČAK.

Za to se mu ukládá podle § 32 odst. 1 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii jako kárné opatření

pokuta ve výši 20 000,- Kč.

Z odůvodnění:

Kárnou žalobou, podanou dne 3. 5. 1999 předsedou kontrolní rady ČAK, bylo kárně obviněnému kladeno za vinu výše uvedené jednání.

Kárně obviněný se ke stížnosti paní J. B., ani ke kárné žalobě, a to ani po urgencích, nevyjádřil. K nařízenému kárnému jednání, přestože doručení bylo řádně

vykázáno, se nedostavil. Proto bylo ve smyslu ust. § 16 odst. 2 kárného řádu jednáno v nepřítomnosti kárně obviněného.

Byly provedeny všechny listinné důkazy obsažené ve spise, zejména přečtením stížnosti ze 17. 12. 1998, dopisů kárně obviněného manželu stěžovatelky ze dne 31. 10. 1996 a 27. 11. 1996, potvrzení kárně obviněného ze dne 11. 12. 1996 o převzetí dluhu, usnesení OS pro Prahu 6 z 26. 8. 1996, dopisů stěžovatelky kárně obviněnému z 6. 5. 1997 a 22. 3. 1998, výpisu z matriky. Kárný senát dovodil, že provedené dokazování potvrdilo opodstatněnost podané kárné žaloby a že je nesporné, že kárně obviněný se dopustil skutků tak, jak je mu kladeno za vinu, tedy ad 1) peníze, které převzal ke stanovenému účelu nevyplatil a ponechal si je pro sebe, tedy nejednal v souladu s příkazy klienta, nejednal čestně a tímto nepoctivým jednáním snižoval důstojnost advokátního stavu, ad 2) neumožnil členům kontrolní rady přístup ke všem písemnostem.

Kárný senát dospěl proto k závěru, že se jedná o kárná provinění a s přihlédnutím ke skutečnosti, že se nejedná o první kárné provinění kárně obviněného, uložil mu jako kárné opatření pokutu ve výši 20 000,- Kč.

Rozhodnutí je pravomocné.

Připravil JUDr. Jan Syka

FEJETON

První gratulant

(vzpomínka na slib advokátů)

Konečně! Po 25 letech od promoce, šesti letech práce v advokátní kanceláři a dvojím absolvování zkouškového maratonu mi zbývalo splnit poslední podmínku k dosažení kýžené mety – zápisu do seznamu advokátů – složení slavnostního slibu.

Abych tuto událost jaksepatří oslavila, nechala jsem si vytisknout oznámení a rozdávala je mezi známými. Leč příznivá odezva se nějak nedostavovala, poněvadž známí nevěděli, k čemu mi vlastně mají gratulovat. Někteří mi blahopřáli k promoci, jiní dokonce k maturitě. Vědoma si stísněných prostor v sídle advokátní komory, již jsem nikoho z příbuzných k účasti na slavnostním aktu nezvala a odjela jsem v den D do Prahy sama.

Moje „třetí promoce“, jak tento akt výstižně nazval brácha, proběhla beze všech oficialit. Žádné insignie, žádné taláry, žádné přísahy „na slizkého hada“ (jak si to

představoval přítel lékař), ba ani žádný pedel nastrojený do divadelního kostýmu. Do nevelkého sálu nás kandidáty pouštěli po skupinkách. V čele seděl předseda Komory v civilním obleku a slib jsme skládali do jeho rukou pouhým podáním ruky. Občas u toho zacvakaly fotoaparáty příbuzných tísňících se u stěny. Po složení slibu následoval projev předsedy, převážně o morálce. Na rozloučenou jsme obdrželi sbírku rozhodnutí kárné komise za posledních 7 let.

Unavená a mírně otrávená z této ne příliš slavnostní atmosféry bloumala jsem pak po Národní třídě, až jsem dorazila na Jungmannovo náměstí a ze zvědavosti jsem vešla otevřenými vraty do nějakého klášterního areálu. Ocitla jsem se na nádvoří, jemuž vévodil gotický kostel. Z vývěsky na dveřích jsem zjistila, že jde o známý chrám Panny Marie Sněžné. Uvnitř bylo hrobové ticho, pár lidí se tu modlilo nebo jen tak odpočívalo od ruchu velkoměsta.

Náhle ke mně přistoupil neznámý Cikán (myšleno v tom magickém, uhrančivém smyslu, výraz Rom se tu nehodí), usmíval se od ucha k uchu jako starý známý, podával mi ruku a do toho ticha halasně zahlaholil: „Já vám přeji všechno nejlepší, hodně zdraví, ať se vám v životě daří a jak mi říkala moje maminka...“ (už si nevzpomínám, co mu říkala)... „a abych se vám představil, já jsem Jeník a vy jste Mařenka.“

Zůstala jsem stát s otevřenou pusou – jak mohl vědět, že čekám gratulaci, a od kdekdo zná moje jméno? Ještě uvedl, že pochází z Moravy, ze Slovácka (já také).

Teď jsem jenom čekala, kolik mě ta gratulace bude stát. A skutečně již k tomu směřoval: „Víte, jsem válečný sirotek, vyřizuji si odškodnění, mám dostat 200 tisíc, ale peníze pořád nejdou a teď potřebuji 28 korun na léky.“

No, naštěstí to není tak mnoho a u nás na Moravě se za vinšování vždycky něco dává. Neměla jsem drobné, tak jsem mu dala dvě dvacetikoruny. Ať mi ty úspěchy neodnese!

JUDr. Marie Ludvová
advokátka v Ostravě

Z MINULOSTI

Šlechtické tituly

V souvislosti s probíhajícími restitučními v naší zemi se čas od času objevují různé polemiky o používání šlechtických titulů v současné době, a proto mám za to, že by bylo možná zajímavé se na tuto oblast podívat z hlediska právní úpravy.

Nejprve bych však uvedl několik historických údajů. V rakousko-uherské monarchii existovala celá škála šlechtických titulů. Nejnižším stupněm byl šlechtic (německy Edler). Pak následovaly stupně rytíř (Ritter), svobodný pán nebo baron (Freiherr), hrabě (Graf), kníže (Fürst), vévoda (Herzog) a konečně arcivévoda jako příslušník habsburského rodu (Erzherzog). Všichni příslušníci těchto šlechtických titulů měli v úředním a protokolárním styku nárok na zvláštní oslovení. U šlechtice a rytíře to bylo: urozený pane, u svobodného pána – barona: vysoce urozený pane barone, hrabě pak měl nárok hned na několik oslovení, ze kterých si bylo možno vybrat: Vaše hraběcí milosti, Vaše osvícenosti nebo vysoce urozený pane hrabě. Také u knížete bylo několik variant: Vaše jasnosti, Vaše knížecí milosti nebo nejjasnější kníže. Arcivévoda pak měl nárok na oslovení: Vaše císařská a královská výsosti.

Jedním z prvních zákonů nově vzniklé Československé republiky byl zákon č. 61/1918 Sb. z. a n., jímž se zrušují šlechtictví, řády a tituly. Tento předpis zrušil šlechtictví a řády, jakož i veškerá z nich plynoucí práva. Dále stanovil, že bývalí šlechtici nesmějí užívat svého rodného jména s přídomkem nebo dodatkem vyznačujícím šlechtictví. Kromě toho tento zákon zrušil též tituly, které byly udělovány jako pouhá vyznamenání. Těchto titulů měla stará monarchie také hodně. Z hlediska historického stojí za to si připomenout, že nejvyšším čestným titulem byl titul komoří, který se uděloval pouze těm šlechticům, kteří se mohli prokázat šestnácti urozenými předky. Komoří měli při různých ceremonálních slavnostech zvláštní výsadu – mohli nosit na kalhotách na obou polovinách zadní části těla vyšíty nebo namalovaný zlatý klíč. Dalším čestným titulem v pořadí byl tajný rada. Stojí za to si připomenout, že císař pán měl nositele tohoto titulu ve zvláštní oblibě a oslovoval je poměrně familiárním výrazem, který by se mohl do češtiny volně přeložit jako: strejdo. Dále následovala celá řada dalších čestných titulů, které sice podle svého označení vzbuzovaly dojem, že jsou spojeny s nějakou funkcí, ale ve skutečnosti se jednalo opět o tituly čestné, jako např. nejvyšší lovcí, nejvyšší kuchmistr apod.

Shora uvedený zákon sice zrušil šlechtické a čestné tituly a zakázal jejich používání, ale pro případ porušování nestanovil žádné sankce. Protože i přes tento zákaz se tyto tituly dále běžně používaly, byl vydán zákon č. 243/1920 Sb. z. a n., který již v § 6 stanovil konkrétní sankce za úmyslné a veřejné užívání šlechtických titulů, erbů, řádů a vyznamenání. Kdo tento zákaz porušoval, dopustil se přestupku a mohl být potrestán peněžitým trestem od 50 do 15 000,- Kč, nebo vězením od 24 hod. do 14 dnů (na Slovensku se místo pojmu vězení používal v této souvislosti krásný pojem uzamčení).

I přes stanovení těchto sankcí se šlechtické a čestné tituly přesto nadále používaly, a proto Národní shromáždění vydalo pod č. 268/1936 Sb. z. a n. nový zákon o řádech a titulech. Tento zákon v § 7 rozvedl další skutkové podstaty přestupků za

užívání těchto titulů a zpřísnil i ukládané sankce – horní hranice peněžitého trestu se zvýšila do 20 000,- Kč a u vězení do 2 měsíců. Dále bylo stanoveno, že v případě nedobytnosti peněžitého trestu lze uložit náhradní trest vězení do 2 měsíců a konečně bylo stanoveno, že tato jednání jsou trestná i pokud byla spáchána našimi občany v cizině.

Další právní úprava používání těchto titulů byla provedena již za protektorátu vládním nařízením č. 220/1939 Sb. z. a n. Toto vládní nařízení je velmi stručné. V podstatě pouze stanovilo, že ta ustanovení zákona č. 61/1918 Sb. z. a n., která zrušila řády a tituly, pozbývají platnosti. Dále bylo výslovně uvedeno, že právní úprava šlechtictví bude provedena zvláště. K tomu však nikdy nedošlo. Občas se v odborném tisku objevují názory, zda toto vládní nařízení bylo vydáno v souladu s dřívějšími ústavními a zákonnými principy a zda po válce automaticky bylo zrušeno, či nikoliv. K první otázce bych uvedl, že z hlediska čistě právního bylo vydáno v souladu s tehdejšími zákonnými principy, protože ještě před vznikem protektorátu za tzv. druhé republiky byl vydán pod č. 330/1938 dne 15. 12. 1938 tzv. Ústavní zmocňovací zákon, který vládě taková oprávnění dal. Pokud jde o poválečnou situaci, lze odkázat na ústavní dekret prezidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. 8. 1944, který byl úředně uveřejněn jako příloha vyhlášky ministra vnitra č. 30/1945 Sb. zák. ze dne 27. 7. 1945. Zde z hlediska právního je situace poněkud složitější. Tento dekret v článku 1 odst. 2 stanovil, že předpisy vydané v době nesvobody od 30. 9. 1938 až do dne, který bude určen vládním nařízením, nejsou součástí Čsl. právního řádu. Zároveň v článku 2 odst. 1 stanovil, že na přechodnou dobu bude možné používat z těchto předpisů ty, které se nepříčí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám Čsl. ústavy. Konec této přechodné doby měl být určen zákonem. Dále bylo stanoveno, že naprosto jsou vyloučeny z používání po přechodnou dobu předpisy z oborů soudního práva trestního, soudního řízení trestního, práva osobního a práva rodinného. Je otázkou, zda do této skupiny šlo zařadit i zmíněné vládní nařízení č. 220/1939, či nikoliv. Nicméně tehdejší právní teorie i praxe vycházela z toho, že vládní nařízení platnosti pozbylo a že se tedy obnovil vlastně zákon č. 268/1936. Dne 25. 3. 1948 pak byl vydán zákon č. 55/1948 Sb., kterým se měnil a doplnil shora uvedený zákon č. 268/1936. Tento nový zákon však žádnou další úpravu šlechtictví ani používání šlechtických a čestných titulů neprovedl. Provedl v podstatě pouze úpravu používání nových vyznamenání a pamětních odznaků s tím, že nesmí dojít k záměně se šlechtickými a čestnými tituly a starými řády.

JUDr. Milan Závurka,
Okresní soud Kutná Hora

Odešel JUDr. Jan Kober

Dne 16. 11. 1999 zemřel JUDr. Jan Kober, emeritní brněnský advokát. Odešel po krátké nemoci, nedlouho po svých 88. narozeninách.

V mládí i v době dospělosti měl zálibu ve sportování. Ještě jako sedmdesátník hrával stolní tenis a i v tomto věku se v rámci jihomoravské advokacie řadil k nejlepším. Jeho velkou zálibou bývalo lyžování. Byl také řadu let členem právní komise Svazu lyžařů. Věnoval se též letectví. Byl nejen aktivním sportovním letcem – pilotem, ale i organizátorem a funkcionářem tohoto sportovního odvětví. Po roce 1945 byl jednatelem Moravského zemského aeroklubu. Zastupoval pak letecký sport – v letech 1946 až 1948 – i v Mezinárodní aeronautické federaci (FAI).

V pozdějších letech se zájmem JUDr. Kobera stala vlastivěda. I na tomto poli brzy působil jako organizátor. V rodné Olešnici založil vlastivědný kroužek a významně se podílel zejména na jeho publikační činnosti. Kroužek ocenil jeho záslužnou práci mimo jiné tím, že jej zvolil svým čestným předsedou.

Rovněž genealogii se JUDr. Kober věnoval. Patrně to souviselo s jeho zálibou v historii a úctou k tradicím. Podařilo se mu vypátrat údaje o více než třech stech svých předcích.

Další zájmovou oblastí JUDr. Kobera byla Právnícká jednota. Dlouho a významně v ní působil. Již ve 30. letech byl členem a – jak bylo pro něj příznačné – také funkcionářem Moravské právnícké jednoty. Později byl členem Jednoty českých právníků. Aktivně se projevoval zejména v období Pražského jara. V Jednotě se opět více uplatnil po listopadu 1989. Koberova činnorodá práce byla v této organizaci do té míry přínosem, že Městské sdružení Jednoty v Brně rozhodlo o udělení titulu čestný předseda a Ústředí JČP v Praze mu udělilo své nejvyšší vyznamenání – stříbrnou medaili JUDr. Antonína Randy.

Při vši úctě k pozoruhodné a mnohostranné zájmové činnosti zesnulého JUDr. Kobera spočívá těžiště významu jeho osobnosti nepochybně v jeho profesní právnícké aktivitě po skončení studia na Právnícké fakultě Masarykovy univerzity v Brně v roce 1935.

Po únoru 1948 se pro své politické názory netěšil přízni tehdejšího vedení advokacie.

Navzdory politickému klimatu spatřoval JUDr. Kober ve výkonu advokacie své životní poslání. Byl z těch, kteří advokacii vždy pojímali především jako službu lidem. Skutečnost, že advokát má mnohdy roli oponenta státu, mu tehdy zvláště konvenovala. Byl-li právě v této roli, využíval jí do krajnosti, nejednou se pohyboval na samotné „hraně“.

Zesnulý JUDr. Jan Kober byl jako advokát činný po dobu 40 let, až do odchodu do důchodu v roce 1977. Po sametové revoluci, na prahu životní osmdesátky, v roce 1991, se stal opět aktivním advokátem. Praxi pak vykonával ještě několik let, již v menším rozsahu, avšak vždy s nejvyšším nasazením.

JUDr. Kober si dokázal získávat důvěru lidí svou erudicí, zájmem o jejich právní potřeby a osudy i svým důstojným vystupováním. Nemálo přispělo k vysokému kreditu JUDr. Kobera i to, že byl mimořádně zdatný po stránce jazykové, že ovládal aktivně několik cizích řečí, a pokud šlo o němčinu a francouzštinu, byl soudním tlumočnickem.

Pro svou odbornost, dovednosti a vlastnosti byl všeobecně uznávaným odborníkem, zejména civilistou. Co však patrně bylo nejceněnější, vážili si ho mimořádně klienti, kterým důsledně a obětavě sloužil.

Každodenní advokátní praxe naplňovala pouze část bohatého duševního života JUDr. Kobera. Předával také své hluboké znalosti advokátním koncipientům. V šedesátých letech, ba i po roce 1970, přednášel nejednou na odborných školeních v rámci Jihomoravského sdružení advokátů i na celostátních školeních. Byl tehdy také členem občanskoprávní sekce Ústředí české advokacie a publikoval v odborných časopisech. Také v rámci advokacie se uplatnil již zmíněný Koberův zájem o historii. Tak tomu bylo zejména v době jeho členství v České advokátní komoře. Byla publikována jeho studie s názvem Počátky Moravské advokátní komory. Nákladem České advokátní komory vyšlo jeho dílo s titulem Advokacie v českých zemích v letech 1848 – 1994.

JUDr. Jan Kober jako odborník patřil ke špičkovým brněnským advokátům po několik desetiletí a vynikal i v rámci české advokacie. Byl advokátem mimořádně svědomitým, pečlivým, vědom si svého společenského a lidského poslání.

JUDr. Kober rád říkával: „Honeste vivere, neminem laedere“. Tím se také ve svém životě řídil. Měl silně vyvinutý smysl pro povinnost, bylo na něj bezvýjimečně spolehnutí. Jako takový zůstane zapsán v paměti svých kolegů i tisíců lidí, jimž obětavě pomáhal.

JUDr. Jindřich Skácel

Ole R. Sandberg
(USA – Švédsko)

Úvod do právního systému USA pro uvážlivého zahraničního advokáta

1. CÍL TÉTO STATI

Právní systém USA je složitý a navzdory terminologickým podobnostem se zásadním způsobem liší od systémů občanského práva většiny evropských zemí.

Cílem tohoto krátkého úvodu je umožnit Vám, zahraničnímu advokátu, efektivní komunikaci s Vaším klientem a americkými právníky Vašeho klienta ohledně základních aspektů práva USA, nic více. Určité základní avšak fundované znalosti o právním systému USA Vám mohou pomoci při poskytování poradenských služeb Vašemu klientu i při jednání s americkým advokátem za účelem řešení právních problémů Vašeho klienta.

2. NĚKTERÉ ZÁKLADNÍ RYSY PRÁVNÍHO SYSTÉMU USA

a) Federální v. státní právo

Právní a vládní systém USA je v souladu se svým názvem federálním systémem. Rozsáhlé oblasti práva jsou více méně výlučnou sférou různých států. Významnou část práva ovlivňujícího podnikatelské aktivity zahraničního podniku v USA představuje státní právo. Nicméně existuje málo právních problémů, jimž musí čelit zahraniční podniky v USA, neobsahujících alespoň potenciálně federální prvky. Proto je rozumné získat informace týkající se federálního práva i práva státu nebo států, v jejichž jurisdikci bude příslušný podnik provádět své podnikatelské aktivity. Mezi právními předpisy různých států existují podstatné rozdíly v řešení různých problémů. Pro omezené účely tohoto úvodu nebudeme většinou tyto rozdíly brát v úvahu, neboť celkové rysy komerčního práva a občanskoprávního řízení jsou většinou států podobné.

b) Federální v. státní soudy

Spojené státy mají několik rozdílných, paralelních a částečně se překrývajících soudních systémů: na jedné straně federální soudní systém a na straně druhé různé státní soudní systémy. Stanovení byt' jen přibližné hranice mezi jurisdikcemi těchto různých soudních systémů je obtížné. Rovněž je často obtížné předvídat, které soudní fórum s konečnou platností rozhodne o konkrétním sporu. Zahraniční účastníci sporů mají v případech týkajících se vysokých sporných částek často právo na federální soud, bez ohledu na to, zda právem rozhodným pro řešení příslušného sporu je státní právo nebo federální právo.

c) Federální v. státní a místní správní orgány

V USA existují federální, státní a místní správní orgány. Federální správní orgány se většinou zabývají záležitostmi „národního“ charakteru, jako je obrana, zahraniční politika a mezinárodní obchod, zatímco státní a místní orgány se většinou zabývají „místními“ záležitostmi, například vnitrostátním obchodem, problémy užívání půdy a podobnými problémy. Zahraniční podnik by měl být připraven na jednání jak se státními, tak federálními správními orgány. Je všeobecným pravidlem, že je riskantní nedodržovat předpisy kteréhokoli správního orgánu. Vymáhací žaloba státních a místních orgánů bývá ovlivněna ohledem na možné škodlivé důsledky pro místní zájmy, a proto bývá poněkud těžkopádnější než vymáhací žaloby federálních orgánů. Vymáhání žaloby vedené kterýmkoli správním orgánem USA proti Vašemu klientu vyžaduje pečlivou odezvu.

3.**AMERIČTÍ PRÁVNÍCI****a) Udělování licencí a řízení činnosti advokátů je převážně státní záležitostí**

Ve Spojených státech neexistuje žádná národní advokátní komora. Udělování licencí a řízení činnosti právníků jsou záležitostmi jednotlivých států a ve většině států jsou svěřeny státním advokátním komorám, jež se těší značné míře nezávislosti na orgánech státní správy. Kritéria pro přijetí do advokátní komory se u jednotlivých států liší a přijetí v jednom státě nezajišťuje následné přijetí v jiném státě. Advokát může jednat jako právní zástupce zastupující před soudy pouze ve státě nebo státech, ve kterých byl přijat (pokud není přijat pro haec vice), a v tomto případě by se měl - a v některých případech musí - připojit k místnímu advokátu. Advokát, jemuž je povoleno vykonávat praxi před soudy příslušného státu může být rovněž na požádání připuštěn k praxi před federálními soudy nacházejícími se

v tomto státě. Právník nemusí být schopen poskytovat poradenské služby ohledně záležitostí týkajících se práva jiných států, než je stát, ve kterém je tomuto právníku dovoleno vykonávat praxi. V důležitých záležitostech týkajících se práva konkrétního státu je rozumné vyhledat pomoc advokáta, jemuž je povoleno vykonávat praxi v tomto státě.

b) Vysoká míra specializace

Ve Spojených státech neexistuje žádný formální rozdíl mezi advokáty zastupujícími před soudy a všeobecnými advokáty, podobný například rozdíl mezi barristery a advokáty nezastupujícími před soudy ve Velké Británii. V praxi existuje minimálně ve velkých metropolitních oblastech téměř stejně absolutní rozdíl mezi advokáty pro občanskoprávní věci (tj. barristery) a obchodními advokáty (tj. advokáty nezastupujícími před soudy). Obchodní advokáti nevyšetřují případy, ani případy týkající se záležitostí, pro něž mají zvláštní odborné znalosti. Advokáty je možno rozlišovat na základě dalších specializací. Pravděpodobně nejvýznamnějším rozlišením z praktického hlediska je rozlišení v rámci právních zástupců zabývajících občanským právem na právní zástupce žalobců a obhájce. Právní zástupci žalobců převážně (nebo výlučně) zastupují žalobce, zatímco obhájci převážně (nebo výlučně) zastupují obžalované.

c) Odměna právního zastoupení

„Standardní“ metodou odměňování amerických advokátů je odměna za dobu strávenou na dané záležitosti v předem dohodnuté hodinové sazbě nebo odměna odvozená nebo upravená na základě hodinové sazby.

d) Ujednání o odměně na základě výsledku (tj. „žádný výsledek – žádná odměna“)

Ujednání o odměnách, kdy odměna právníka závisí na tom, co klient získá na základě soudního řízení, jsou ve většině jurisdikcí neznámá. To však neplatí ve Spojených státech, kde odměna na základě výsledků bylo dlouho používáno pro odměňování právních zástupců žalobců. Užívání odměn na základě výsledků bylo původně omezeno na klasické občanskoprávní případy (tj. převážně případy týkající se žalob na ekonomické odškodnění za škody na zdraví a škody na majetku), avšak v posledních letech je obvyklejší i v jiných typech případů, včetně obchodních sporů.

ZVLÁŠTNOSTI OBČANSKOPRÁVNÍ PRAXE A OBČANSKOPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ USA

a) Úvod

Mnoho rysů a charakteristických vlastností práva, právní kultury a přístupu k řešení právních problémů USA, jež mohou zahraničního pozorovatele zpočátku mást, přímo vyplývá z jistých zvláštností amerického systému občanskoprávního řízení. Dále uvádíme krátký popis některých z těchto zvláštností.

b) Boje o jurisdikci

Soudy s dvěma nebo více soudními systémy mají časté spory o jurisdikci nad konkrétním případem. S ohledem na daný případ mohou mít soudy několika států souběžnou jurisdikci, stejně jako státní a federální soudy. Soudy v jedné jurisdikci mohou být vnímány jako více či méně přátelské nebo vhodné pro jednoho účastníka sporu než soudy v jiných jurisdikcích, jež jsou potenciálně k dispozici. Z různých strategických důvodů nebo z důvodu vhodnosti se může rozpoutat dlouhý boj o příslušný soud, někdy s odvolací mezihrou, než je problém nakonec vyřešen.

c) Použití poroty jako orgánu zjišťujícího skutečnosti v občanskoprávních případech

USA mají na rozdíl od většiny států systém občanskoprávního soudního řízení, jenž účastníkům sporu uděluje ve většině občanskoprávních sporů právo, pokud je zvolí, na vyšetřování jejich případu před porotou jednající jako „orgán zjišťující skutečnosti“. Ve skutečnosti právo nechat o faktických problémech většiny občanskoprávních (jakož i trestních) soudních procesů rozhodnout porotu je ústavním právem jak na základě Ústavy USA, tak na základě ústavy většiny států. Použití poroty v občanskoprávních případech je obvykle považováno za významnou výhodu pro žalobce, protože převládá názor, že porotci podléhají emocím a jsou ovlivňováni sympatiemi a udělují podstatně vyšší finanční odškodnění než soudci.

d) Neplatí pravidlo „ten, kdo prohraje, platí“

Spojené státy nemají pravidlo, jež je běžné v jiných jurisdikcích, že strana, jež prohraje spor, zaplatí druhé straně poplatky právního zastoupení. Absence pravidla „ten, kdo prohraje, platí“ odstraňuje hlavní záporný stimul soudního procesu. Smluvní strany smlouvy často zahrnou do smlouvy ustanovení týkající se poplatků právního zastoupení vítězné smluvní strany na základě smlouvy, avšak poplatky

přiznané v souladu s takovým ustanovením zřídka kdy odpovídají skutečným nákladům soudního procesu, a kromě toho toto ustanovení platí pouze pro spory vyplývající z příslušné smlouvy. Existují však zákony vytvářející právo inkasa poplatků právního zastoupení v jistých typech případů jako jsou případy autorských práv, případy iniciované na základě zákonů o ochraně spotřebitele a některé jiné případy.

e) Široce rozšířené používání odměn na základě výsledků

Právní zástupci žalobců v případech zahrnujících škodu na zdraví nebo škodu na majetku (klasické občanskoprávní případy) jsou téměř všeobecně odměňováni prostřednictvím odměn na základě výsledku. Používání těchto odměn se stále častěji vyskytuje i v jiných typech případů. Odměny na základě výsledků se obvykle pohybují mezi 20 až 50 % celkové částky, kterou klient získá. Použití ujednání o odměnách na základě výsledků odstraňuje jiný hlavní záporný stimul působící proti zahájení soudního procesu, tj. riziko žalobce, že vynaloží značné náklady formou poplatků svému právnímu zástupci bez kompenzujícího zisku, a poskytuje právnímu zástupci žalobce přímý ekonomický podíl na výsledku sporu. Rovněž obtíže při kombinování praxe odměňování na základě výsledků a praxe vyúčtování, na základě úkolu nebo času vytvořily v rámci právní profese hlubokou propast mezi advokáty žalobců (jsou odměňováni na základě výsledků) a obhájci (jsou odměňováni na základě hodinové mzdy). Mnoho charakteristických rysů soudního systému USA je následkem tohoto rozdílu. Komora právních zástupců žalobců se stala ekonomicky silnou a politicky vlivnou. Legislativa, dokonce i legislativa čistě procedurální povahy, je často výsledkem politického kompromisu mezi právními zástupci žalobců a obžalovanými průmyslníky a jejich advokáty, což do amerického občanskoprávního řízení přináší občas orientální prvky.

f) Často nárokové a dosti často přiznávané exemplární odškodnění

Pro americký styl občanskoprávních soudních procesů je obvyklé nárokování a přiznávání exemplárního odškodnění. Exemplární odškodnění je přiznáváno za účelem potrestání viníka, vedle vlastního odškodnění získaného žalobcem. V posledních letech se nárokování a přiznávání exemplárního odškodnění velmi rozšířilo a exemplární odškodnění jsou často nárokována a dosti často přiznávána v případech, jež jsou v zásadě obchodními spory. Průměrná výše exemplárního odškodnění roste a přiznaná odškodnění často (avšak nikoli tak často, jak naznačují novinové titulky) dosahují astronomických částek.

g) Nároky na exemplární odškodnění jitrí spor

Přiznání exemplárního odškodnění vyžaduje alespoň v zásadě prokázání viny obžalovaného z mimořádně nesprávného jednání. Z tohoto důvodu žaloby a jiné soudní zápisy podávané americkým soudům často obsahují obvinění ze závažných trestných činů jako jsou „podvod“, „podvodné jednání“, „zlovolnost“, „útisk“, „vyděračství“, „spiknutí“ a podobně. V důsledku toho bývá intenzita sporů před americkými soudy vysoká i v poměrně běžných obchodních sporech.

h) Exemplární odškodnění jsou časově neomezená a nepojistitelná

Ve většině států jsou nároky na exemplární odškodnění předmětem výjimky z pojištění v rámci standardního pojištění obchodní odpovědnosti. Protože exemplární odškodnění jsou rovněž časově neomezená, obvinění vyžadující exemplární odškodnění vystavují obžalovaného potenciálně katastrofickým ztrátám, jež přímo ovlivní jeho výchozí pozici, nejen jeho budoucí pojistné náklady. Tato obvinění proto vytvářejí silný stimul pro agresivní obhajobu nebo potenciálně pro vyřešení i pochybných nároků.

i) Zjišťování skutečností před soudním procesem

Účastníci sporu před americkými soudy mají právo na provedení rozsáhlého zjišťování skutečností před soudním procesem, včetně práva přezkoumat veškeré relevantní dokumenty, jež jsou v držbě druhého účastníka sporu, a zajistit svědectví (tj. vyslechnutí pod přísahou před soudním procesem) svědků a zástupců druhého účastníka sporu. Zahraniční účastníci sporů si často nejsou vědomi obrovského rozsahu zjišťování skutečností před soudním procesem na základě jednacích řádů USA a vystavují se riziku neúmyslného vytvoření potenciálně nepříznivých důkazů prostřednictvím provádění interních šetření a podobných šetření bez nezbytných záruk.

j) Složitá pravidla dokazování

Právo USA zahrnuje složitý soubor pravidel dokazování rozlišující mezi důkazy, jež jsou přípustné v soudním řízení a důkazy, jež nejsou přípustné. Logické zdůvodnění těchto pravidel vyplývá částečně z toho, že tento systém využívá poroty jako orgánu zjišťujícího skutečnosti. Cílem pravidel dokazování je alespoň částečně zajistit, aby veškeré důkazy předložené porotě byly v zásadě spolehlivé. Pro zahraničního účastníka sporu je z praktického hlediska nejvýznamnějším pravidlem dokazování často pravidlo, že značná část důkazů získaných z doslechu je nepřípustná. Bezprostředním důsledkem nepřipustnosti důkazů získaných z dosle-

chu je, že většina důkazů může být uvedena pouze prostřednictvím ústního svědectví přímých svědků. To staví vzdálené účastníky sporu do výrazně nevýhodné pozice, neboť to na ně uvaluje značné náklady a obtíže přípravy svědků na soudní proces v neznámém prostředí a jejich přepravy na místo konání soudního procesu.

k) Skupinové žaloby

Dalším jedinečným rysem práva USA je používání „skupinových žalob“. Ve skupinové žalobě advokát (iniciativa pro skupinové žaloby často pochází od advokátů) může zastupovat stovky nebo tisíce žalobců s totožnými nebo podobnými nároky vůči jednomu nebo více obžalovaným. Skupinová žaloba může učinit soudní proces ekonomicky proveditelným, pokud by rozsah žaloby každého žalobce byl jinak nedostačující k odůvodnění jednotlivých žalob.

5.

CHARAKTERISTICKÉ RYSY SPRÁVNÍHO PRÁVA USA

Kdokoli, kdo podniká ve Spojených státech, se setkává se správními orgány na federální, státní a místní úrovni. Historicky vzato, zahraniční pozorovatelé nabyli dojmu, že správní orgány USA mají jistou neformálnost a vstřícnost, jež jinak charakterizují americkou společnost. Do jisté míry tento dojem odráží a odrážel i v minulosti idealizovaný a příliš idylický pohled na americkou realitu. Ať je tomu jakkoli, tento dojem je v posledních desetiletích výrazně méně realistický. Správní orgány USA na všech úrovních jsou v posledních dvaceti až třiceti letech výrazně přísnější a byrokratičtější, což je vývoj, jenž může být částečně důsledkem uvolnění běžných požadavků na podávání žalob proti správním orgánům za účelem zablokování nebo napadnutí jejich rozhodnutí. Rostoucí riziko obhajoby vůči takovým žalobám učinilo správní orgány méně flexibilními a více formalistickými, vycházejícími z pravidel. Účinné jednání s vládními orgány v záležitostech jakéhokoli významu proto obvykle vyžaduje pomoc a poradenské služby advokáta.

6.

ZPŮSOBY MINIMALIZACE PRÁVNÍHO RIZIKA ZAHRANIČNÍCH PODNIKŮ VE SPOJENÝCH STÁTECH

a) Úvod

Pro zahraniční podnik může být prakticky nebo ekonomicky nemožné chránit se vůči veškerým právním rizikům spojeným s podnikáním ve Spojených státech. Avšak je možno minimalizovat právní riziko při vynaložení relativně nízkých nákladů.

kých nákladů stanovením plánu řízení právního rizika v rané etapě vývoje podniku.

b) Plánování řízení rizika

Zahraniční podnikatel by měl po konzultaci s americkým advokátem stanovit plán řízení právního rizika. Tento plán, jenž vyžaduje velmi skromný počáteční rozpočet, obvykle zajišťuje: (a) obchodní poradenství; (b) pojištění odpovědnosti; (c) ochranu vůči odpovědnosti prostřednictvím založení korporace nebo společnosti s ručením omezeným; (d) přezkoumání potenciálních strategických majetkových struktur; (e) daňové poradenství; (f) poradenství týkající se problémů správního práva; a (g) poradenství týkající se pracovního práva a pracovních smluv.

c) Obchodní poradenství

Americké smlouvy jsou obvykle objemnější a složitější, než na co jsou zvyklí zahraniční advokáti. Podrobná analýza a prodiskutování veškerých aspektů těchto smluv s americkým advokátem mohou být pro menší transakce neúměrně drahé, avšak pro větší transakce nebo v případě ochrany vlastnických práv (autorských práv, ochranných známek, patentů, obchodních tajemství nebo jiných práv) je nezbytné. Pokud jde o menší transakce, poměrně levné a velmi užitečné je omezené přezkoumání určitých aspektů smlouvy. Omezené přezkoumání se obvykle soustřeďuje především na hlavní body transakce a řešení sporů, výběr soudního fóra a výběr ustanovení rozhodného práva. Menší úpravy těchto ustanovení by například mohly mít praktický účinek ujednání o výběru soudního fóra ve prospěch zahraničního podnikatele tím, že učiní rozsudek USA založený na příslušné smlouvě nevyvadatelným v zemi Vašeho klienta.

d) Pojištění odpovědnosti

Často nejspornějším způsobem je získání ochrany před právním rizikem prostřednictvím pojištění odpovědnosti. Typické americké pojištění obchodní odpovědnosti často poskytuje ochranu vůči překvapivě široké škále nároků a soudních procesů. Nejcennější ochranou není nezbytně ochrana vůči odpovědnosti, nýbrž spíše právo na obhajobu placenou pojistitelem. Podle práva USA je povinnost pojistitele převzít obhajobu pojištěnce a zaplatit jeho náklady na obhajobu mnohem širší než povinnost pojistitele nakonec zaplatit za rozsudek nebo vyřešení sporu ve prospěch nárokové strany. Pojistitel má povinnost obhajoby, kdykoli existuje možnost, že pojištěnec nakonec bude činěn odpovědným vůči nárokové straně v teoretickém případě, na který se vztahuje pojistné krytí. Američtí advokáti mohou

pomoci při zhodnocení nároku a při uplatňování práva Vašeho klienta na pojistné krytí vůči neochotné pojišťovně.

e) Firemní ochrana vůči odpovědnosti

Jiným levným způsobem ochrany vůči právním rizikům je založení korporace nebo společnosti s ručením omezeným za účelem omezení odpovědnosti na majetek této právnické osoby. Při ročních nákladech pohybujiících se mezi 500 až 1 000 USD (v závislosti na státu založení) korporace může poskytovat významnou ochranu vůči osobní odpovědnosti (nebo odpovědnosti příbuzné společnosti). Existence korporace může být pevným štítem, protože pokud je korporace správně naplánována, může se s ohledem na zahraničního obžalovaného vyhnout jurisdikci ve Spojených státech, neboť „proniknutí do štítu korporace“ za účelem stanovení osobní odpovědnosti (nebo odpovědnosti příbuzné společnosti) je obtížné a nákladné. Vedle toho firemní ochrana může být poté, co budou k dispozici dostatečné finanční prostředky a provoz se rozběhne, dále posílena a zdokonalena. Je třeba pečlivě naplánovat strukturu této korporace za účelem minimalizace právních rizik.

f) Plánované zachování majetku ve Spojených státech

Protože rozsudky USA mohou být obtížné vymahatelné nebo nevymahatelné v jiných jurisdikcích, právní riziko Vašeho klienta ve Spojených státech může být do určité míry měřeno majetkem, který Váš klient vlastní nebo kontroluje ve Spojených státech. I za okolností, kdy jsou rozsudky USA nakonec vymahatelné v zemi Vašeho klienta, absence majetku nacházejícího se ve Spojených státech může nicméně učinit z Vašeho klienta mnohem méně lákavý cíl soudního procesu. Proto by faktorem zahrnutým do rozhodnutí Vašeho klienta o umístění nebo zachování majetku ve Spojených státech měla být analýza právního rizika.

g) Daňové poradenství a plánování

Neméně důležité je profesionální daňové poradenství poskytované kvalifikovaným odborníkem. Jednoduché plánování v této oblasti může vést k značným daňovým úsporám. V počátečních etapách podnikání by měl být rozsah daňového plánování uzpůsoben rozsahu transakce.

h) Poradenství v oblasti pracovního práva

Pracovní právo se stalo oblastí rostoucího počtu soudních procesů; roste počet soudních procesů týkajících se diskriminace při nájímání zaměstnanců, jejich pra-

covním postupu i rozvazování pracovního poměru. Tyto soudní procesy mohou být nákladné a pro zaměstnavatele zničující. V některých jurisdikcích existuje pojištění „pracovněprávních metod“ a pro větší podniky jsou nezbytné pečlivě formulované příručky pro zaměstnance a pojistné smlouvy. Avšak nejjistějším způsobem omezení právního rizika souvisejícího s pracovním poměrem je nemít zaměstnance. Vyhnutí se právnímu riziku je pravděpodobně hlavním důvodem rostoucího používání „nezávislých subdodavatelů“ a uskutečňování prací prostřednictvím externích zaměstnanců, namísto interních zaměstnanců splňujících potřebu určitého počtu pracovních sil. Tyto metody mohou rovněž pomoci klientu vyhnout se zvyšující se administrativní zátěži uvalované na zaměstnavatele státními i federálními orgány – ačkoli existuje téměř vždy značné riziko, že správní orgán může vztah zaměstnanec-zaměstnavatel přeformulovat tak, aby splňoval požadavky práva, pokud není pečlivě formulován právním zástupcem.

Současná federální a státní legislativa značně zatěžuje podniky zaměstnávající více než určitý počet zaměstnanců. Například federální zákon o invalidních Američanech neúměrně zatěžuje podniky zaměstnávající více než padesát zaměstnanců.

i) Poradenství v oblasti správního práva

Zahraniční podnik zahajující jakýkoli druh podnikání ve Spojených státech by měl provést alespoň základní průzkum správního prostředí obklopujícího jeho podnikatelské aktivity. Zvláště by se měl snažit určit úroveň pozornosti, kterou věnují státní orgány druhu aktivity, kterou se hodlá zabývat. S ohledem na určité aktivity, jež federální správní orgány podrobují přísné kontrole, jako jsou například v současné době aktivity, jež potenciálně ovlivňují bažiny nebo jeden či více ohrožených druhů nebo jež se týkají rizika znečišťování životního prostředí naftou nebo nebezpečnými látkami nebo spotřebitelské bezpečnosti, klient může dojít k závěru, že náklady nebo překážky jeho podnikání jsou neúměrné.

Státní a místní právní předpisy a orgány mohou mít s ohledem na jisté podnikatelské aktivity podstatný vliv. Například některé státy a obecní úřady uvalují vysoká omezení na pronajímatele bydlení (kontroly nájemného), jež podstatným způsobem ovlivňují návratnost investic v oblasti bytové výstavby, prováděné v jejích jurisdikci.

7.

KDYŽ PLÁNOVÁNÍ SELŽE

I nejlépe sestavený plán prevence rizika někdy selže a může být nevyhnutelný soudní proces nebo jiné řízení. Ať si Váš klient přeje podat žalobu nebo je žalovanou stranou (nebo je stíhán správním orgánem), vždy existují způsoby omezení nákladů a rizika.

a) Váš klient podal žalobu na osobu nacházející se ve Spojených státech

Pokud se Váš klient zavázal k řešení sporů před soudem USA, při podání žaloby vždy existuje určité riziko. Váš klient je často nucen řešit protinárok, jenž v závislosti na skutečnostech může zahrnovat obvinění z podvodu a podobná obvinění a požadovat exemplární odškodnění. Řešení i zcela neopodstatněného nároku může být drahé a Váš klient nebude obvykle schopen získat zpět poplatky právního zastoupení, pokud budou chybět příslušná smluvní nebo zákonná ustanovení. Někdy může objektivní analýza dojít závěru, že je lépe se vzdát a svou pohledávku odepsat nebo zvolit alternativní způsob řešení sporu (jiného než prostřednictvím soudního procesu), a to i v případě evidentní opodstatněnosti nároku Vašeho klienta.

Pokud si Váš klient zachoval přístup ke svým domácím soudům, může na tom být lépe. Všeobecně platí, že řádné obdržené rozsudky na zahraniční finanční prostředky jsou poměrně snadno vymahatelné ve všech státech Spojených států. Váš klient proto může být schopen získat rozsudek od svého domácího soudu a zajistit jeho přijetí a vymáhání ve Spojených státech. Avšak aby zajistil vymahatelnost rozsudku, musí dodržet procedurální požadavky USA. Od počátku je nezbytná pomoc amerického advokáta, zajišťující, že rozsudek, který Váš klient obdrží od zahraničního soudu, bude skutečně vymahatelný ve Spojených státech.

b) Váš klient je zažalován ve Spojených státech

Není důvod k panice, alespoň ne okamžitě. Existuje řada možných strategických alternativ a Váš klient jako zahraniční obžalovaný často může mít a má k dispozici více strategií soudního procesu než jeho američtí konkurenti. Je třeba zvážit následující kroky.

(I) Zvažte pojistné krytí

Pokud Váš klient provedl požadované plánování, měl by mít uzavřenou pojistku obchodní odpovědnosti. V souladu s touto pojistkou může být pojistitel povinen obhajovat Vašeho klienta. Pokud bude pojistitel Vašemu klientu platit obhajobu, Váš klient může získat alespoň určitý prostor pro plánování jiných opatření, i kdyby pojistitel nakonec odmítl zaplatit rozsudek proti Vašemu klientu z důvodu nedostatečného pojistného krytí nebo z důvodu, že tento rozsudek přesáhne pojistné limity.

(II) Zvažte mezery v jurisdikci

Právo USA týkající se jurisdikce, doručování soudních obsílek a místa konání je složité, zvláště pokud jde o zahraničního obžalovaného, a mohou existovat problémy s jurisdikcí, jichž obžalovaný může využít za účelem získání zamítnutí žaloby. Pokud Váš klient úspěšně uplatní námitku vůči jurisdikci, může se vyhnout soudnímu procesu ve Spojených státech (ačkoli

tato námitka nebude zdarma – předběžné boje o jurisdikci v USA mohou být nákladné, avšak jsou obvykle podstatně levnější než obhajoba vůči žalobě na základě skutkové podstaty). I když Váš klient nakonec neuspěje s námitkou vůči jurisdikci, může získat alespoň dočasný doklad, umožňující mu reorganizaci, a do vyřízení námitky ohledně jurisdikce může být schopen zpozdit jiná nákladná řízení před soudním procesem, zvláště zjišťování skutečností.

(III) Zvažte vymahatelnost rozsudku vůči Vašemu klientu

Předtím, než Váš klient utratí peníze na obhajobu případu, nebo dokonce dříve, než se dostaví k soudu, měl byste se snažit určit, zda rozsudek vůči Vašemu klientu je dostatečnou hrozbou opodstatňující vysoké náklady na obhajobu. Pokud Váš klient má malý nebo nemá žádný majetek ve Spojených státech a neočekává, že jej bude mít v budoucnu, existuje málo důvodů pro vedení nákladného boje, pokud rozsudek amerického soudu je nevymahatelný v zemi Vašeho klienta nebo na jiném místě podnikání Vašeho klienta.

(IV) Pokud vše ostatní selže

I v případě, že se ukáže, že všechny zkratky jsou zablokované a případ musí být hájen na základě skutkové podstaty, existují způsoby omezení nákladů a udržení pozice Vašeho klienta za účelem přiměřeného řešení sporu nebo strategicky plánované agresivní obhajoby. Například kvalifikovaná příprava soudního procesu, včetně zjišťování skutečností před soudním procesem v případě zahraničního klienta, je pro žalobce složitá a drahá, avšak existuje mnoho způsobů, jak se žalobce a jeho advokát mohou dopustit taktických chyb a odborných omylů, jichž může být využito ve prospěch Vašeho klienta.

8.

ZÁVĚR – PŘEMĚNA PRÁVNÍHO RIZIKA V KONKURENČNÍ VÝHODU

Právní riziko spojené s podnikáním ve Spojených státech je značné, avšak z velké části je předvídatelné a omezitelné. I když je právní riziko USA podle Vašeho názoru vyšší než odpovídající riziko v zemi Vašeho klienta, nemělo by Vás odradit od podnikání v USA. Úroveň právního rizika a náklady na získání právních služeb za účelem snížení tohoto rizika se všeobecně odrážejí na cenové úrovni USA a tudíž i na výnosu z podnikání, jež může Váš klient očekávat od svého amerického podniku.

Kromě toho, jak nepochybně vyplývá z předcházející analýzy, podnik nacházející se v USA, jenž má zahraničního vlastníka, často při správném plánování a při

měřených opatřeních požívá v souladu s právem USA procedurálních a hmotných výhod, jež nemají k dispozici jeho američtí konkurenti. Složitost amerického právního systému, jež může zahraničního obchodníka na první pohled odrazovat, může být přeměněna v konkurenční výhodu pro jeho podnik v USA.

Zpráva o zasedání Výkonného výboru AIJA – Bejrút, říjen 1999

V posledních říjnových dnech se konalo podzimní zasedání Výkonného výboru AIJA (Association Internationale des Jeunes Avocats), tj. největší a již 30 let aktivně fungující organizace sdružující mladé advokáty z celého světa.

Členy AIJA je více než 3000 advokátů ve věku od 25 do 45 let, jejichž původ i specializace jsou značně odlišné. Tudíž na každoročním letním kongresu AIJA stejně tak jako na podzimním a jarním zasedání Výkonného výboru AIJA či na seminářích a přednáškách AIJA se setkávají advokáti z malých kanceláří „generalistů“ s advokáty z nadnárodních úzce zaměřených firem, zaměstnaní a přidružení advokáti s advokáty individuálně provozujícími své služby či advokáty-partnery.

Všechny však spojuje tzv. „esprit-AIJA“ (duch AIJA), což není nic jiného než mezinárodní kolegiální mládých advokátů. Jedním z jeho projevů je např. snadnost komunikace, bezprostřednost a přátelství. AIJA není nějakým výběrovým klubem, jakmile se objeví na jakékoli akci „někdo nový“, ihned je oslovován anglicky či francouzsky a do slova a do písmene vtahován do minimálně jedné ze dvanácti odborných komisí (komise pro evropské právo, pro obchodní právo, komise pro duševní vlastnictví, komise pro rodinné právo, komise pro bankovní právo, komise pro trestní právo atd.). Každá komise se schází nejméně dvakrát ročně na Výkonných výborech AIJA a připravuje různé semináře a zprávy na odborná témata s tím, že nejdůležitější je příprava prezentace pro každoroční kongres. V přátelském prostředí se tak daří prohlubovat znalosti o zahraničním právu, zlepšovat jazykovou úroveň a současně navazovat kontakty.

Zasedání Výkonného výboru AIJA v Bejrútu nebylo jiné. Více než 100 přítomných advokátů ze 30 zemí se zúčastnilo společné přednášky světových odborníků o autorském právu a dále pak pracovalo v některé z komisí. Podávaly se národní zprávy, konzultovaly se vzájemné názory a zkušenosti, plánovaly semináře a hlavně doladovaly prezentace pro příští výroční kongres, který se bude konat na přelomu srpna a září 2000 v Helsinkách.

Společenská část programu byla též tradiční – účastníci rádi využili možnosti navštívit Libanonskou advokátní komoru, právnickou fakultu a tentokrát dokonce i sídlo předsedy vlády. Samozřejmě nechybělo ani přijetí v předních místních advokátních kancelářích a slavnostní závěrečná „gala“ – večeře. Pro ty, kteří se mohli zdržet o něco déle, byly připraveny výlety do biblických míst a návštěva památek fénických, antických i středověkých.

Libanon je zemí, která se po dlouhé válce upřímně snaží o vybudování kontaktů se zahraničím a návštěvníků si velice váží. Přes veškerou atraktivnost tam masový turismus ještě nedorazil, stále přetrvávají jisté obavy cizinců. Osobně bych též asi trochu váhala s návštěvou této země, avšak vědomí, že vše organizují schopní a spolehliví kolegové, známí z kongresů i seminářů, mi bylo zárukou bezpečnosti.

AIIA je osvědčeným prostředkem pro odborné vzdělávání stejně jako navazování kontaktů, je pěkným příkladem spojení užitečného s příjemným. S ohledem na celosvětovou globalizaci a přístup k EU jsou mezinárodní vědomosti a kontakty pro mladé české advokáty skoro nutností, proč tedy nevyužít této sympatické organizace. Jako předsedkyně české skupiny v AIIA ráda poskytnu podrobnější informace.

Radka Pelikánová,
advokátka v Praze

---

120. výročí založení Saské advokátní komory v Drážďanech

Dne 1. 11. 1999 se konalo slavnostní zasedání při příležitosti 120. výročí založení advokátní komory v Sasku. Komora obnovená v r. 1990 jako svobodná stavovská organizace po 57 letech má v současné době 3500 členů a je ve Spolkové republice Německo 9. největší.

V pozdravných projevech saského ministra spravedlnosti Heytmanna a bývalého předsedy spolkové advokátní komory Hanna zaznívaly podobné náměty, o kterých je diskutováno i u nás – justiční reforma (diskutovaná větší specializace soudních senátů a jejich soustředění do větších míst), výkon advokacie ve společnosti s ručením omezeným (sílicí tlak větších advokátních kancelářů se zastoupením po celém Německu, kde se advokátům možnost odpovídat bez omezení za pochybení kolegů na druhé straně Německa příliš nezamlouvá) a obecné otázky

uchování advokacie jako svobodného povolání a nikoliv pouhého byznysu. Aktuálním problémem je rovněž přetrvávající o 10 % nižší advokátní tarif tzv. nových spolkových zemí než u kolegů na západě a nově zaváděná možnost zastupování advokáta u jakéhokoliv soudu po celém Německu a nikoliv jen v obvodu Zemského soudu, kde je členem Zemské advokátní komory. Přítomní předsedové soudů z příhraničních měst si vesměs chválili spolupráci s českými soudy, příhraniční soudci dokonce berou pravidelné lekce češtiny či polštiny.

Pro českého účastníka byly rovněž zajímavé kuloární historky diskutované se saskými kolegy zejména o manželce saského ministerského předsedy Biedenkopfa, která zastupuje ve správních kauzách, o nichž v konečné instanci rozhoduje její manžel, resp. jeho přímý podřízený.

JUDr. Milan Kyjovský,
advokát, Brno

Ještě k praní špinavých peněz – z článku „Advokáti zařazeni podle revidované Směrnice Evropské komise“

V časopisu „Brussels Agenda“ č. 10. z října 1999 vydávaném Společnou kancelář advokátních komor Anglie, Welsu a Skotska v Bruselu, se objevila zpráva, která zapadá do kontextu již několika článků publikovaných v Bulletinu advokacie k otázce praní špinavých peněz ve vztahu k případné povinnosti advokáta za vymezených okolností porušit advokátní tajemství vůči klientovi podezřelému z praní špinavých peněz:

Evropská komise nedávno přijala návrh na novelizaci Směrnice k praní špinavých peněz (COM(1999)0125). Návrh rozšiřuje rozsah evropského práva (které v současné době pokrývá pouze obchod s drogami), když zahrnuje všechny výtežky organizovaného zločinu a ilegálních činností a rozšiřuje zpravodajství o podezřelých transakcích včetně částek vyšších než 15 000 EURO (např. jde o 10 000 liber). Dále se touto novelou rozšiřuje okruh profesí, na které se tyto povinnosti vztahují, o advokáty a účetní. S ohledem na specifčnost vztahu mezi klientem a advokátem a na profesní advokátská privilegia Komise poznamenává, že v případě advokátů se povinnost vztahuje jen na zvláštní činnosti v oblasti finančního práva a práva společností, kde je největší riziko praní peněz. Advokáti, kteří zastupují nebo obhajují klienty v právních případech, budou vyloučeni z platnosti

ustanovení Směrnice o povinnosti podávat zprávy a identifikovat předmět věci. Členskými státy se poskytuje volba buď dovolit advokátům, aby takové podezřelé transakce hlásili svým komorám nebo jiné organizaci na stejné úrovni (raději než národním institucím trestní prevence), Komory ale budou muset přijmout odpovídající sankce pro případy, kdy advokát tuto povinnost informovat Komoru nesplnil. Návrh bude nyní projednáván Evropským parlamentem a Radou ministrů.

JUDr. Jana Wurstová

Vyšlo číslo 4/1999 Bulletinu slovenské advokacie

Úvodník místopředsedy SAK JUDr. Jozefa Brázdila má název Média a advokát. Autor se kriticky vyjadřuje o vystupování a vyjadřování nejen vyšetřovatelů, ale i některých advokátů v médiích. Poukazuje na nízkou odbornou a profesionální úroveň některých vyšetřovatelů i novinářů, na mnohdy účelová a demagogická tvrzení, která znamenají porušování trestního řádu a hlavně zásady presumpce nevinny. Konstatuje též, že advokáti nemají u veřejnosti dobrou pověst a že s tím není možné se smířit. Zdůrazňuje povinnosti, které má advokát ze zákona, varuje před nezodpovědným zapojováním do politických her a komentováním kauz v médiích. Jedině respektováním povinností a profesionalitou advokáti prokáží, že jsou skutečně vzdělaní odborníci a ne trapní diletanti.

Číslo obsahuje tyto odborné články:

doc. JUDr. Peter Vojčík, CSc.: *O rekodifikaci soukromého práva ve Slovenské republice.*

V článku autor uvádí, že do soukromého práva patří několik odvětví práva, která možno rozdělit do tří základních skupin: 1) občanské právo, 2) právo obchodní, rodinné a pracovní a 3) mezinárodní právo soukromé. Zdůrazňuje, že nejprve je třeba zaměřit pozornost na zásadní otázky a rozhodnout o tom, jakým směrem se bude celková rekodifikace soukromého práva ve Slovenské republice ubírat.

V další pasáži článku se zabývá základními směry rekodifikace. Právní teorie i praxe pociťují, že Občanský zákoník, ale i Obchodní zákoník v současné podobě nevyhovují. K základním koncepčním otázkám především patří, do jaké míry by měl základní soukromoprávní předpis, jakým je občanský zákoník, zastřešovat všeobecnou úpravu, společnou pro celou soukromoprávní oblast. Dále dojít k zásad-

nímu závěru, zda je třeba zachovat existenci Obchodního zákoníku. Zabývat se i otázkami, které upravuje zákoník práce především, zda by měly být součástí Občanského zákoníku rámcová úprava pracovní smlouvy a právní vztahy, založené pracovní smlouvou. Autor poukazuje na řadu složitostí, které se vyskytují i v souvislosti s jinými právními předpisy a zdůrazňuje, že postupy při rekodifikaci musí být systematické a práce koordinované tak, aby byl dosažen co nejlepší výsledek.

doc. JUDr. Alexandra Krsková, CSc.: *Půlhodinka s etikou. Slušnost advokáta a „právo chudých“.*

Autorka se v článku zabývá etickými otázkami rovného přístupu k právní pomoci a právem chudých, tradicemi advokátního stavu, k nimž vždy patřila ochrana chudých a pronásledovaných. Právo chudých je známé několik století a smyslem jeho poskytnutí ze strany státu bylo umožnit skutečně chudé straně dosáhnout právní ochrany a domoci se práva, které mohlo být ohroženo v důsledku materiální nouze.

Autorka v článku uvádí, jak je tento princip řešen v některých jiných zemích, co je obsaženo v Kodexu chování advokátů EU, který výslovně žádá, aby tam, kde to přichází v úvahu, advokát povinně informoval klienta o podmínkách bezplatné právní pomoci. Upozorňuje, že ani Zásady výkonu advokacie, které jsou etickým kodexem, takovou morální povinnost advokáta nezakotvují, a informuje, jak zajišťuje právní pomoc chudým ČAK. V článku se dále píše o slušnosti advokáta, ke které patří, že nedělá mezi klienty neodůvodněné rozdíly a že svoji pozornost, čas a síly mezi ně rozděluje (samozřejmě dle komplikovanosti jednotlivých věcí) rovnoměrně a o jeho důstojnosti, tkvící ve svobodném rozhodnutí být dobrým.

Bulletin dále obsahuje zprávu **JUDr. Ďurovčíka ze SAK**: Slovenská advokacie - postavení a poslání v procesu poskytování právní pomoci, dále zprávu ze zasedání předsednictva SAK, změny v seznamu advokátů a advokátních koncipientů a inzertní rubriku.

JUDr. Jaroslava Vanderková

Z ODBORNÉHO TISKU

Výběr z obsahu připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková

AD NOTAM

Číslo 5/1999

Eliáš K.: Akcionář v úpadku (K výkonu práv z akcií zařazených do konkurzní podstaty)

Šubrtová J.: Důvody vydědění
Soudní rozhodnutí

ČASOPIS PRO PRÁVNÍ VĚDU A PRAXI

Číslo 3/1999

Skulová Soňa: Některé aspekty přezkumu správního uvážení v rámci správního soudnictví

Nováček Miroslav: Daňové úniky jako společenský jev

Kotásek Josef: Blankosměnka z pohledu dlužníka

Vacík Milan: Stávka v zrcadle české judikatury

Telec Ivo: Veřejné pranýřování dlužníků

DANĚ

Číslo 10/1999

Ingrová Olga: Dělená správa poplatků a pokut

Aleš Jan: Převodní ceny pro nadnárodní a mnohonárodní podniky pro účely zdanění

Tvareková Jana: K dalším novelám zákona o daních z příjmů

Tomíček Milan: Vybrané aspekty daně z přidané hodnoty v EU

Sedláková Eva: Úprava základu daně z příjmu v případě přerušení podnikání
a v případě změny způsobu uplatňování výdajů

Dlabalová Eva: Institut odvolání v daňovém řízení

Šlehoferová Hana: K problematice správních poplatků

Číslo 11/1999

Karříková Marie: Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Zlámal Jaroslav: Způsoby účtování pořízení, užívání a vyřazení automobilu v jednoduchém účetnictví fyzických osob v návaznosti na daň z příjmů

Stuchlíková Helena: Zdaňování neziskových subjektů daní z příjmů

Šlehoferová Hana: Ke správním poplatkům

DAŇOVÁ A HOSPODÁŘSKÁ KARTOTÉKA

Číslo 20/1999

Drbohlav Josef: Na okraj daňových novelizací v roce 1999

Macháček Ivan: Ukončení a přerušení činnosti a změny způsobu uplatňování výdajů u fyzické osoby

Šrámek Stanislav: Je bezúročná půjčka společníka obchodní společnosti předmětem daně darovací?

Škoda Eduard: Zdaňování pozemku s rozestavěnou stavbou

Cinkajzl Václav: Úmrtí dlužníka a vymáhání splatného nedoplatku

Příklad z judikatury: Náležitosti odvolání k soudu

Číslo 21/1999

Kořínek Miloš: Příjmy z pronájmu podle § 9 a § 10 ZDP

Macháček Ivan: Dvacet dva případy odpisování majetku u poplatníka - fyzické osoby

Chmelík Milan: Prominutí daně jako opravný prostředek

Bartoš Aleš: Věřitelé a konkurzní řízení

Šrámek Stanislav: Bezúročná půjčka (komentář k rozsudku)

Příklad z judikatury: Náležitosti závěti psané vlastní rukou

Číslo 22/1999

Houžvička Josef: Harmonizace daňové legislativy s právem EU v oblasti zdaňování při navýšení kapitálu

Kořínek Miloš: Daň z příjmů dosažených za více zdaňovacích období

Drbohlav Josef: Princip věcné a časové souvislosti při stanovení základu daně z příjmů

Běhounek Pavel: Daňová optimalizace a rizika s ní spojená

Šustr Aleš, Karafiát Zdeněk: Problematika ručení v daňovém řízení

Bartoš Aleš: Správce konkurzní podstaty jako zaměstnavatel

Příklad z judikatury: Zneužívání informací v obchodním styku

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 10/1999

Faldyna František: Příspěvek k pojmům podnikatele a podnikání

Havlíčková Šárka: Leasing a jeho výhodnost

Pech Václav: Likvidace státního podniku a privatizace

Z rozhodovací praxe:

Rozdílnost výroků soudů - přípustnost dovolání

Nesprávný postup soudu - odnětí možnosti jednat

PRÁVNÍK

Číslo 11/1999

Tomášek Michal: Právní nástroje hospodářské konvergence mezi členskými státy Evropské unie

Grossová Marie: K právní úpravě výkonu rozhodnutí na peněžitě plnění

PRÁVNÍ PRAXE

Číslo 8/1999

Haderka Jiří F.: Některé otázky řízení a rozhodování o nezletilých dětech pro případ rozvodu ve věcech s mezinárodním prvkem dle současného právního řádu ČR

Böttcher Reinhard: Vzdělávání právníků v Evropě

Marešová Alena, Kotulán Petr: Kriminologické a trestně právní aspekty extremismu

Sládeček Vladimír: Z judikatury Ústavního soudu

Vykopalová Hana: Některé činitele a vlivy mající významný podíl na vzniku syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Millerová Ivana: Aktuální problémy českého tiskového práva

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 11/1999

Schelleová Ilona: Úvaha nad bankrotovým právem

Šimková Radka, Rychtalíková Sylva: Podnikání trestním činem?

Barvínková Jana: Vlastnictví třetí osoby: Zajištění pohledávky zástavním právem

Baxa Josef: Reforma soudnictví: Postavení soudců a organizace soudů

Nový Karel: Zaměstnávání cizinců

Baroch Oldřich: Konkurzní řízení: Soudní poplatky při incidenčních žalobách

Mates Pavel, Smejkal Vladimír: Internet: Vzorový zákon UNCITRAL

Mustar Zdeněk: Výpis z živnostenského rejstříku: Živnostenský rejstřík

Zrutzký Jaromír: O odpovědnosti: Ztráta svěřených předmětů

Marek Karel: Smlouva o tichém společenství

Šámal Pavel, Púry František: Finanční kriminalita bez hranic

Zajícová Marcela: Zahraníční obchod: Obchod se zeměmi Perského zálivu

Pípek Jiří: Trestní řízení: Schengenské úmluvy a evropská spolupráce

Vrcha Pavel: K zápisu do katastru nemovitostí

Ryšánek Zdeněk: Přeceňování významu notářského zápisu?
Smolarčuková Romana: Pro daňové účely: Úzký výklad práva
Mácha Pavel: Praktické otázky: Dědická daň
Matonohová Irena: Vzor s komentářem: Leasingová smlouva
Nesnidal Jiří: Návrh zákona: Ve veřejném zájmu
Nesnidal Jiří: Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

PŘÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 9/1999

Eliáš K.: Pár úvah nad návrhem novely občanského soudního řádu
Kovařík Z.: Smluvní pokuta
Hartmanová H.: Realizace zásady veřejnosti a hospodárnosti v občanském soudním řízení ve vztahu k dovolání
Soudní rozhodnutí:
Soudy ČR
Nejvyšší soud České republiky: K problematice rozhodování o trvání, resp. o prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 TrŘ
Nejvyšší soud České republiky: Aktivní legitimace k určovacím žalobám podle § 80 písm. c) OSŘ

Číslo 10/1999

Bejček J.: Nad traumatizující záhadou působnosti § 261 a § 262 obchodního zákoníku Púry F., Sotoláf A., Šámal P.: K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu
Stuna S., Švestka J.: Nad některými otázkami připravovaného zákona o spolcích
Haderka J. F.: Právní postavení prarodičů vůči vnukům (v osobní oblasti) v současném českém rodinném právu
Pazderka S.: Dva zákony o informacích
Kusák V., Piltz A.: Odpovědnost za škody způsobené vadou výrobku ve Spojených státech amerických a český výrobce
Fiala J.: Je ustanovení § 151f občanského zákoníku retroaktivní?
Račok M.: Sloučení akciových společností a změna výše základního jmění nástupnické společnosti
Žďárský Z.: K oprávnění zmocněnce zúčastněné osoby a poškozeného v přípravě řízení trestním
Soudní rozhodnutí:
Soudy ČR
Nejvyšší soud České republiky: K výkladu pojmu „věřitel“ podle § 256 odst. 1 TrZ
Vrchní soud v Praze: Podpis směnky zástupcem

Číslo 11/1999

Kříž R.: Je možná změna textu náležitostí na listinných akciích?

Marek K.: Smlouva zasílatelská

Chalupa L.: Dobré mravy a restituce

Vrcha P.: K problematice osvobození podnikatelských subjektů od soudních poplatků

Jurčík R.: Nové principy azylového řízení – úvahy de lege lata a de lege ferenda

Púry F., Sotolář A., Šámal P.: K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu (dokončení)

Soudní rozhodnutí:

Soudy ČR

Nejvyšší soud České republiky: K podmínkám aplikace ustanovení § 88 odst. 1 TrZ a jeho vztah k ustanovení § 40 odst. 1 TrZ

Nejvyšší soud České republiky: Rušení obce hlukem

Nejvyšší soud České republiky: Neuvedení právního předpisu jako vada rozsudku soudu. K posuzování platnosti smlouvy o převodu nemovitosti po vkladu do katastru. Vztah ustanovení § 36 a § 610 ObčZ

Nejvyšší soud České republiky: Ke vzniku práva na náhradu za znehodnocené nebo odstraněné budovy podle ustanovení § 23 odst. 1 zákona o půdě

Krajský soud v Ústí nad Labem: K podmínkám uložení pořádkové pokuty statutárním orgánem právnické osoby a právnické osobě jako účastníku řízení

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 10/1999

Bureš Jaroslav, Drápal Ljubomír: Realizace zástavního práva přímým prodejem u soudu podle § 372 o. s. ř.

Horáček Tomáš: Zvýšení základního jmění ve společnosti s ručením omezeným

Helešic František: Podmínky převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby

Morawski Michal: Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla

Kasík Petr: Oznamovací povinnost podle § 183d obchodního zákoníku

Číslo 11/1999

Příkryl Vladimír: Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidel od roku 2000

Helešic František: Podmínky převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby

Vantuch Pavel: Ke konstrukci a možnostem postihu pro trestný čin pojištění podvodu dle § 250a trestního zákoníku

Dlabalová Eva: Lhůty pro osvědčení neplatnosti daňových rozhodnutí
Kasík Petr: Oznamovací povinnost podle § 183b obchodního zákoníku

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ

Číslo 9-10/1999

Kalenská Marie: K pracovním vztahům manažerů
Píchová Irena: Innominátní smlouvy v pracovním právu
Vysokajová Margerita: Právní úprava vzniku a změn pracovního poměru v zemích EU

RODINNÉ PRÁVO

Číslo 10/1999

Bakalář Eduard: Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů

Číslo 11/1999

Mašek Daniel: Specifika občanskoprávního řízení ve věcech péče o nezletilé
Burešová Eva: Střídavá výchova dětí po rozvodu
Pulzová Eva: Změna příjmení dítěte
Dvořáková Závodská Jana: Výživné ve světle judikatury
Judikát: Stanovení výživného povinnému - podnikateli
Mrzena Erik: Dědické tituly
Dvořáková Závodská Jana: Vydědění
Lužná Romana: Věci sloužící k výkonu povolání

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 9/1999

Růžička Miroslav: Rozhodování soudů o vazbě po nabytí účinnosti novely trestního řádu č. 166/1998 Sb.
Vychodil Miroslav: Několik poznámek k přípravnému řízení
Anděl Dan: § 147 trestního zákona, povinnost mlčenlivosti a zásada legality

Číslo 10/1999

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb.

Číslo 11/1999

- Teryngel Jiří: K vymezení pojmu veřejného činitele
Fastner Jindřich: Ještě k trestnému činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák.
Vanduchová Marie: K otázce zařazování a přefazování odsouzených v novém zákoně o výkonu trestu odnětí svobody

ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO

Číslo 10/1999

- Pospíšil Petr: Úvahy o invaliditě jako o psychologické kategorii
Mach Jan: K povinnému členství v profesních komorách
Lochmanová Ludmila: Akciová společnost

Číslo 11/1999

- Komorous Jiří: Argumenty aneb Ne drogové liberalizační lobby v ČR
Mitlöchner Miroslav: Akční program mezinárodní konference OSN o populaci a rozvoji a charta sexuálních a reprodukčních práv
Lochmanová Ludmila: Akciová společnost
Müller Lubomír: Poznámky k právním otázkám krevní transfuze
Daněk Antonín, Glet Jiří: Souběh zaměstnání s podnikáním
Hudcová Zdenka, Šimečková Eva: K povinnému ručení

SOUDECE

Číslo 2/1999

- Vyklický Jan: Naděje českého soudnictví je mravnost
Mokrý Antonín: O specializaci soudcovské práce

SODNÍ INŽENÝRSTVÍ

Číslo 10/1999

- Prudil L., Prudil O.: Rozhodný den pro účely stanovení daně z převodu nemovitostí
Porada V., Pršal V.: Vyšetřování trestného činu pojistného podvodu
Rak R., Porada V.: Kriminalistická identifikace v současné teorii a praxi
Bradáč A.: Míra kapitalizace při oceňování nemovitostí
Přehled cenových map

TISK O ADVOKACII

Připravuje JUDr. Květa Slavíková

První článek ze sklonku minulého roku v HOSPODÁŘSKÝCH NOVINÁCH (15. 10. 1999), nesoucí titulěk **Boj proti praní peněz se přioštíí**, obsahoval zprávu, že notáři a advokáti nebudou muset ani po novele příslušného zákona hlásit podezřelé transakce Finančně analytickému útvaru (FAÚ) Ministerstva financí ČR. Změny by měly vstoupit v platnost v polovině roku 2000.

Ohlašovací povinnost má být nově nařízena například družstevním záložnám (kampeličkám) a zprostředkovatelům hotovostních a bezhotovostních převodů.

Ačkoliv policejní odborníci upozorňují, že „práci“ peněz často využívají služby advokátních a notářských kanceláří, ty ohlašovací povinnost mít nebudou. V původním návrhu to bylo, ale vyškrtlo se to s poukazem na ochranu klientského vztahu. ■

Čtyři advokáti, mezi nimi šéfredaktor Bulletinu advokacie, se ocitli mezi významenanými v poznámce s názvem **Medaile**, otištěné v časopisu TÝDEN z 1. listopadu. S blahopřáním reprodukuje:

Devíti právníkům, kteří se významně zasloužili o rozvoj právní vědy či praxe, předal 26. října ministr spravedlnosti Otakar Motejl medaile Antonína Randy. Za publikační činnost a zásluhy při budování demokratického státu byli stříbrnou Randovou medailí oceněni soudce Ústavního soudu Vladimír Čermák, docent Právnické fakulty UK Vladimír Kindl, profesor téže fakulty Oto Novotný a Jan Kruliš-Randa, který přednášel právo na univerzitě v Curychu. Bronzovou medaili ministr předal advokátům Václavu Mandákoví a Margitě Korhoňové, bývalému předsedovi pražského krajského soudu Emilu Krausemu a komerčním právníkům Drahomíru Sojkovi a Vratislavu Vinšovi. Medaile, které nesou jméno významného českého právníka a politika druhé poloviny 19. století, uděluje od roku 1992 Jednota českých právníků.

Dodáváme, že ovšem i poslední dva jmenovaní jsou advokáti a nikoliv komerční právníci. ■

O etice při výkonu advokacie informoval příspěvek **S nadnárodními kanceláři se musí soutěžit jedině kvalitou**, s podtitulkem *Přestože je advokátské povovo-*

---

lání velmi prestižní, i ono se potýká s tlaky konkurence. Vyšlo 10. listopadu v HOSPODÁŘSKÝCH NOVINÁCH, příspěvek přetiskujeme v plném znění:

Různé názory na právní úpravy etických pravidel v jednotlivých zemích zazněly na multilaterálním setkání, které neslo název Etika advokáta. To uspořádala koncem minulého týdne v Praze společně s Českou advokátní komorou Rada Evropy. Zástupce české strany JUDr. Jiří Nikodým hovořil ve svém vystoupení o vztahu klient – advokát. Tento vztah shrnul lapidárním vysvětlením, že „etika výkonu advokacie staví před každého advokáta základní povinnost neodmítat klienta pro jeho momentální postavení. Každý člověk má právo, aby mu byla poskytnuta právní služba tam, kde to jeho životní situace vyžaduje,“ nicméně dodal, že „advokát i klient jsou lidé. Tím je řečeno, že jsou nedokonalí a že naše jednání v každodenní životní praxi není vždy odpovídající vyšším mravním principům.“ V této souvislosti také upozornil, že v ČR není řešena otázka bezplatného právního zastoupení pro občana, který nemá finanční prostředky. Zvlášť palčivé je to právě nyní, kdy nejspíš dojde k vážným změnám civilního i trestního procesu. Řešení tzv. práva chudých se podle Nikodýma odsouvá hlavně proto, že stát nemá dostatek prostředků k jeho úhradě. „Stát musí pochopit, že nejde o peníze pro advokáty, jde především o základní morální povinnost k těm, kteří potřebují pomoc a nemají peníze na to, aby si ji opatřili,“ dodal.

Velmi zajímavá diskuse se rozvinula nad působením velkých nadnárodních kanceláří a nad možnostmi, jak jim mohou konkurovat samostatní advokáti. Obří kanceláře vlastně přesouvají klienta (za vysokou cenu), pokud to potřebuje, z jedné země do druhé a vždy ke své pobočce. Je pravda, že tyto kanceláře neposkytují většinou servisní advokátní služby například k rozvodům nebo drobným majetkovým kauzám. Většinou se věnují velkým obchodním případům.

Od španělského zástupce J. Adella zazněla připomínka, že samostatní advokáti mohou konkurovat těmto řetězcům především kvalitou práce a dobrou znalostí místních poměrů.

Zástupce z Francie upozornil na to, že velké právnické firmy z této země propouštějí a že trh s globálními advokátskými službami začínají ovládat kanceláře z USA a z Velké Británie. Doktor Stefáni z Maďarska v této souvislosti podotkl, že maďarské zákonodárství působení zahraničních advokátů v zemi reguluje, a to tím, že zápis do Seznamu advokátů požaduje kromě jiného maďarské občanství, bydliště v Maďarsku a maďarský diplom. Osoba, která nesplňuje tyto požadavky, se nemůže v pravém slova smyslu stát advokátem v zemi. Obvykle podle Stefániho tito advokáti působí jako zahraniční právní poradci a musejí být zapsáni do Seznamu zahraničních právních poradců.

Účastníci setkání se také shodli na tom, že plné členství v unii bude znamenat velké konkurenční tlaky na národní advokacie zatím přidružených zemí. ■

Jak to chodí s advokací u sousedů jsme nahlédli spolu s článkem **Polská justice zakázala kvůli lži advokátce na 10 let praxi**, uveřejněným v PRÁVU 11. listopadu 1999.

Deset let po pádu komunismu v Polsku zveřejnil polský soud první rozsudek, podle něhož byla odsouzena advokátka k zákazu výkonu povolání na deset let za to, že lhala o své spolupráci s tajnou policií před pádem komunismu.

Rozsudek byl vynesena na základě zákona, podle něhož mají být z veřejného života vyloučeni bývalí agenti komunistické tajné policie, kteří předložili nepravdivé lustrační prohlášení.

Zákon z roku 1997 zavazuje 23 500 prokurátorů, soudců, advokátů, ministrů a dalších vysokých funkcionářů nebo veřejných činitelů, aby učinili prohlášení, zda spolupracovali s tajnými komunistickými službami, či naopak mají čistý štít.

Podle tohoto zákona může být v Polsku zakázáno na deset let vykonávat veřejnou funkci těm činitelům, kterým se dokáže, že lhali. Po přiznání naopak nemusí následovat automaticky sankce a ti, kdo se přiznají, nejsou nijak právně popotahováni.

Zákon ukládá lustračnímu soudu, aby prověřil prohlášení veřejných činitelů a uveřejnil v polském oficiálním listě Monitor Polski jména osob, které odpovědí na položenou otázku pozitivně.

Na základě tohoto zákona bylo už od počátku roku v Polsku propuštěno z práce několik vysokých funkcionářů, mezi nimi i místopředseda vlády a ministr vnitra Janusz Tomaszewski. ■

Přibývá stíhaných advokátů, Roste počet stížností na advokáty a řada dalších článků s obdobnými titulky i texty se vyrojila ve dnech 11. a 12. listopadu v řadě deníků. Ze všech jsme vybrali poznámku otištěnou v PRÁVU 11. 11.

Za poslední tři roky, což je funkční období vedení České advokátní komory (ČAK), bylo zahájeno trestní stíhání proti 69 advokátům.

Vyloučeno ze seznamu ČAK za tuto dobu bylo 20 advokátů. Na dotaz Práva to uvedl předseda České advokátní komory Karel Čermák. Jak sdělil, vyškrtnutí je pravomocné jen ve třech případech, ostatní věci leží s odvoláním u příslušných soudů.

„Vyškrtnutí byli advokáti především z důvodů porušení povinnosti mlčenlivosti, kvůli nevrácení složených záloh a pro zneužívání informací získaných v průběhu zastupování ve prospěch svůj nebo jiného klienta,“ upřesnil tajemník České advokátní komory Jiří Klouza.

Tři advokáti byli vyškrtnutí kvůli tomu, že se dostali do konkurzu. „Kromě advokacie ještě podnikali,“ vysvětlil Klouza.

Podle Čermáka jde o mírně vzrůstající čísla. Každým rokem roste i počet stížností podaných na advokáty – v roce 1997 jich bylo 939, v roce 1998 pak 1002. ■

Zprávami o sněmu advokátů listopadový tisk příliš nehýřil. Opožděnou reportáž bylo možno objevit v HOSPODÁŘSKÝCH NOVINÁCH, kde byl v památný den 17. listopadu uveřejněn článek **Advokáti se dohodli, že budou usilovat o evropské standardy**. Podtitulek zdůraznil, že *Obhájci sice na svém sněmu konstatovali, že se advokacii leccos podařilo, ale také si řekli, že mají co dohánět*. Nezkrácený text následuje:

Téměř dva tisíce advokátů a hostů včetně předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Elišky Wagnerové a ministra spravedlnosti JUDr. Otakara Motejla se sešlo začátkem listopadu na sněmu České advokátní komory. Sněm přijal některé významné stavovské předpisy a zvolil nové orgány – například kontrolní radu a kárnou komisi. Volby nového předsedy komory se budou konat začátkem prosince, kdy končí volební období nynějšího představenstva.

Dosavadní předseda JUDr. Karel Čermák zhodnotil vývoj advokacie v České republice a v souvislosti se stavovským právním vědomím řekl, že „absolventi českých právnických fakult přicházejí do praxe sice výborně vybavení teoretickými poznatky z oborů pozitivního práva, ale jejich nedostatky spočívají v oblasti praktické právní aplikace i v oblasti osobní formace, kde jejich představy o výkonu praktického právního povolání dosud plně neodpovídají evropskému průměru“. Rovněž poukázal na aktuální problém rovného přístupu k právům. Podle jeho slov se minulá představenstva komory tomuto úkolu intenzivně věnovala.

Dodal, že „je-li Česká advokátní komora v rámci občanské společnosti onou entitou, která má na patřičné profesionální úrovni a s vysokým stupněm právní i mravní odpovědnosti zajišťovat v podstatě exkluzivní poskytování právních služeb, musí si nutně klást i otázku, do jaké míry stíhají tyto povinnosti příslušníky stavu i v situacích, které nelze jednoduše vyřešit s použitím principů tržního hospodářství, tedy zejména neomezené smluvní volnosti“.

Byla to právě iniciativa komory, která již do prvního zákona o advokacii platného od 1. 7. 1990 prosadila, že právě ona může určit advokáta každému, kdo se nemůže domoci poskytnutí právních služeb, a to za podmínek, které sama stanoví, tedy převážně bezplatně. Toto ustanovení, dodnes platné, je v celém našem právním systému jediným ustanovením, které podle Čermáka „jakžtakž zajišťuje zásadu rovného přístupu k právům v právním státě“. Přitom počet určovaných advokátů rok od roku vzrůstá. Více než 95 % určení je přitom bezplatných. Vedle toho je zřízena bezplatná informačně právní poradenská služba. Na sněmu vyvstaly problémy rovného přístupu k právům v souvislosti s připravovanou justiční reformou, zejména s novelizací občanského soudního řádu a trestního řádu.

Připravované nové procesní předpisy snad proces zjednoduší z hlediska soudců a dalších státních úředníků. Nový proces však bude daleko komplikovanější z hlediska jeho účastníků, což se závažným způsobem nutně projeví na nerovnosti jejich práv v řízení.

Rovnost práv by tak více než kdy dříve závisela nejen na celkové vzdělanosti a kulturní úrovni účastníka, ale i na jeho finančních možnostech při obstarání kvalifikovaných právních služeb. Na tyto okolnosti justiční reformy Česká advokátní komora mnohokrát ústně i písemně na nejvyšších státních místech upozorňovala a předložila návrh zákona na zajištění rovného přístupu k právům. Advokáti také na svém sněmu konstatovali, že česká advokacie ještě není ani po bezmála deseti letech u svého cíle, kterým je být standardní evropskou demokratickou nezávislou advokacií.

Advokacie byla na principu svobodného povolání v ČR obnovena v roce 1990 a Česká advokátní komora je nezávislá samosprávná organizace. ■

Interview poskytl PRÁVU 23. listopadu předseda České advokátní komory JUDr. Karel Čermák. Z položených otázek bylo do titulku převzato jedno z přetřasaných témat - **Přes advokáty se mohou přepírat špinavé peníze.**

Někteří soudci neradi pracují na případech, jako jsou kauzy drogových dealerů, jejichž napojení na mafii je skoro jisté. Obávají se o svůj život. Jsou případy advokátů, kteří mají v podobné souvislosti strach o sebe nebo o své blízké?

Zatím nikdo komoře nehlásil, že by se bál o život. Ale je pravda, že pronikají neoficiální informace, že někteří advokáti mají odposlouchávány telefonické hovory a přesně nevědí kým, jestli třeba nejde o nějaké napojení na mafii. Staly se i tragické případy, o nichž člověk také neví, co si má myslet, jako zavraždění doktorky Aleny Benešové a její koncipientky v Praze 8. Ně kterým advokátům vybuchla auta. V komoře si ale také musíme klást otázku, zda někteří advokáti neslouží zájmům svých klientů příliš horlivě.

Myslíte, že by byli přímo napojeni na organizovaný zločin?

Nemyslím přímo napojeni, ale když advokát zastupuje moc dlouho klienta, o němž přesně neví, kdo vlastně je, tak se jednoho krásného dne může nechtěně stát součástí takové organizace.

Kolik je takových advokátů?

Domnívám se, že jich je málo. Řekl bych, že to nebude ani jedno procento.

Hlavní líčení soudů jsou často odročována proto, že se bez omluvy nedostavil obhájce. Například koncem října zlínský soud z tohoto důvodu posedmé odročil případ 11 obžalovaných, údajných anarchistů, kteří měli loni v dubnu napadnout 28letého muže, jelikož se domnívali, že je skinhead. Dostáváte hodně stížností na podobnou nedisciplinovanost advokátů?

Neřekl bych, že jich je hodně, jestliže přijdou dvě tři za rok. Když toto zmíníme na mezinárodním fóru jako jeden z našich problémů, dostane se nám odpovědi, že to není problém advokacie, ale procesních předpisů. Někteří advokáti to nedělají z nedisciplinovanosti, ale úmyslně, aby řízení protáhli.

Trestní řád jim to umožňuje. Obžalovaný třeba pětkrát změní advokáta, aby mohl zdržovat tím, že obhájce nemá prostudovaný spis. Nevím, který rozumný advokát by se bránil tomu, aby zde jisté limity byly. Řada justičních systémů se s tím dokáže vyrovnat daleko lépe.

Z informací Vězeňské služby ČR vyplývá, že někteří advokáti pronesli do cel svým klientům mobilní telefony. Máte informace, jak tyto případy dopadly?

Od vězeňské služby nemáme žádné stížnosti na konkrétní skutky advokátů. Nevylučuji, že nějaký advokát něco provede, ale rozhodně to není masové.

Renomovaný vídeňský advokát Wolfgang Jeanée spekoval s hotovostí svých klientů na burze a přišel o svěřených 300 milionů šilinků. Stalo se za poslední roky u nás něco podobného, co by otřáslo důvěrou v advokacii jako v Rakousku?

U nás nebyl takto drastický případ. Považuji za velkou nesnáz, když advokát jednoho dne není schopen svému klientovi vrátit zálohu v řádu set tisíc korun, ne stovek milionů. Upřímně řečeno, trochu se toho bojím. Nemáme totiž uspokojivé mechanismy, které by chránily klientské peníze ležící u advokáta. S tím budeme muset něco udělat. Dobrý systém má Francie, kde pohyby klientských peněz nemohou jít přes banky. U advokátních komor existuje zvláštní pokladna, přes kterou musí jít všechny platby. Jasný musí být původ peněz. Žádný podezřelý příkaz advokáta pokladna neprovede. To je také jedna z možností, jak zabránit tomu, aby se přes advokáty praly špinavé peníze.

Domníváte se, že u nás dochází k praní špinavých peněz?

Stížnostním oddělením nic takového neprošlo. Není ale vyloučeno, že přes advokáty může docházet k praní špinavých peněz. Advokát dostane od klienta nepřiměřeně vysokou, třeba ve statisících se pohybující zálohu, kterou mu vzhledem k malému rozsahu prací téměř celou vrátí. Takto jednoduše mohou být peníze vyvedeny z nebezpečných oblastí.

Za poslední tři roky bylo stíháno 69 advokátů. Za jaké trestné činy?

Většinou je to pomoc k podvodu, trestné činy při nevěrné správě ohledně cizího majetku ve formě účasti nebo podílnictví. Některé skutky jsou až komické – advokát vencil psa a popral se s jiným majitelem a byl stíhán za ublížení na zdraví.

Jsou mezi nimi i násilné trestné činy?

Také. Myslím, že šlo o pomoc při vydírání a o znásilnění.

Roste počet stížností na advokáty. Co je nejčastěji jejich předmětem?

Nezaplacení šestitisícového příspěvku advokátní komoře. Dále je to liknavé vyřizování věci klienta a výše palmárního účtu.

Zpřísňuje nový zákon o advokacii kárný postih?

Mezi vyškrtnutím a zveřejněním napomenutím byl zaveden další kárný trest – pozastavení výkonu advokacie. Nově se upravil poplatek za kárné řízení. V případě, že je advokát odsouzen, tak ještě musí zaplatit náklady řízení. Napomenutí a pokuta zůstaly.

V rámci připomínkového řízení novely trestního řádu jste vyjádřil obavy, že některými změnami by mohlo být narušeno právo na spravedlivý proces, především zkrácením práva na obhajobu. Jste o tom stále přesvědčen?

Podávalo se nám tyto záležitosti uspokojivě vyřídit. Především tím, že dosud vyšetřovací, v novele vyhledávací úkony nemají mít u soudu žádnou relevanci, pokud se tam nebudou opakovat. U neopakovatelných úkonů advokát být může. Proti současné podobě novely už neexistuje žádný významný odpor advokátní komory.

Když jste tuto námitku vznesli, tak jste byli osočeni, že vám jde o peníze – o to, že se sníží výděly advokátů.

Ze strany advokátní komory nebyly námitky dány finančními záležitostmi.

Věříte v úspěch reformy justice, nebo patříte ke skeptikům, kteří tvrdí, že se prodlouží řízení, nebo dokonce zkolabuje soudnictví?

Jsem spíš skeptik, ale na dramatické kolapsy nevěřím. Domnívám se, že na to nejsou připraveni lidé, tím myslím soudci a státní aparát – státní zástupci, vyšetřovatelé, policie. Bez jejich větší součinnosti to nebude fungovat dobře. ■

Následující den, 24. listopadu, věnovaly advokacii celou stranu ZEMSKÉ NOVINY. Tajemník ČAK JUDr. Jiří Klouza odpovídal na otázky v příspěvku s nadpisem **Vybrat si dobrého advokáta není vůbec snadné**, jehož součástí byl i úryvek z advokátního tarifu a tabulka o počtu stížností na advokáty včetně kárných řízení.

Jak si má člověk vybrat slušného a odborně zdatného advokáta?

Asi mu nezbyde, než se informovat ve svém okolí o tom, kdo je za takového advokáta považován. Měl by si zjistit, zda je advokát zkušený a zda se zaměřuje na tu oblast práva, které se pomoc týká. Pokud advokát nemá dostatek znalostí z příslušné oblasti, je povinen to klientovi sdělit. Stranou by neměl nechat ani otázku, jak je advokát pojištěn pro případnou náhradu škody.

Někteří advokáti požadují za právní pomoc zcela nepřiměřenou odměnu – tisíc i patnáct set korun za hodinu...

Průměr, pokud vím, se pohybuje mezi pěti až osmi stovkami. Je pravdou, že finanční požadavky některých advokátů jsou přemrštěné. Rádi by se dostali na úroveň příjmů z počátku devadesátých let, kdy panoval boom v právních službách. Ten však už opadl.

Jak se tomu může žadatel o právní pomoc bránit?

Žadatel by si měl porovnat, za jakou cenu pracují ostatní advokáti. Advokát, ke kterému přichází, je ostatně povinen poučit ho o výši odměny, kterou bude požadovat.

Co dalšího mu musí sdělit?

To, že kromě smluvní odměny, jejíž výše se řídí dohodou, existuje ještě mimo-smluvní odměna, která je dána advokátním tarifem, u něhož se odměna řídí podle

druhu a hodnoty zastupované věci. Klient tak může srovnat sazby tarifní odměny s tím, co žádá advokát. Je také povinen poskytnout žadateli pravdivé informace o očekávaném rozsahu úkonů v jeho věci.

Je komora spokojena s úrovní, na jaké advokáti poskytují právní služby?

Není. Ze stížností vyplývá, že advokáti se ne dost důsledně věnují právní službě, kterou převezmou. Mnohdy z nedostatku zkušeností a kvalifikace. Kvalitu advokacie se snažíme zvýšit vyšší náročností na advokátní zkoušky. Dnes u nich neprospívá pětadvacet až třicet procent žadatelů. Kvalitě se věnujeme i během kárných řízení, kde probíráme nedostatky v práci konkrétního advokáta.

Jaká je úroveň právního zastoupení u nás v porovnání s vyspělými státy?

Advokáti, kteří mají zkušenost s poskytováním právních služeb zahraničními advokáty, zjišťují, že nejsou na tak vysoké úrovni, jak by se očekávalo. I když jsou tyto právní služby poskytovány za velmi vysoké ceny, nejsou nejkvalitnější.

Proč vlastně musí činnost advokáta povolovat Česká advokátní komora?

Výkon advokacie je kvalifikovanou službou, o níž by neměl rozhodovat státní orgán. Advokát musí být nezávislý na státní moci. Už proto, aby mohl stát žalovat.

Proč nemůže být advokátem každý právník, který má příslušné vzdělání?

Zájemce o právní pomoc by potom byl odkázán na to, zda se mu podaří najít kvalifikovaného právního poradce. Takový nezávislý právník by nebyl odpovědný za poskytnutí služby a nemusel by dodržovat žádná etická pravidla. Jím způsobené škody by se jen těžko napravovaly.

V Polsku zakázal soud na deset let činnost advokátce, která zamlčela spolupráci s tajnou policií...

Za zákona o advokacii není u nás výkon advokacie omezen, tak jako v některých státních orgánech zjištěním, zda někdo spolupracoval s StB. Komora nevyžaduje lustraci a nemá ani jinou možnost ověřit si takovou spolupráci. I kdyby to zůstalo, zákon jí neumožňuje škrtnout takového advokáta ze seznamu.

Je to chyba nebo ne?

To si netroufám posoudit. Skutečností je, že advokát nemá rozhodovací pravomoc a nemůže přímo ovlivňovat rozhodnutí soudu.

Víte, kolik bývalých spolupracovníků StB je členy komory?

Nemáme o tom přehled. Při porovnání neoficiálních Cibulkových seznamů bychom zjistili, že se na seznamech vyskytuje kolem desítky advokátů, kteří působili už za předchozího režimu. Z nich už část nežije, nebo už advokacii nedělá.

A co mezi soudci, prokurátory, policisty a jinými právníky, kteří do advokacie přišli po roce 1989?

Zákon nedává advokátní komoře právo takové skutečnosti zjišťovat. Na vině je asi i situace po roce 1989, kdy bylo nezbytné umožnit vstup do advokacie všem, kteří se do ní dříve nemohli dostat. Podmínky pro výkon advokacie byly značně liberální.

Zákon o advokacii nevyloučil bývalé agenty Státní bezpečnosti z poskytování právních služeb. Nemohla to ale učinit komora ve svých vlastních pravidlech profesionální etiky a soutěže?

Asi by to bylo jako diskriminace v zaměstnání v rozporu s Listinou práv a svobod. ■

Stránku v ZEMSKÝCH NOVINÁCH uzavíral text **Stížností nespokojených klientů neubývá**, doplněný výňatkem z Pravidel profesionální etiky advokátů.

Počet klientů nespokojených s právní pomocí advokátů roste. Zatímco předloni přišlo kontrolnímu oddělení České advokátní komory na devět stovek stížností, loni jich bylo už 1100, letos do 23. srpna 556.

„Nárůst počtu stížností odpovídá tomu, že roste počet advokátů,“ tvrdí tajemník komory Jiří Klouza. Připomíná, že zatímco v roce 1989 v České republice působil 780 advokátů, dnes je jich 5 800. Klouza odhaduje, že tento počet advokátů ročně vyřídí kolem milionu případů.

„Pak nepůsobí tisíc stížností ročně tak hrozivě,“ říká Klouza. Stížnosti na advokáty vyhodnotily kontrolní orgány komory většinou jako nedůvodné, ovšem shledaná provinění jsou stále závažnější. Vyskytly se i dva případy, kdy advokát umožnil spojení svého vazebně stíhaného klienta prostřednictvím mobilního telefonu, či vynášel dopisy z vězení.

K nejzávažnějším kárným proviněním patří nedovolené jednání vůči klientovi. „Zejména porušení povinnosti mlčenlivosti advokáta, nedostatečné hájení zájmů klienta, nevyúčtování a nevrácení složených záloh, a to i po dobu několika roků, zastupování klientů při kolizi zájmů a postup advokáta proti zájmům svého klienta,“ vypočítává nejčastější advokátské prohřešky letošní zpráva o činnosti kárné komise komory.

Za poslední tři roky bylo na advokáty podáno celkem 760 kárných žalob. Z 249 nově napadených případů skončila polovina kárných řízení zastavením, zproštěním obvinění nebo upuštěním od potrestání. Čtyřicet advokátů komora napomenula, čtyřadvacet postihla pokutou od pěti do sto tisíc korun. Dvacet členů komory bylo přechodně ze seznamu advokátů vyškrtuto.

Čeští advokáti se někdy dostávají do rozporu s trestním zákoníkem. Loni zahájila policie trestní stíhání proti devětačtyřiceti z nich. Třinácti obviněným pozastavilo představenstvo komory činnost. S definitivní platností se to však podařilo pouze u pěti z nich, v osmi případech se čeká na rozhodnutí soudu, kam se obviněný advokát odvolal. Stíhání advokáti tak mohou i nadále poskytovat právní pomoc.

Advokáti se dopouštěli celé palety trestných činů: porušování domovní svobody, ovlivňování svědka, nadřžování pachatelů trestného činu i nesprávného účto-

vání za povinnou obhajobu. Obvinění byli také z pomoci k trestným činům podvodu, zpronevěry, z porušování pravidel hospodářského styku a povinnosti při správě cizího majetku. „Jde o případy, kdy advokát zastupoval klienta v obchodních věcech a kdy se jeho stíhaný klient hájil tím, že postupoval podle rady svého právního zástupce,“ uvedl tajemník komory Klouza.

Vyskytují se i zvlášť závažná obvinění, kdy advokáti zneužívají informací, které získali při zastupování klientů s cílem obohatit se či získat výhody pro jiné subjekty i pro sebe. Za závažné provinění považuje komora i to, když se advokát bez vážného důvodu nezdržuje ve svém sídle, případně nezajistí po dobu nepřítomnosti přebírání pošty. Tím klientovi nejen znemožňuje, aby využíval jeho právních služeb, ale i zabraňuje styku se soudy a dalšími orgány.

RŮZNÉ

Přednášky Association Masaryk o evropském právu

Association Masaryk s podporou ČAK pořádá v prvním čtvrtletí roku 2000 následující dvě přednášky o evropském právu:

Pan **Fabien Raynaud**, advokát při Státní radě a právní poradce předsedy francouzské vlády pro evropské věci:

Převzetí evropských norem do národního práva – francouzská zkušenost;
pondělí 14. února 2000 od 14.00 hodin na PF UK v přízemí, místnost č. 38.

Pan Guy Canivet, předseda francouzského Kasačního soudu:

Efektivita právních systémů;

čtvrtek 16. března 2000 od 14.00 na PF UK v přízemí, místnost č. 38.

Obě přednášky budou simultánně tlumočeny a jsou určeny pro advokáty i advokátní koncipienty. Aktivní účast a zejména příspěvky do následných diskusí budou vítány.

Podrobnější informace poskytnete na požádání tajemnice Association Masaryk, Mgr. Radka Pelikánová, AK Čermák Hořejš Vrba, tel.: 02/9616 7453.

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý

ZÁVAZNÁ PŘIHLÁŠKA NA FAKULTATIVNÍ SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

(podle čl. 9 usnesení představenstva České advokátní komory
ze dne 10. 3. 1998, o výchově advokátních koncipientů,
Věstník ČAK částka 1/1998)

Tuto přihlášku je nutné zaslat do 31. 3. 2000

Závazně se přihlašuji na školení:

☐ 1) Cenné papíry a obchodování s nimi	11. 4. 2000, Brno
☐ 2) Cenné papíry a obchodování s nimi	4. 5. 2000, Praha
☐ 3) Mediální právo v praxi, tiskové právo, ochrana osobnosti	12. 5. 2000, Praha
☐ 4) Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci	19. 5. 2000, Praha
☐ 5) Obhajoba ve věcech trestných činů v dopravě	16. 6. 2000, Praha

Vyznačte křížkem seminář(e), na který(é) se přihlašujete.

Prosíme níže uvedená data koncipienta – žadatele o seminář, vyplňte
HŮLKOVÝM PÍSMEM.

Titul, příjmení, jméno: _____

č. telefonu koncipienta vč. předvolby (kancelář, byt): _____

Adresa **advokátní kanceláře** (razítko):
_____
_____

datum:

podpis koncipienta:

ZDE ODSTRÁHNĚTE NEBO
ZAŠLETE FOTOKOPII!

TISKOVÁ OPRAVA

V Bulletinu advokacie 1/2000 si laskavě
opravte termíny v článku na straně 73.

Správná verze zní:

7) *Upozornění advokátním koncipientům* *- konání seminářů v Brně*

Oddělení výchovy kanceláře ČAK s odvoláním na oznámení uveřejněné ve Věstníku ČAK, částka 3/1999 str. 54, sděluje koncipientům zapsaným do seznamu koncipientů v roce 1999 a zařazených do seminární skupiny E, že semináře pro druhý rok právní praxe pro tuto **skupinu E/II/99** se konají v Brně, v budově Právnické fakulty MU, Veveří 70, 9-12, 13-16 hodin.

<i>datum:</i>	<i>témata:</i>
13. 3. 2000	1a, 1b
6. 4. 2000	2a, 2b
13. 4. 2000	3a, 3b
25. 4. 2000	4a, 4b

JUDr. Jaroslava Vanderková

TISKOVÁ OPRAVA

V Bulletinu advokacie 1/2000 si laskavě
opravte termíny v článku na straně 73.

Správná verze zní:

7) Upozornění advokátním koncipientům - konání seminářů v Brně

Oddělení výchovy kanceláře ČAK s odvoláním na oznámení uveřejněné ve Věstníku ČAK, částka 3/1999 str. 54, sděluje koncipientům zapsaným do seznamu koncipientů v roce 1999 a zařazených do seminární skupiny E, že semináře pro druhý rok právní praxe pro tuto **skupinu E/II/99** se konají v Brně, v budově Právnické fakulty MU, Veveří 70, 9-12, 13-16 hodin.

<i>datum:</i>	<i>témata:</i>
13. 3. 2000	1a, 1b
6. 4. 2000	2a, 2b
13. 4. 2000	3a, 3b
25. 4. 2000	4a, 4b

JUDr. Jaroslava Vanderková